

Viharnik

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE LESNA SLOVENJ GRADEC GOZDARSTVO IN LESNA INDUSTRIJA G. SOL. G.

LETO XI — JUBILEJNA STEVILKA 10—11

NOVEMBER 1978

POSTNINA PLAČANA

Vsem delavcem in kmetom
kooperantom,
ki združujejo delo
v LESNI Slovenj Gradec
ter našim upokojencem
čestitamo ob jubileju
30.
obletnice delovne organizacije in za dan republike

samoupravni organi
družbenopolitične organizacije
uredniški odbor

Ob jubileju

Peter Planinšec,
glavni direktor
Lesne

Prehojena pot je bila pestra, dinamična in tudi uspešna. Začetki organiziranega gozdarstva in lesne industrije na Koroškem segajo tja preko 30 let v preteklost. Vseskozi je bilo za obe panogi značilno, da sta v teh letih doživljali mnogo organizacijskih in drugih sprememb; prav zato pa so morali biti napor kolektivov večji, da so dosegali zastavljene cilje. Prav v zadnjem desetletju je bilo največ narejenega na obeh področjih. Skoraj ni več gozda ali kmetije brez sodobne ceste; tako preko 1000 km cest omogoča nemoten, hiter in dinamičen razvoj tako gozdarstva, še posebej pa je to ogromna pomoč pri modernizaciji kmetijstva in s teh ohranitev marsikatero kmetije v hribovskem področju. Lesna industrija je organizirala proizvodnjo tako, da imamo danes zametke modernih tovarn v vseh dolinah. Takšni smo bili VČERAJ, delali in ustvarjali; da smo DANES močno in organizirano gozdarsko in lesno industrijsko podjetje v regiji. Tako gozdarji kot lesarji smo pred več kot petimi leti spoznali, da le s skupnimi interesi lahko dosežemo zamujeno in ujamemo korak s časom. Takrat je bila največja skupna naložba tovarna ivernih plošč v Otiškem vrhu; in danes je to največji in najsoodobnejši objekt v LESNI. Prav sad te investicije je narekoval, da so se delavci pred skoraj petimi leti odločili, da se združijo v enotno delovno organizacijo LESNA. Tako danes LESNA skupaj zaposluje preko 2500 delavcev in 3500 gozdnih posestnikov v 21 TOZD ter delovno skupnost za opravljanje skupnega pomena. Gospodari torej v vseh koroških občinah z ogromnim lesnim bogastvom. Letno ustvarimo približno 1,7 milijarde bruto dohodka in želimo lesno maso vedno bolj oplemenititi. Prav zato smo si za to srednjeročno obdobje zadali smeje, a realne investicijske programe, skupno smo se odločili, da bomo združevali sredstva za tiste investicije, ki so najnujnejše, rentabilne in na nerazvitem področju. Načrtovalci investicij pa so hkrati upoštevali prednostne naloge; kot povečan izvoz, združujemo sredstva med TOZD in s proizvodnimi ter prometnimi organizacijami izven LESNE, kar daje jamstvo za kvalitetne naložbe ter končno investiramo največ na nerazvitem področju. Skupna vrednost vseh del bo znašala ca. 600 milijonov din, za ta denar pa bomo na novo zgradili oziroma rekonstruirali naslednje objekte:

Kompleks Spodnja Vižinga v Radljah (novo skladišče, žaga in tovarna oken) v skupni vrednosti preko 300 milijonov din.

Rekonstrukcija žage Mušenik v skupni vrednosti ca. 60 milijonov din.

Rekonstrukcija tovarn stavbnega pohištva v Pamečah in Prevaljah v skupni vrednosti 160 milijonov din.

Vse te investicije bodo dale kruha več kot 300 novim delavcem in bodo skoraj podvojile proizvodnjo. Programi so začrtani tako, da bi vse investicije bile gotove do konca 1980. leta. Vredno je poudariti, da smo v Radljah, Pamečah že pričeli z izgradnjo, Prevalje ima že rešeno celotno finansiranje, medtem ko Mušenik namerava pričeti z izgradnjo jeseni letos; ob tem pa moram poudariti, da imamo vsa uvozna soglasja, kar je pri investicijah največkrat najtežji problem.

Poleg omenjenih skupnih investicij pa bodo normalno realizirani programi v TOZD, tako kot so v planih predvideni.

Ker želimo s slehernim programom naše lesno bogastvo samo oplemenititi, in to tako, da bo resnično najkvalitetnejše, smo zaradi tega uvozili tudi verjetno najkvalitetnejšo tujo opremo. Zato je vzporedna izredna skrb, kako in od kod bomo zagotovili ustrezen strokovni kader. Prav zato bo potrebno takoj reševati ta tako pereč problem, ker le s kvalificiranim kadrom bomo kos nalogam ob modernih strojih za zahtevni trg.

Takšni smo DANES, takšna dela izvajamo DANES združeni gozdarji in lesarji zato, da bomo JUTRI močnejši, bogatejši in samoupravno močni v naši socialistični domovini.

Peter Planinšec, dipl. ing. gozd.

1948 1978

Naši jubileji

Delavci LESNE slavimo letos tridesetletnico obstoja naše delovne organizacije. Ustanovitev podjetja sovpada v čas, ko se je togi sistem administrativnega upravljanja pričel umikati novi družbeno-ekonomski kategoriji — delavskemu samoupravljanju.

Od takrat pa do danes so se menjale prenekatere organizacijske oblike. Uspeli smo doseči takšno stopnjo razvitosti delovne organizacije, ki vsebuje vse elemente intenzivne, racionalne in sodobne proizvodnje.

Danes je LESNA velika delovna organizacija, ki združuje 23 temeljnih organizacij s področja lesne industrije in gozdarstva. Eden izmed največjih uspehov tridesetletnega sodelovanja gozdarstva in lesne industrije je naša Tovarna ivernih plošč, ki je začela obratovati pred petimi leti v Otiškem vrhu in dosegla zavidljive uspehe pri realizaciji svojih proizvodov na domačem in tujem tržišču.

V sklop letošnjih jubilejev, ki smo jih obeležili na proslavi tridesetletnice LESNE v mesecu maju, spada tudi deseta obletnica delovanja Šole za gozdarje v Radljah.

Pred desetimi leti smo začeli z glasilom Obvestila organizirano obveščati delavce gozdarstva. Nekoliko pozneje so dobili svoje glasilo OBZORNIK tudi delavci lesne industrije. Pred petimi leti pa smo združili oba glasila v eno in ga poimenovali VIHARNIK, ki izhaja redno enkrat mesečno.

Omeniti moramo, da so med nami sodelavci, ki so bili pobudniki za tak način obveščanja, z internimi glasili, in so še danes zvesti sodelavci in oblikovalci našega VIHARNIKA. To so tovariši: Marjan Baškovič, Jurij Šumečnik in Andrej Šertel.

Sodelavci, v rokah držite svoj časopis, v katerem boste našli veliko več zanimivih člankov, kot vam jih prinašajo redne, mesečne številke. Želimo, da bi vsi, ki so kakorkoli sodelovali pri tej izdaji, bili prav tako aktivni tudi v bodoče. Hkrati pa vabimo člane kolektiva LESNE, še posebej pa kmete kooperante, da se tudi kdaj oglasijo in prispevajo svoje misli, da bo naš VIHARNIK vedno zanimiv in vreden branja.

Uredništvo

S proslave ob tridesetletnici

Trideseto obletnico LESNE smo proslavili letos, dvajsetega maja v Slovenj Gradcu. V polni športni hali je predsednik delavskega sveta LESNE, tovariš Karel Dretnik, v svojem slavnostnem govoru poudaril, med drugim, tudi naslednje:

— Ponosni smo na jubilej in prehojeno pot, posebno še, če se spomnimo skromnih začetkov in pogojev, ki so obstajali takrat, ko smo po somraku druge svetovne vojne zmagoslavno pristopili k obnovi porušene domovine.

— Stoletja pred nami so ljudje hodili vsak po svoji poti in vsi so se otepal enakih problemov. Takratno fužinarstvo, ki je bilo pri nas na Koroškem, razen rudarstva, kar močno razvito, je potrebovalo za topljenje železove rude veliko oglja. Ogljarji in paclarji so takrat opravljali skupaj z

drvarji pravo garaško delo. Edina skrb tedanjih kapitalistov je bila, kako iz ljudi in naravnih bogastev iztisniti čim več.

— Posredno in neposredno so danes z LESNO povezani vsi občani vseh štirih koroških občin, ki jih naše gozdno gospodarsko območje zajema. Skoraj tritisoč delavcev je zaposlenih v njej, 3800 kmetov gozdnih kooperantov pa tesno sodeluje z njo.

— Po zadnji vojni je bilo pri nas proizvedeno že okoli deset milijonov okroglega lesa ali za vsakega Jugoslovana pol kubika lesne mase. Za-

Prvi predsednik delavskega sveta Leopold Gros iz Mislinje (levi) sprejema na proslavi spominsko darilo

Ivan Čas iz Turiške vasi prvi predsednik sveta kmetov lastnikov gozdov sprejema spominsko darilo

Predsednik delavskega sveta Lesne Karel Dretnik govori na proslavi

vedamo se, da naša takoimenovana biobanka ni neizčrpljiva in so naši napori usmerjeni v vedno večjo finalizacijo izdelkov iz lesa. Zavedamo se, kako omejena je ta blagajna, zato se trudimo ohraniti in biološko izboljšati našo naravno dediščino, manjkajoči prihodek pa pridobivati v novo zgrajenih tovarnah za predelavo lesa.

— Pomembno vlogo je v letih obnove imela sindikalna organizacija, ker je poleg političnega dela prevzela med delavci tudi dolžnost preskrbe. Prvič v zgodovini svojega obstoja, je bila gozdarska panoga priznana za težko zvrst delovnih opravil.

— Časi informbiroja so preusmerjali naše gospodarstvo. Obvladovali smo ga tudi z močnim izvozom lesa na zahod. Zaradi tega smo močno izkoriščali gozdove, zanemarjali pa njihovo nego in varstvo. Bil je čas frontnih brigad. Na vse gozdne uprave so prihajali brigadirji, po dvesto, petsto. Samo na območju gozdne uprave Črna je hkrati sekalo in spravljalo ter prevažalo les čez tisočšeststo frontovcev.

— Leta 1957 so ustanovili pri kmetijskih zadrugah gozdarsko-lesne odseke. Svoje delo usmerijo v glavnem v elektrifikacijo in izgradnjo cest. Električna je zasvetila skoraj v vseh kmečkih domovih. — Pri zadrugah delujejo združni sveti. Izvoljeni so prvi upravni odbori, pojavljajo se prvi zametki samouprave kmetov in delavcev.

— Leta 1963 se gozdarski obrati pri kmetijskih zadrugah priključijo h gozdnemu gospodarstvu Slovenj Gradec. Srečajo se delavci in kmetje, ki

na skupni poti samoupravne organiziranosti rešujejo skupne interese.

— Današnja LESNA je nastala leta 1974, s ciljem združiti delo, dohodek in investicije ter predelati in oplemenititi domačo lesno surovino do največje možnosti. S samoupravnimi sporazumi se odločajo o gospodarjenju v temeljnih organizacijah združenega dela, temeljnih organizacijah kmetov kooperantov, o sodelovanju s Krajevno skupnostjo, občino ter raznih samoupravnih interesnih skupnostih.

— Velike spremembe, ki jih prinaša zakon o združenem delu, delegatski sistem ter svobodna menjava de-

Na proslavi so peli razen moškega pevskega zbora »Harkov« iz Radelj tudi »Sentanelski pavri«. Zbor vodi inž. Mitja Šipek

la, so neizčrpn viri za nadaljno dograditev samoupravnega socialističnega sistema v naši delovni organizaciji.

— Naši dediji so nekoč za svoje delo prejeli le skromen zaslužek. Delno plačilo za njihov trud je bilo to, da so smeli požigati izsekane frate in v njih posaditi krompir za preživljanje svoje družine. Mi, njihovi potomci, izpod Pohorja, Uršlje gore, Smrekovca, Pece in Olševe pa danes samoupravno gospodarimo in svobodno odločamo o naših načrtih, o našem delu in o delitvi ustvarjenih dobrin. V delegatskih sredinah se dogovarjamo o naših potrebah zdravstva, kulture, telesne vzgoje in našega socialnega žitja nasploh.

— Pri izgradnji naših cest so veliko pripomogle enote Jugoslovanske ljudske armade. Pripadniki naših obmejnih enot so z velikim poslušanjem sodelovanje pri gradnji naših cest do kmetij, karavil in težko dostopnih

Generalni direktor LESNE Peter Planinšec, dipl. inž. gozdarstva med slavnostnim govorom na proslavi ob 30-letnici LESNE

predelov pripomogli, da je naše nerazvito področje postalo lažje dostopno, prijetnejše in bolj privlačno.

— Uspeh skupnih vlaganj vseh naših temeljnih organizacij združenega dela je tovarna ivernih plošč v Otiškem vrhu, ki kljub hudi konkurenci na domačem in tujem trgu dobro gospodari.

— Danes imamo na območju Lesne čez tisoč kilometrov gozdnih cest, ko smo pričeli pa nismo imeli niti kilometra. Od Olševe do Bitole, čez vso Jugoslavijo bi jih lahko raztegnili. In še jih potrebujemo.

— V novih prostorih v Pamečah imamo temeljno organizacijo združenega dela Transport in servisi. V sodobno opremljenih delavnicah popravljamo lastne transportne naprave in motorne žage. Usluge pa opravljamo tudi kmetom, našim kooperantom.

— Mnogi izmed nas smo nekoč stanovali v grofovskih najemnih stanovanjih, po kmečkih bajtah in raznih kočah. Do danes pa smo zgradili čez 500 sodobnih stanovanj in s tem v glavnem zadovoljili naše stanovanjske potrebe.

Med proslavo so sprejemali v ZK nove člane LESNE in pripadnike JNA

Pihalni orkester ljubljanskega armadnega območja je igral na proslavi 30-letnice LESNE

— Pred desetimi leti smo pričeli s sistematičnim izobraževanjem za delo in ob delu. V Radljah imamo dislocirani šolski center za vzgojo kadrov v gozdarstvu, v Pamečah pa smo že uvedli prvi letnik za lesno industrijo. Letno pri nas obiskuje razne izobraževalne oblike okoli 600 udeležencev.

— Varstvo pri delu, ki je bilo včasih popolnoma zanemarjeno, je danes osnovna sestavina proizvodnje in poslovne politike. Delavci so opremlje-

ni s sodobnimi zaščitnimi sredstvi.

— Skrb za zdravje je tudi rekreacija in aktivni odmor v času dopusta. V ta namen imamo ob morju svoje počitniške domove. Medobratne športne igre gojimo že vrsto let.

— Obvešča nas VIHARNIK, ki je hkrati tudi most, ki nas povezuje z našimi upokojenimi delavci.

— Gojili in utrjevali bomo enotnost bodočega razvoja LESNE tako znotraj delovne organizacije, kot tudi navzven.

Organizacija in delo sindikata skozi obdobje 30 let

Razvoj, pomen in delovanje sindikata je tesno povezan z razvojem družbenopolitičnih in samoupravnih odnosov v delovni organizaciji in širši družbeni skupnosti.

Sindikati prične delovati takoj po ustanovitvi podjetja Lesne industrije in Gozdnega gospodarstva. Delavci obratov teh dveh podjetij so se organizacijsko povezali v sindikalnih podružnicah s ciljem, da združijo svoje interese. Te organizacijske tvorbe so reševale probleme zlasti s področja socialne varnosti, delovnih pravic delavcev, predvsem pa je bila njihova naloga, da enotno nastopajo pri reševanju interesov delavcev. V tem smislu so delovale tudi prve sindikalne podružnice.

Že dokaj zgodaj, zlasti pa v dobi začetkov delavskega samoupravljanja, sindikat kot najmočnejša družbenopolitična organizacija poleg gornjih nalog prevzema pobudo za razvoj samoupravnih odnosov v obratih in delovni organizaciji. Zaradi razreševanja skupnih problemov za formiranje enotnih stališč so delavci, organizirani v sindikalnih podružnicah po obratih, kaj kmalu začutili potrebo po širšem združevanju — po združevanju na ravni delovne organizacije. Ustanovljeni so bili koordinacijski odbori, tako v Lesnoindustrijskem podjetju kot v Gozdnem gospodarstvu. Z združitvijo obeh delovnih organizacij je bila na ravni nove delovne organizacije LESNE Slovenj Gradec ustanovljena konferenca osnovnih organizacij vseh temeljnih organizacij združenega dela v sestavi LESNE.

Vloga in pomen sindikalne organizacije z razvojem družbenopolitičnih, družbenoekonomskih in samoupravnih odnosov v TOZD, delovni organizaciji, kot v širši družbeni skupnosti, nenehno raste. Sindikat, kot nosilec razvoja teh odnosov, svoje delovanje vsebinsko pogloblja in postaja vse bolj pomemben.

Osnovne organizacije sindikata so temelj, ki usklajuje in skupno oblikuje politična stališča v enotni zvezi sindikatov na ravni delovne organizacije, občine, republike in federacije.

Vsebinsko delovanja sindikatov predstavljajo zlasti naslednja vprašanja: pogoji za pridobivanje dohodka, uspešnost gospodarjenja, kriteriji in merila za ugotavljanje prispevka posameznega delavca k rezultatom dela, delovne in življenjske razmere delavcev, spodbujanje usposabljanja izobraževanja delavcev za delo, spodbujanje inovacij, svobodna menjava dela, delovanje samoupravne delavske kontrole itd.

Za uresničitve nalog, predvsem pa za uresničitve odprtih vprašanj, bo potrebno sodelovanje prav vsakega posameznika — člana sindikata, tako v sindikalni skupini, osnovni organizaciji, konferenci kot na ravni višjih oblik organiziranosti sindikatov.

Metod Sekirnik

Kronološki razvoj gozdarstva in lesne industrije

UVOD

Ko omenjamo »naših trideset let«, nam misli potujejo samo v času, ki je dopuščal, da smo z našo prisotnostjo vstopili v sedanost, ki bo jutri že preteklost. Tako smo časovno vklenjeni v dogajanje, ki nam dovoljuje, da nadaljujemo tam, kjer so prekinili naši predniki. Ob našem odhodu pa pustimo zanamcem zopet vse nedokončano. Šele takrat bo ocenjen naš prispevek s pravilno vrednostjo.

Od izhodiščne stopnje gospodarskega razvoja posameznih področij, je v veliki meri odvisna preobrazba pokrajine in človeka. Naše gospodarsko področje gozdarstva, lesne obdelave in predelave se je rojevalo v nederjih Mežiške, Dravske in Mislinjske doline. Od juga do zahoda varujejo doline visoki vrhovi Karavank z Uršljo, Peco in Olševo, na severu in vzhodu pa mejijo na osrednje Alpe s Košenjakom, Kozjakom in Pohorjem, ki ob Mislinji prečno sega do gorovja Karavank in tako sklepa objem. V različnih svojstvih ter značilnostih Karavank in osrednjih Alp si je človek ustvaril naseljitvene in življenjske pogoje.

ZGODOVINA KMETIJSTVA IN GOZDARSTVA

Iz zgodovinskih zapiskov in katastrskih map zasledimo, da so bile do mlajše kolonizacije v gorati notranjosti poseljene le kotline. Za »celke«, kakršne ima večina naših samotnih kmetij, menimo, da so nastali samo na hribovitem predelu v dobi mlajše kolonizacije. Vuzeniški urbarji iz dobe 1248—1300 govore o naseljih na prodnih terasah

Leški rudarji, zgoraj od leve: Rifel Franc, Sterkne Bertl; spodaj od leve: neznan in Gregorc Pavel — poslednja žrtev rudnika pred ukinitvijo

Leški rudarji okrog leta 1900

in ne omenjajo kmetij v gorati okolici. Drugi viri iz leta 1248 pa že poročajo o samotni kmetiji Cank pod Št. Janžem. Pol stoletja kasneje je omenjeno že večje število samotnih kmetij, med njimi tudi Ledinek pod cerkvijo Št. Primoža. Najvišje naselje je bilo v Koprivni, ki je dobila svojo cerkev že med leti 1300—1400, torej je morala biti naseljena že pred tem. Naseljevanje v Koprivni je omenjeno v 12. in 13. stoletju, v dobi intenzivnega krčenja gozdov in kolonizacije Karavank ter uvajanja paše — »švajg«.

Na pobočju Uršlje je v začetku 17. stoletja omenjena najvišja kmetija Šisernik (1250 m). Na obrobju Slovenjegraške kotline, v Puščavi pri Gradu je najdeno edino storslovensko grobišče. Vsa arheološka najdbišča se odlikujejo z razgledno, strateško lego vrhu slemen ali gričev. Na podobnih legah so še kmetije z imenom Vivod, na Tolstem vrhu na razvodju med Pako in Mislinjo ter na Golavabuki. Med zapiski je tudi, da ime Vivod verjetno izvira iz besede vojvoda.

Prve omembe naših krajev (Kos, Gradivo za zgodovino Slovencev, Ljubljana 1902—1928) so:

Slovenj Gradec leta 1091, Vižinga leta 1161, Radelj (prelaz) leta 1139, Valdek leta 1162, Pankracij (Grad pri Slov. Gradcu) leta 1174, Mežica leta 1154, Marenberg leta 1193, Lokovica pri Prevaljah leta 1154, Libeliče leta 1154, Gortina leta 1147, Bukovska ves leta 1168.

V ozki povezavi s poselitvijo je gradnja prometnih poti. Severozahodni pohorski predel je imel v srednjem veku slabe prometne poti, ki jih je oviral Dravski gozd in Drava. Drava je bila prometu večja ovira kakor vrhovi Pohorja. Važnejša mostišča so bila pri Dravogradu, Vuzenici in Mariboru. Ceste so se izogibale soteskam, le ob gornji Meži se cesta ni mogla ogniti soteski. Ob njej je zrastle Črna, o času naselitve priča najdba rimskega denarja.

Razvoj gospodarstva in prebivalstva v dobi fevdalizma je po zaslugi zgodovinarja Mravljaka obširneje opisan za

Vhod v bunker — Zemljanka

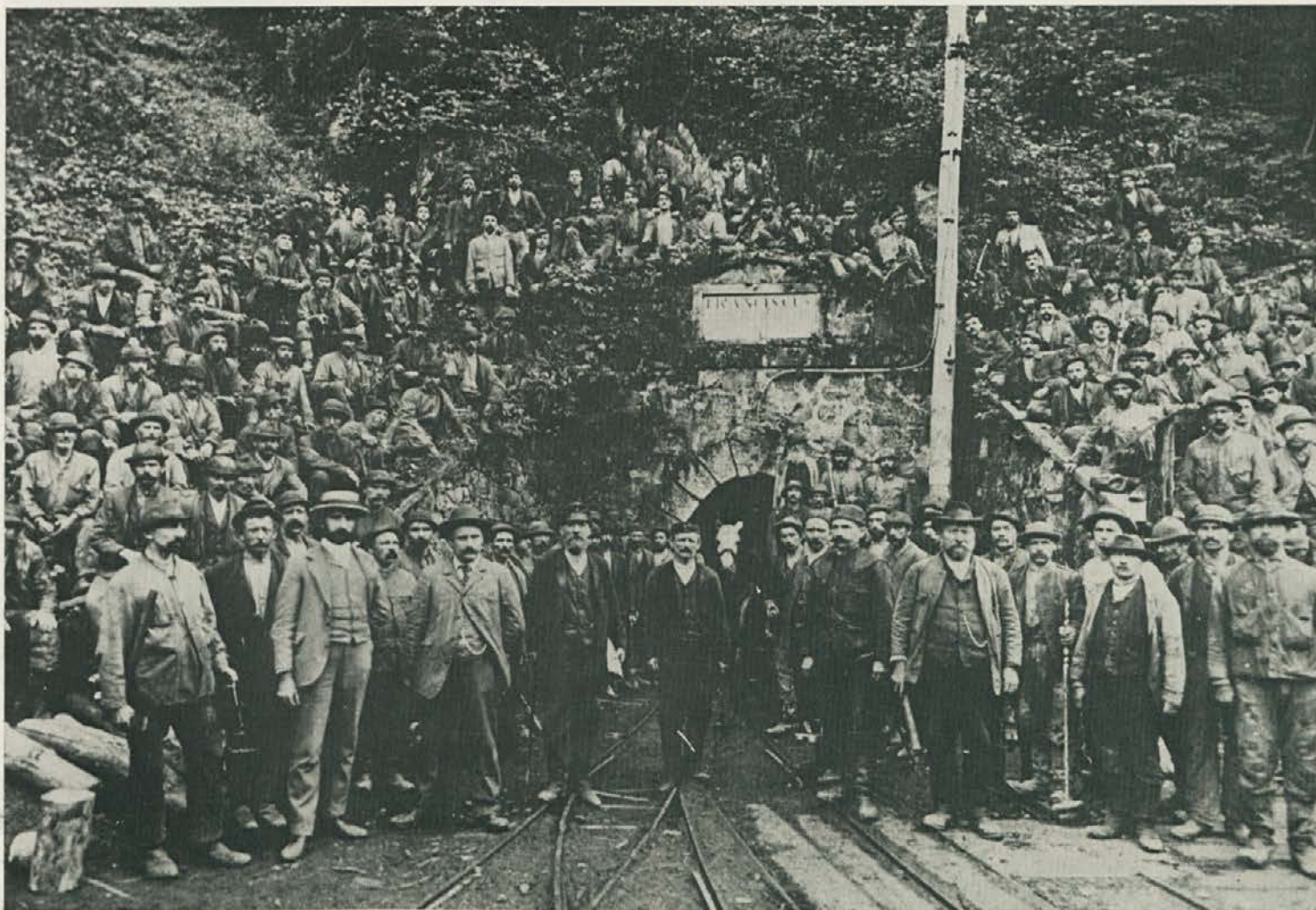
vuzeniško okolico v številnih urbarjih. Omenjeno je, da so kmetje že takrat gojili pšenico, rž, ajdo, oves, ječmen, ber, lan, proso, grah, fižol in bob. Bele repe in koruze še niso pridelovali. Koruza je v zapiskih omenjena šele v prvi polovici 18. stoletja, prvi krompir pa naj bi vsadili vuzeniški tržani leta 1800 (Pohorsko podravje str. 108). Vinogradništvo je uvedeno že zelo zgodaj v 12. stoletju. Do izboljšanja prometnih poti so trto gojili ne glede na podnebne pogoje. Propad poslednjih Koroških vinogradov je zabeležen v 18. stoletju.

Vuzeniška okolica, ki ima v tem času edino izvozno pot za

les, ob popisu kmetij po smrti gospodarjev (podložnikov), ne omenja rezanega lesa. Vrednost so imele le skodlje in kolje za trte. (V knjigi »Med Peco in Pohorjem« omenja F. Pečnik prvo prodajo ogja v 17. stoletju.) Fevdalnemu gospodarju so kmetje opravili del tlake s tem, da so krčili gozd za graščinske pašnike s sekuro in požiganjem, ki je bilo tipično za gospodarstvo samotnih kmetij. Najvišje naseljena Koprivna še s svojim imenom spominja na tak nastanek. Živinorejski produkti so sestavljali važen del prehrane. Donosno vrednost živinoreje je poznala tudi cerkev, ki je ponekod dajala živino v fevd. Da bi tak način pospešili, so fevdalni posestniki uvedli švajge, ki so znane predvsem s Pohorja. Švajge v zapiskih niso enake s planinskimi pašniki, ker so bile le živinorejski obrat s stalno naselitvijo. Največ švajg datira v dobo 14. in 17. stoletja. Švajge so bile kasneje obdavnene kot druge kmetije. Šempavelski samostan je dobival polovico pobranih dobrin, drugo polovico si je pridržal upravnik graščine. Skupne planinske pašnike so imele tudi skupine samotnih kmetij, kot je primer Jazbine. Ob Povirju Mislinje pomnijo domačini (Pohorsko Podravje str. 113—115) Brešarjevo planino, Volovico in Volovsko planjavo.

Razvoj posestno socialnih odnosov je tesno povezan z razvojem živinoreje in gibanjem prebivalstva. Petnajsto, šestnajsto in deloma sedemnajsto stoletje je mejnik v zgodovini poselitve. Kuge, turški vpadi, kmečke vstaje in vojne posameznih fevdalcev so bolj prizadele vasi v dolinah kakor raztresene hribovske kmetije. Tako zasledimo prvi preseljevalni val v dolinske kraje. Drugi vzrok je razvoj poljedelskega orodja, ki ni bilo prilagojeno za obdelovanje hribovite zemlje. Iz urbarjev je razvidno, da so se opuščene hube zopet združile in tako se je povečala posest obstoječih hribovskih kmetij.

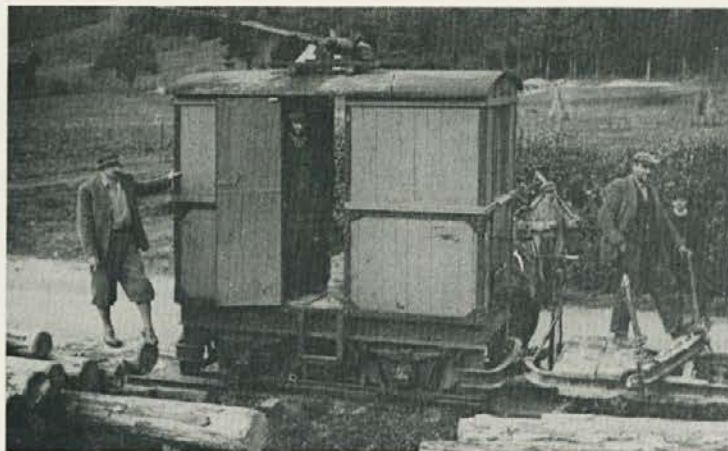
Ko je začela rasti vrednost gozda, je prenehalo prosto krčenje, ki ga je do tedaj lahko koristil vsakdo za ureja-

Izmena leških rudarjev pred Frančiškovim podkopom (okrog leta 1905)

Delavci žage v Vuhredu leta 1910

Mislinska gozdna železnica

nje pašnikov, samo da je plačal desetino. Z vrednostjo gozda je rastla tudi vrednost zemlje. Še v 17. stoletju je veljalo posestvo z 90 orali tri pare volov, manjša posestva pa par volov ali 4 do 5 krav. Začeli so strožje ločiti fevdalčev gozd od gozda podložnika. Za pašo je podložniku ostala samo lastna zemlja. Zato je za vzdrževanje družine bila potrebna večja kmetija, od tod tudi pravica nasledstva nad celim gruntom le enemu, najstarejšemu sinu, medtem ko morajo drugi otroci, če nočejo biti domači hlapci in deklet ali strici in tete, postati kočarji ali iskati kruh v tujini. Tudi iz teh vzrokov se je razvilo tisto posestno in socialno stanje, ki pozna večje kmetije in kopico bajtarjev. Trdo življenje na osamljenih kmetijah, z redkimi

medsebojnimi stiki, je vtisnilo v značaj gorskega kmeta svojstvene poteze. Močnejše se je navezal na zemljo kot kmet v dolini in hotel je pridelati in izdelati vse sam. Imel je svoj mlin in pozneje žago, čeprav sosednji mlin in žaga nista bila oddaljena. Ves agrarni presežek prebivalstva je silil k industrializaciji, edinemu možnemu zaslužku — razen izselitve v tujino.

GLAŽUTE, FUŽINE, RUDARSTVO

Prirodni činitelji, ki so danes izgubili pomen, so nudili ugodno možnost za razvoj neagrarnega gospodarstva. Močno energetska osnova so dajale velike površine go-

Žagni delavci pred žago Mislinja — prva vrsta z leve: Šertel Ivan, Jeromel Ivan, Flogie ?, obratovodja žage Dobnik ?, ?, Jamnikar Anton, ?, Furjan Jože, brusač, druga vrsta z desne: Sovič Ivan, Rozman Gregor, Pajer Luka, Kolander Ivan, ?, Oder -Lekšun, zadnja vrsta: Nacek, igral je na harmonike, ?, Vivod Franc-Zepl, ?, muzikant ?, Paklečev, ?, Paklečev, sedi spredaj: Timpran Ferdinand, ?.

zdov in potoki ter reke, ki imajo zaradi razgibanosti pokrajine precejšen padec. (O gospodarskem razvoju Mežiške doline je zelo pomemben vir podatkov Mohorčičeva »Industrializacija Mežiške doline«. O industrializaciji Mislinjske in Dravske doline nimamo tako izčrpne gradiva, najdemo pa viře prav tako v že omenjeni knjigi in v knjigi »Med Peco in Pohorjem« ter I. Gamsa »Pohorsko Podravje«.)

Neizkoriščen les je privabil glažutarje. Ker je bilo takega lesa največ v neprometnih krajih, je bil dovoz težaven. Ko je bil posekan gozd v bližnji okolici, je bil ogrožen tudi obstoj glažute. Goli poseki so bili na debelo pokriti z odpadki in humusom, uničen pa je bil ves podmladek. Potreben kremenov pesek so gažute pridobivale na Pohorju. Stara glažuta v Mislinji (1794—1860) ga je pridobivala pod Črnim vrhom, Josipdolska pa pod Planinko. Glažarji so bili predvsem tujci. Glažute so dajale zaposlitev tudi številnim oglarjem, voznikom in zidarjem.

Fužine so pomembne za današnji raspored industrije, posebno v Mežiški dolini. Ob rasti mežiškega fužinarstva se je razvilo ravensko železarstvo, ki sega že v 13. stoletje. Tudi v Črni že leta 1620 zasledimo zapiske o dežel-nem novčarju Melhiorju Pucu, ki je začel kopati in taliti železovo rudo. Železarstvo je doživelo razmah šele po letu 1807, ko se je Thurn omejil v svoji dejavnosti samo na to panogo, rudarstvo pa pustil drugim. Leta 1818 je B. Mayer odkril v Lešah premog. Raziskave so pokazale, da znašajo zaloge okoli 2,8 milijona ton. V tem so videli tudi rešitev problema preskrbe z gorivom. Poskusi uporabe rjavega premoga so bili dolgotrajni in niso dali takojšnjih uspehov.

Tipična fužina je bila v Šemprimožu. Privabila jo je ruda, ki so jo kopali pod Sedlarjevim vrhom. Lastnik je bil iviški graščak, ki je postavil talilno peč (1872) pod kmetijo Ledinek. (Sl. 1.)

Velik razmah je doživelo fužinarstvo v Mislinji. S prvimi poskusi so začeli že leta 1588, trajno obratovanje pa datira od leta 1724. V rokah baronov Zoisov (1754 do 1817) je železarna obsegala šest fužin, kovačnico in plavže. Prvi obrat — po dolini navzgor — je stal pri kasnejši »Amalijini« žagi ali sedanji žagi, drugi pri današnjem obratu konfekcije »Topek«. Zadnji ostanki velike kovačije so bili opuščeni pred dvema letoma. Dekmanove fužine so bile pri opuščeni hidrocentrali, srednje pri bivši tovarni lepenke in zgornje pri opuščnem kamnolomu. Fužine so zaposlile prebivalstvo široke okolice.

Oglarji so delali ves dan in živeli izredno bedno življenje. Med tujci niso bili redki skrivači in ubežniki. Drvarji, oglarji, vozniki, rudarji, plavžarji in kovači, so bili delavci istega delodajalca. Sezonski delavci so ponekod prišli z družinami, si posejali »novine« in se tako stalno naselili.

Kolektiv prodajalne v Beogradu

Gozd so krčili za potrebe fužin, pašništva in novinarjenja. Odnos do gozda se je bistveno spremenil po letu 1783, ko je dvorni dekret ukinil rajonizacijo gozdov za potrebe rudarstva in fužinarstva ter uvedel svobodno trgovino z lesom in lesnimi izdelki.

Glažute in fužine so bile nekak most med fevdalizmom in kapitalizmom ter so znatno zrahljale vezi že pred dokončno zemljiško odvezo leta 1848.

Bližina gozdov je za industrijo postala manj pomembna, ko je oglje začel izpodrivati premog, vodno silo gorskih potokov pa para. Z rastjo proizvodnje so nastajala vedno večja podjetja z naraščajočimi zahtevami pri

Jarm starejših venecijank

Kolektiv okrajne gozdne uprave Slovenj Gradec leta 1955. Prva vrsta z leve proti desni: Gornjec Janez, Krumpačnik Sonja, Servec Edi, Čas Vida, Mlakar Slavko. Druga vrsta z leve proti desni: Gros Slavko, Apostolovič Ančka, Krevh Stanko, Sečnjak Marija-Šarlah, Klobas Marina-Marčič, Košak Franc, Apšner Lizika

dovozu surovin in prodaji izdelkov. Zelo močno prelomnico v gospodarstvu pomeni gradnja železnic (P. P. 144, I. M. d. 252), ki so bile zgrajene od Maribora do Celovca leta 1863, od Velenja do Dravograda pa leta 1899. V tem času je bila zgrajena tudi ozkotirna železnica za prevoz lesa s Pohorja po Mislinjskem jarku do žag.

Borba okoli gradnje železnic je zanimiva in natančno opisana v knjigi »Industrializacija Mežiške doline«.

Lastniki fužin so začutili, da bodo z olajšanim transportom lesa imeli gozdovi vedno večji pomen. Prizadevno so izrabljali krizo in težave kmetov ter kupovali njihove domačije. Uporabljali so različne metode, od posojanja denarja do omejevanja poti in vode. S splošnim gospodarsko-tehničnim razvojem ter z razvojem družbeno-ekonomskih odnosov, so segali po kmečki zemlji vedno novi socialni sloji. Obravnavano obdobje deli J. Medved v knjigi »Mežiška dolina« na pet delov, od tega:

1. Od leta 1848 do 1880 obdobje kmečke lesne obrti in kmečkega izvoznitva lesa, oblikovanje rudarske veleposesti in začetek fužinarske gospodarske posesti.

2. Od leta 1881 do 1918 nazadovanje žagarstva in kmečkega izvoznitva lesa, pojav prvih lesnih trgovcev in začetek lesno-predelovalne industrije. (Ekspanzija grofov Thurnov, Perger I. 1900.)

3. Od leta 1919 do 1940 traja največji prodor lesnih trgovcev, advokatov in drugih vaških vplivnežev ter omahljivo izvajanje agrarne reforme, ki pa je vendarle preprečila naraščanje veleposestev.

KMEČKE ŽAGE

V obdobju 1881 do 1900 je kmečko žago vedno bolj izpodrivala polnojarmeniška. Kmečka žaga-samica z žagarjem »bajtarjem« je ob nastanku industrijske žage po-

Prijetni spori okrog najvišje kmetije v Sloveniji so pred leti menda le razčistili ljubljanski geometri. Pravijo, da je Bukovnikov hišni prag za 12 cm višji kot Jeklov v Koprivni. Kakorkoli, na našem območju je Jeklova kmetija le najvišja po nadmorski višini (1331 m) Foto: Andrej Sertel

stala žaga za domače potrebe. V času od leta 1901 do 1918 so gorski kmetje končno izgubili tekmo z lesnimi trgovci in modernimi žagami. Zanimiva je omemba v knjigi »Pohorsko podravje«, da je Pohorje ob koncu preteklega stoletja imelo 399 žag. V knjigi »Mežiška dolina« omenja J. Medved, da je bilo v Mežici ob potoku Šumcu v razdalji 3 km 7 fužin, 9 mlinov in 4 žage (37). V Mežiški dolini naj bi bilo manj žag kakor na Pohorju, ker so prešle številne kmetije že kmalu ob nastajanju kapitalizma v pretežno lastništvo grofa Thurna. Za Radlje je omenjeno, da je v okraju, ki je meril 34.502 ha, bilo prodano v letih 1903 do 1907 1063 ha, 1908 do 1922 pa 1027 ha zemlje.

OBDOBJE MED OBEMA VOJNAMA

V obdobju med obema vojnama 1919 do 1940 se pojavlja agrarna reforma. Po končani I. svetovni vojni je bil zaradi nevarnosti agrarne reforme proces širjenja veleposestev končan. Niso bili redki veleposestniki, ki so pogozdili del polja iz strahu pred agrarno reformo. 21. julija 1931 (M. d. str. 53) je izšel zakon o likvidaciji agrarne reforme na veleposestvih, ki so presegala 72,80 ha obdelovalne zemlje ali 194,32 ha zemljišča sploh. Veleposestnik si je lahko sam izbral katera zemljišča obdrži in tako razlastitvi prepustil posamezne enklave v gorah, kjer najemnik ni mogel dobiti drugega dohodka kot zaposlitev pri veleposestniku. Agrarni interesent je lahko dobil le 10 juter zemlje. Vse to in še razni drugi vplivi so povzročili, da ni bilo dosti interesentov za zemljo. Ponokod so bile obremenitve za odplačilo zemlje in obresti tako velike, da jih interesent ni mogel plačati in je bila zemlja zopet dodeljena veleposestniku. (I. M. d. 243). Na drugem kongresu Delavske social. stranke v Vukovaru 24. 6. 1920, ki ji je prisostvoval A. Metarnik, je v resoluciji med drugim postavljena tudi zahteva za razlastitev veleposestnikov in grofov.

Da si lažje predstavljamo, kolikšne površine so pripadale veleposestnikom, ki jim je bilo kasneje premoženje zaplenjeno ali nacionalizirano, je zanimiva navedba: »Agrarni interesenti so bili s sklepi Uprave razlaščenih gozdov pri banovini v Ljubljani nezadovoljni in so protestirali na zborovanju 4. decembra 1932, češ da je nepravilno:

a) da se grofu Douglasu Thurnu odvzame Urškin dvor v okraju Slovenj Gradec v izmeri 1502,1 ha in v Radovljiskem okraju 167,8 ha gozdov s skupnim donosom 3120 plm, vse drugo v Mežiški dolini, to je 3015,2 ha z donosom 5100 plm, pa se mu pusti, namesto da se mu odvzame kakor odreja zakon 2306,58 ha;

b) da se grofu Vincencu Thurnu odvzame 3113,9 ha z donosom 7500 plm, pusti pa drugo, in sicer v Mežiški dolini 2626,8 ha ter na Pohorju 947 ha, skupaj 3574,1 ha s skupnim donosom 9200 plm, namesto da se mu odvzame, kakor odreja odlok, 4159 ha.

Za grofa Thurna so se zavzele industrijske kooperacije, župani z Kotelj, Mežice in okoliških občin ter 18 županov iz slovenjgraškega okraja. Na Pohorju pa je del gozda odprodal F. Času v Dovžah. Zemljišče tudi ni bilo odvzeto A. Pergerju kot drugemu največjemu lastniku gozdnih površin našega območja. Pogodbe o odstopu zemljišč marsikje zemljiškoknjižno niso bile izvedene. Še po drugi svetovni vojni so se pojavili primeri, da je v dobri veri, da seka v lastnem gozdu, sekal nekdo v nacionaliziranem gozdu.

Kot posledica družbeno-ekonomskega razvoja sta se izoblikovala dva načina gozdnega gospodarjenja. V gozdovih veleposestnikov so gozdove izkoriščali v obliki goličenja, v gozdovih manjših kmetov pa s prebiralno sečnjo.

V začetku tretjega desetletja tega stoletja je na Pohorju imelo v posesti samo pet veleposestnikov približno eno šestino površine ali 15.386 ha gozda. To so bili grof Zabel, A. Perger, knez Windischgraetz, grof Attems in ing. Milan Lenarčič. (P. P. 158 — 94 IX. knjiga, str. 169, Sarajevo 1931.) V Mežiški dolini je grof Thurn na svojem veleposestvu zgradil razen parne žage tudi tovarno lepenke

in lesovine. Osnovana je bila leta 1906 v Farni vasi. Letno je predelala 1400 m³ brusnega lesa v 458 ton bele lepenke. Tovarno lepenke je zgradil tudi A. Perger v Mislinji, ki je lesno industrijo tako razširil od žag tudi na izdelavo lesne embalaže, sodov ter zabojev. Tovarna rjave lepenke je tedensko proizvedla 15 ton lepenke ali letno 720 ton. Tovarna lepenke je obratovala tudi v Podvelki. Ob ustanovitvi drž. gozdnih uprav tovarne lepenke niso bile vključene v organizacijske enote.

Spremembe gospodarjenja z gozdovi in razvoj lesne predelave je krogil življenjske pogoje delavcem. Odvisnost od delodajalca je bila temvečja pri manjšem številu zaposlenih. Zato zasledimo temeljite razprave o gibanju delavstva predvsem za industrijsko razvito Mežiško dolino in omembe o stankah v Mislinji.

Družbeno-ekonomskemu položaju delavca bi morali posvetiti posebno poglavje, saj je treba povedati toliko pomembnega, da vse to ni mogoče osvetliti samo z nekaj stavki.

Delavci v gozdarstvu in lesni industriji so bili pokojninsko in socialno zavarovani po ustanovitvi pokojninskega zavoda. Uničen arhiv in nepopolni podatki o zaposlitvi posameznikov sta po osvoboditvi povzročila zavodu za socialno zavarovanje dokaj zahtevno delo.

Starejši delavci so v času krize pred drugo svetovno vojno doživeli tudi to, da so jim ob sanaciji bratovskih skladnic izplačali zneske in s tem je tudi usahnila pravica do pokojnine, ki si jo naj bi delavci pridobili z leti vplačevanja. Najstarejši delavci pri gozdarstvu in lesni industriji Mislinja so dobili od 3000 do 3500 din ali šest do sedem mesečnih plač kvalificiranega delavca. Ogorčeni in razočarani delavci niso hoteli podpisati prevzema denarja, vendar so nekateri solidarnost porušili in dvignili denar. Vsem ostalim je bil denar naložen na hranilne knjižice in tako je bila vsa krivica zapečaten.

DRUGA SVETOVNA VOJNA

Pred začetkom druge svetovne vojne je les pridobival na vrednosti. Marsikateri zadolžen industrialec si je finančno zopet opomogel. Med drugo svetovno vojno je okupator tudi v lesnem bogastvu iskal material za vojne namene. V gozdovih je bila taka namera kaj kmalu onemogočena, saj so gozdovi prvi sprejeli v svoje okrilje naše borce, jim celili rane in usposabljali za ponovne borbe. Tudi narodnozavedni veleposestniki niso sledili ukazom okupatorja. Zaradi tega je okupator narodnozavednim Slovincem odredil komisarje, ki so upravljali z njihovim premoženjem. Komisar je upravljal tudi premoženje A. Pergerja, čeprav je bil nemške narodnosti, vendar je bil po poreklu delno žid. V letu 1943 so bili ustanovljeni ilegalni odbori osvobodilne fronte. Med drugim so imeli tudi nalogo, da vplivajo na posek in odpremo lesa. Preprečiti je bilo treba odpremo in oskrbeti z lesom gradnje partizanskih bolnišnic, tehnik ter »bunkerjev« za shranjevanje živil in materiala. Vse to je bilo opravljeno kljub budnosti komisarjev in drugih nezanesljivih sodelavcev. Gozdarstvo in lesna industrija je kot panoga največ prispevala med NOB. Besede Prežihovega Voranca najlepše povedo, kar vsi čutimo: »Slovenci spoštujemo svoje gozdove, ker jih drugače ne bi ohranili do današnjega dne. Od leta 1941 pa se temu spoštovanju pridružuje še nov sveti občutek. To je hvaležnost do naših junakov iz narodnoosvobodilne borbe, ki so v teh gozdovih dali življenje za svobodo domovine.«

PO OSVOBODITVI LETA 1945

Iz premoženja narodnih izdajalcev in njihovih pomagačev, premoženja oseb naše narodnosti, razen tistih, ki so sodelovali v NOB, premoženja pridobljenega iz vojnega dobička med okupacijo so bile ustanovljene državne gozdne uprave. Nacionalizirano je bilo premoženje grofa Thurna. Žaga v Mušeniku obratuje še danes. Puzingruberjeva žaga v Črni je bila ukinjena. V Dravski dolini je bilo nacionalizirano premoženje Zupanca, Brudermanova,

Burjakova domačija v Topli

Ledinek na Primožu na Pohorju

Smurka in Vrenčurja, v Mislinjski dolini pa A. Pergerja v Mislinji, F. Šulerja v Slovenj Gradcu (Skubičevo v Suhem dolu). Navedena so samo večja posestva in obrati, več manjših posestev pa so upravljale kmetijske zadruge. Z zaplenjenimi nepremičninami je upravljal tudi Urad za narodno imovino. Leta 1945 ustanovljene drž. gozdne uprave so v svoje poslovanje vključevale od nege gozdov, poseka, transporta, do obdelave v žagan les in leseno embalažo. Državne gozdne uprave so takoj po osvoboditvi vodili iniciativni odbori. V odborih je bilo zastopano politično in strokovno vodstvo. Odborniki so bili aktivisti iz ilegalnih odborov OF. Sedeži posameznih veleposestev in lesne industrije so se imenovali skrbništva ali samo gozdarstvo oziroma žaga. V drugi polovici leta 1945 so bile na našem območju ustanovljene državna gozdna uprava Črna, Guštanj (Ravne), Slovenj Gradec in Mislinja. Slovenj Gradec je po obsegu poslovanja in po intenzivnosti ostajal za Mislinjo, zato so ju združili. Z zanimanjem obrčamo danes papir iz tistih časov, na katerem piše: »Narodna vlada Slovenije — Ministrstvo za gozdarstvo ... št. 5363/1, Ljubljana 20. decembra 1945, naslovljeno na tov. ... pri drž. gozdni upravi Slovenj Gradec.« V nadaljnjem besedilu so določeni redni mesečni prejemki din 3500,00, podpisan pa je minister Hribar Janez. Drž. gozdne uprave so doživljale nenehne spremembe s priključevanjem premoženja, ki je postalo po zakonu o agrarni reformi iz leta 1945 družbena lastnina. Manjše žage so kasneje ukinili, kot Jaševo v Mislinji, Časovo v Dovžah, Druškovičeva je zrasla v TOZD Pameče, Veržunova v Dravogradu je še dolgo obratovala in bila ukinjena ob postavitvi žage v Otiškem vrhu. V Prevaljah se je iz obrtne delavnice z žago razvila tovarna pohišstva. V Dravski dolini je iz bivše Pahernikove žage zrasel obrat Vuhred, Pogačnikova vodna žaga je ukinjena, prav tako tudi Tavčarjeva v Vuzenici. Tovarna pohišstva Radlje se je razvila iz obrtne delavnice in prvotno ni bila priključena k drž. gozdni upravi Radlje. Manjših žag je bilo še dosti več. Ker je bilo nekaj gozdnih

GODČEVO — logarnica pod Uršljo goro, ki je stara nad 160 let je lani zagorela.

površin dodeljenih tudi kmetijskim zadrugam in Rudniku Mežica, so jim bile dodeljene tudi žage. V dobi tridesetih let so nekatere žage doživele in preživele več sprememb. Po ukinitvi so se zopet pojavile in obratovale pod drugim naslovom.

Dravsko gozdno gospodarstvo, ki ga omenja tudi Prežihov Voranc pod naslovom »Naši gozdovi od Mure do Pece«, je združilo vse državne gozdne uprave od Slovenj Gradca, Raven, Črne, Radelj do Ptuja in Konjic. Po službenih nalogih smo bili premeščeni ali na Dravsko gozdno gospodarstvo v Maribor ali na uprave gozdarstva in lesno-industrijskih obratov. To so sedanje temeljne organizacije združenega dela gozdarstva in lesne industrije. Kot ravnatelj Dravskega gozdnega gospodarstva je podpisan ing. Budihna.

Za leto 1947 so zbirali vse podatke v Mariboru, računovodstvo in poslovne knjige so vodili v Mariboru. Poslovanje se je začelo urejati z internimi listinami in še danes uporabljamo nekatere iz tega obdobja kot npr. poročilo o proizvodnji. Zahteve po poseku in odpremi lesa, ki je bil glavni izvozni proizvod, so nenehno rasle. Bilo je veliko pomanjkanje delavcev, orodja, slabo razvita mehanizacija in transportne naprave. Prehrana in obleka je bila še na karte in nakaznice. Fizično izpostavljeni delavci in udarniki so dobivali močnejšo prehrano in tudi dodatne nakaznice za obutev ter obleko. Zaradi pomanjkanja delavcev so nam pomagale »frontne« brigade, ki so bile razdeljene na čete. Tako so čete mladinske brigade »Marice Kerenčič« delale istočasno na Pudgarskem pod Smrekovcem, Mlinarskem pod Orožijo in blizu Črne v Bistriški globači. Dnevne učinke smo ugotavljali za posek, odpremo na skladišča, razrez in odpremo žaganega lesa. Planske zadolžitve smo spremljali dnevno in tudi dnevno oddajali poročila. Dravsko gozdno gospodarstvo je bilo ukinjeno v začetku leta 1948. Ustanovljena so bila lesnoindustrijska podjetja, upravnega voditelja pa je predstavljala glavna direkcija v Ljubljani. V lesnoindustrijska podjetja je spadala tudi eksploatacija gozdov. Nato je bilo na novo ustanovljeno Lesnoindustrijsko podjetje Dravograd, in sicer od 1. 1. 1950 dalje. V naslovu ni bilo druge spremembe, ker je sedež že prej bil v Dravogradu (ob spremembi sedeža okraja v Slovenj Gradec se je LIP Slovenj Gradec preselil v Dravograd). Sprememba je nastala v obsegu poslovanja in ker se je izločila obnova, nega in varstvo gozdov v novo ustanovljeno gozdno gospodarstvo. Zato je tudi Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec registrirano od 27. 2. 1950. Vse te spremembe niso nikjer opisane, zato ne bo posebne škode, če se z njimi bolj seznanimo.

Če je bilo kdaj razgibano obdobje, je bilo v teh prvih povojnih letih. Družila nas je požrtvovalnost v izpolnjevanju planskih nalog, ki nam jih je nalagala petletka. Iskreno tovarištvo, ki je imelo globoke korenine še iz

osvobodilne borbe, nam je dajalo moč, da smo skupno uspeli prenašati vse napore. Nikdar ni bilo mogoče vnaprej razporejati prosti čas. Najprej je bila obveznost na delovnem mestu. Kaj bi napravil danes logar ali revirni vodja, če bi dobil nenapovedano ali tudi napovedano večje število delavcev, konj brez vozniške opreme, pa mora za hlev, seno in podobno poskrbeti sam. Nedoumljivo, da se lahko v tridesetih letih toliko spremeni. Delavci, ki so s požrtvovalnostjo posebno izstopali, so prejeli naslov udarnika. Nadur nismo poznali. Med opravljanjem dela so bili postavljeni mejniki s takim ali drugačnim priznanjem. Tudi od glavne direkcije smo prejeli priznanja za vestno in požrtvovalno delo. Če je kdo moral službeno v Ljubljano, je odpotoval z večernim vlakom preko Maribora, bil čez dan v Ljubljani, vračal se je zopet ponoči.

Kako pa je bilo z delovnimi učinki? O tem obdobju, o brigadah, je že dosti zapsanega. Kaj radi omenjamo, da je bilo zaradi nestrokovnega ravnanja gozdu povzročena škoda. Marsikaj bi ob drugačnih pogojih tudi takrat drugače opravili.

Od leta 1950 naprej so v registraciji podjetja opisane vse organizacijske spremembe, vendar pomeni leto 1950 važen mejnik v razdobju poslovanja. Upravljanje podjetij je bilo preneseno na delovne kolektive, država obdrži le pravico do načelnih smernic. Namesto administrativnega planiranja je uvedeno družbeno planiranje, direkcije so ukinjene in pogodbe sklepamo svobodno. Uvedeno je bilo delavsko samoupravljanje! V letu 1950 smo volili najboljše delavce v delavske svete, neposredni delavci so prevzeli pravico in odgovornost do gospodarjenja s sredstvi. Koroško gozdarsko podjetje je ob praznovanju desetletnice samoupravljanja 28. 10. 1960 izdalo v obliki brošure pregled desetletnega dela. Vse, kar je zapisano, je vredno pozornosti. Samo večkrat bi se morali ustaviti in pogledati, kaj smo v tem obdobju dosegli, pa bi bile razlike bolj očitne. Napredek moramo osvetliti z vseh zornih kotov: od zaščite delavca, družbeno-socialnih pogojev, opreme na delovnem mestu, orodja in strojev, transportnih sredstev in lepih domov, ki smo jih ob vsem tem zgradili. Po gozdovih so speljane lepe prevozne ceste, zgradili smo tovarne, povečali obseg izdelkov od navadne deske do sodobnega stavbnega pohištva in oplemenitenih plošč. Vabljalivost Pohorskih vrhov smo začeli turistično urejati. Kaj bo z vrhovi Pohorja, če prerano odnehamo? Naš predhodnik bi nas vprašal: »Ali vse pridobljeno pravilno koristite?« Zanamci pa nam bodo dali oceno.

ZAKLJUČEK

Kje se začena razvoj gozdarstva in lesne industrije? Tako smo tesno povezani z naravo in od nje odvisni, da ne moremo ugotavljati datumov ustanovitve, kakor to lahko delajo tovarne. Gozdovi so del nas samih, saj živimo v njih in od njih. Črpali smo les za obnovo domovine, dajali sredstva za izgradnjo težke industrije, razvijali lastne obrate in gradili naš življenjski standard. Ob vsem tem pa se premalo vprašamo, kolikšen je delež lesa in kolikšen je naš prispevek. Že danes kritično ocenjujemo delo v prvih povojnih letih, ko bomo od današnjega dne odmaknjeni 10 ali 20 let, bodo uspehi ali neuspehi našega dela še bolj vidni. Prežihov Voranc je zapisal: »Ti gozdovi so velikansko bogastvo našega ljudstva, ki je v njihovih sencah trpelo stoletja, a jih je znalo ohraniti do današnjih dni. Šele ko se vsa ta črna površina pohorskih in sosednih višav razgrne pod teboj, šele takrat prav zapopadeš, kaj je slovenskemu narodu prinesla njegova borba proti okupatorju.« — In mi smo prevzeli obveznost, da jih negujemo, koristimo in ohranimo.

Poldka Bezljaj, oec.

Viri in gradivo:

- I. Gams: Pohorsko Podravje
- F. Sušnik: Med Peco in Uršljo
- J. Medved: Mežiška dolina
- Mohorčič: Industrializacija Mežiške doline

30 let gozdarstva v gozdnogospodarskem območju Slovenj Gradec

I. UVOD

Gozdno gospodarsko območje Slovenj Gradec obsega gozdne alpske predele v severnem delu Slovenije med Pohorjem, Peco, Olševo, Raduho, Smrekovcem in Kobanskim pogorjem, z značilnimi dolinami Drave, Mislinje in Meže.

Upravno-politično je območje razdeljeno na občine Slovenj Gradec, Ravne, Dravograd in del občine Radlje.

Z gozdovi gospodarijo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in kmetje v temeljnih organizacijah koope-

rantov gozdarstva, združeni v delovno organizacijo LESNA — gozdarstvo in lesna industrija Slovenj Gradec ter delovni ljudje v samoupravni interesni skupnosti za gozdarstvo območja Slovenj Gradec. Gospodarjenje z gozdovi je skupno za gozdove v družbeni lastnini in za gozdove, na katerih je lastninska pravica.

Z gozdovi v družbeni lastnini gospodarijo tudi delavci v delovnih organizacijah, ki niso gozdno gospodarske organizacije in so z njimi še upravljale do 5. III. 1965. leta, to so Koroška kmetijska zadruga, ŽTP Maribor in drugi manjši koristniki. (Nadaljevanje na 14. strani)

Sami delamo, ustvarjamo in odločamo

26. maja leta 1950 je predsednik republike tovariš Tito v svojem ekspezeju, ki ga je imel na zasedanju ljudske skupščine FLRJ, pred obravnavo predloga temeljnega zakona o gospodarjenju z državnimi gospodarskimi podjetji po delovnih kolektivih in višjih gospodarskih združenjih, dejal: »Sprejetje tega zakona bo najpomembnejše zgodovinsko dejanje ljudske skupščine po sprejetju zakona o nacionalizaciji sredstev za proizvodnjo.« Prehod sredstev za proizvodnjo v roke družbe še torej ne pomeni, da je socialistična izgradnja končana. Šele takrat, ko delavci prevzamejo v svoje roke tudi upravljanje teh sredstev, postanejo prava socialistična lastnina in ekonomska osnova socialistične družbe, brez katere si ni mogoče zamisliti samoupravljanja v pogojih socialistične demokracije.

Sprejetje zakona o gospodarjenju z državnimi gospodarskimi podjetji po delovnih kolektivih in višjih gospodarskih združenjih pomeni temeljni kamen, na katerem gradimo našo samoupravno družbeno ureditev, tako, kot jo razglashata Ustava iz leta 1974 in Zakon o združenem delu iz leta 1976. Od leta 1950 pa do sprejetja Ustave iz leta 1974 in Zakona o združenem delu je na poti razvoja naše socialistične demokracije še več zgodovinskih mejnikov, ki pomenijo nove pridobitve na družbeno ekonomskem in samoupravnem področju. Menim, da je treba omeniti ustavni zakon iz leta 1957, ki je razširil samoupravljanje na negospodarsko področje, Ustavo iz leta 1963, ki je registrirala in razglasila dotedaj dosežne uspehe v samoupravljanju in ustavne amadmaje iz leta 1971, s katerimi je bil opredeljen družbeno ekonomski in samoupravni položaj delavcev v združenem delu z oblikami njegovega organiziranja.

V tem kratkem uvodu sem želel bralce le opomniti na najpomembnejše dogodke naše socialistične preobrazbe od leta 1951 dalje pa do današnjega dne. Ni naš namen, da bi na tem mestu to obdobje podrobno razglabljali. Bolje bo, da pregledamo naše uspehe na tem področju in da zastavimo novo akcijo.

Nedvomno so delavci LESNE vlagali v socialistično preobrazbo naše družbe velike napore. Ze v predmandmajskem obdobju so bili v obeh delovnih organizacijah izpolnjeni pogoji za organiziranje temeljnih organizacij. Obrati, ki so bili nekaka predhodna organizacijska oblika sedanjih temeljnih organizacij, so bili že dokaj samostojni, tako na ekonomskem, kot tudi samoupravnem področju. Zato po objavi ustavnih

amadmajev ni bilo težav za hitro organiziranje temeljnih organizacij, ki so se ob spojitvi gozdnega gospodarstva in lesno industrijskega podjetja združile v novo delovno organizacijo LESNO Slovenj Gradec.

Tudi po izidu naše nove ustave so delavci lesne z vso resnostjo pristopili k njenemu izvajanju, zato, da bi jo čimprej in čimbolj dosledno realizirali v praksi. In kaj smo do danes dosegli? Smelo lahko trdimo, da smo več kot na pol poti in da bo kljub dosedanjim uspehom potrebnega še veliko truda, da bosta družbeno ekonomski in samoupravni položaj delavca v temeljni organizaciji in v delovni skupnosti delovne organizacije taka, kot ga imata v mislih Ustava in Zakon o združenem delu.

Če primerjamo dosežene rezultate z zahtevami Ustave in Zakona o združenem delu, je jasno, da je v LESNI potrebno še naprej graditi samoupravno organiziranost, izpeljati začeta dohodkovna razmerja med temeljnimi organizacijami, izboljšati nagrajevanje, urediti medsebojna razmerja med delavci temeljnih organizacij in delavci temeljnih skupnosti, izpeljati začeto organizacijo na statusnem področju in na področju medsebojnih razmerij, izboljšati kadrovsko strukturo zaposlenih in delavno storilnost, vložiti več truda strokovnemu in družbeno ekonomskemu izobraževanju delavcev, izboljšati obveščanje delavcev in še več nalog bi lahko našteji, ki nas še čakajo, da bo delavcu v temeljni organizaciji in v delovni skupnosti zagotovljeno, da svobodno in resnično odloča o rezultatih svojega in celotnega družbenega dela ter o svojih in skupnih interesih.

Naštetih nalog je veliko, vendar lahko vse dokaj hitro uresničimo, če bomo resno in zavzeto pristopali k njihovem izvajanju. Če bo vsak delavec dobro opravljal svoje delovne dolžnosti, če bodo družbenopolitične organizacije sproti in učinkovito razreševale vse idejne nejasnosti in nasprotja, če bodo vsi delavci dosledni pri izvrševanju svojih samoupravnih dolžnosti, zlasti še v vlogi delegatov organov upravljanja v temeljni organizaciji, delovni organizaciji in v drugi samoupravni skupnosti in organizaciji in če bodo vsi tisti strokovni in drugi delavci, ki so jim še posebej zaupane določene dolžnosti s področja samoupravnega organiziranja delavcev temeljnih organizacij in delovne skupnosti LESNE, bo uspeh, ki ga vsi željno pričakujemo, veliko bliže kot je danes.

Oto Štraser

Po posameznih občinah gospodarijo z gozdovi TOZD in TOK gozdarstva:

Tabela 1

Občina Slovenj Gradec		
TOZD gozdarstvo Mislinja DS I	3.757,95 ha	20 %
TOZD gozdarstvo Slovenj Gradec DS I	3.277,37 ha	18 %
TOK gozdarstvo Slovenj Gradec ZS	11.566,57 ha	62 %
— Skupaj Slovenj Gradec	18.601,89 ha	100 %
Občina Ravne na Koroškem		
TOZD gozdarstvo Črna DS I	10.832,03 ha	52 %
TOK gozdarstvo Ravne ZS	10.174,63 ha	48 %
— Skupaj Ravne	21.006,66 ha	100 %
Občina Dravograd		
TOZD gozdarstvo Radlje DS I	1.360,24 ha	24 %
TOK gozdarstvo Dravograd ZS	4.298,04 ha	76 %
— Skupaj Dravograd	5.658,28 ha	100 %
Občina Radlje ob Dravi		
TOZD gozdarstvo Radlje DS I	4.798,29 ha	38 %
TOK gozdarstvo Radlje	7.669,18 ha	62 %
— Skupaj del Radlje	12.467,47 ha	100 %
Skupaj gozdno gospodarsko območje Slovenj Gradec:		
DS I	24.025,88 ha	41 %
ZS	33.708,42 ha	57 %
Skupaj	57.734,30 ha	98 %
Gozdovi drugih gosp. organ. DS II	1.439,42 ha	2 %
SKUPAJ GGO SLOVENJ GRADEC	59.173,72 ha	100 %

Gozdovi družbenega sektorja tvorijo večje strnjene komplekse v višjih predelih, ki so bili v preteklosti last veleposesnikov. Zasebni gozdovi ležijo v nižjih predelih in pripadajo 3760 lastnikom. Za zasebne gozdove je značilna posest v obliki celkov, kjer gozd in kmetijsko obdelovalne površine tvorijo nerazdeljeno zaokroženo gospodarsko celoto.

V povojnem obdobju je gospodarjenje z gozdovi bilo podvrženo nenehnim organizacijskim spremembam — skladno z razvojem naše družbe. Skupno kompleksno gospodarjenje z družbenimi in zasebnimi gozdovi se je uveljavilo šele po letu 1963.

Zaradi posebnega družbenega pomena gozdov je z zakonom o gozdovih (1974) trajnost gospodarjenja zajamčena z družbenim nadzorom v obliki samoupravnih interesnih skupnosti za gozdarstvo.

II. CILJI GOSPODARJENJA Z GOZDOVI

Temeljno načelo gospodarjenja z gozdovi je v primerjavi z drugimi dejavnostmi obogateno z načelom trajnosti, ki nalaga gozdarstvu specifične naloge in izhodišča. Trajnost se odraža predvsem v trajni ohranitvi prvobitne funkcije vseh gozdov to je varovalne funkcije.

Varovalna vloga gozda je pomembna predvsem zaradi ohranitve človekovega okolja. Zdravo okolje nudi možnost za optimalen razvoj drugih gospodarskih dejavnosti in človekove ustvarjalnosti nasploh. Gozd v območju porašča dve tretjine vseh površin in je pomemben pri vzdrževanju čistega, dobrega zraka, pitne vode, varovanja pred hrupom in je oblikovalec kulturne krajine, uravnava klimatske razmere, nudi prostor za zdrav rekreativen oddih človeku in je z eno besedo bistveni del človekovega življenja.

Naslednja oblika trajnosti gospodarjenja z gozdovi je trajno zadovoljevanje človekovih potreb po gozdnih proizvodih. S postopnim naraščanjem potreb po lesni surovini mora gospodarjenje z gozdovi zagotoviti trajno naraščanje donosa iz gozdov po kakovosti in količini.

Zaradi tega je naš cilj priroden, večnamenski (multifunkcionalen) gospodarski gozd s poudarjeno varovalno in socialno vlogo.

Vse povedano pa bomo dosegli s snovanjem mešanih, raznodobnih, stopničasto grajenih, stabilnih, zdravih rastiščem prilagojenih gozdnih sestojev. Pod prirodnim gospodarskim gozdom razumemo gozd, ki se prirodno obnavlja in ob racionalni strokovni negi, obnovi in varstvu ter koriščenju njegovih dobrin zagotavlja vse našete funkcije.

Za doseganje zastavljenih ciljev je v gozdarstvu uvedeno dolgoročno načrtovanje gospodarjenja z gozdovi, ki je usklajeno z drugimi dejavnostmi, ki so povezane z gozdnim prostorom in njegovimi dobrinami.

III. KAJ SMO DOSEGLI PRI GOSPODARJENJU Z GOZDOVI V TRIDESETIH POVOJNIH LETIH

Osnovna značilnost za povojno preteklo obdobje je prehod od velikopovršinskega golosečnega sistema gospodarjenja na malopovršinsko gospodarjenje z intenzivno nego vseh razvojnih stopenj gozda.

Naslednja značilnost je ta, da smo skrbeli za trajno nenehno povečevanje gozdne biosubstance in s tem zagotovili reali-

zacijo zastavljenih ciljev. Za intenzivno gospodarjenje so bila nujna vlaganja v strokovno izobraževanje in izpopolnjevanje gozdnih delavcev in kmetov ter vseh drugih gozdarskih strokovnjakov. Pred desetimi leti je bila ustanovljena šola za gozdne delavce v Radljah, ki usposablja mlade gozdne delavce in tudi tiste že zaposlene ob delu v kreativno sposobne raznolikega zahtevanega dela v gozdarstvu. Na terenu skrbijo za načrtovanje in izvajanje programov neposredno gozdarski tehniki in inženirji, ki z dopolnilnim izobraževanjem izboljšujejo svoje strokovno delo.

Vzporedno z izobraževanjem vseh profilov delavcev v gozdarstvu so bili v mnogočem izboljšani pogoji dela in življenjski standard delavcev. Intenzivna stanovanjska izgradnja v urbano urejenih naseljih je pripomogla, da danes večina gozdnih delavcev živi v dolini, kar je posebej pomembno za družine s šoloobveznimi otroki.

Za vse delavce je organiziran redni prevoz na delo in z dela, za večino pa je poskrbljena topla malica na delovišču. S tem je standard delavcev v gozdarstvu in njihovih družin na nivoju industrijskih delavcev. Izpopolnjena tehnologija dela, delovne priprave in izpopolnjena zaščitna sredstva ter študij dela so bistveno izboljšali pogoje dela predvsem delavcev na terenu.

O večji strokovnosti pri delu, boljših pogojih dela, višjem življenjskem standardu in boljši splošni razgledanosti pričajo podatki o stalnem upadanju pogostnosti in težkih poškodb pri delu kljub večji produktivnosti dela in stopnji mehaniziranosti.

Tabela 2

Leto	Število zaposl.	Število neseč.	Število izgub. dni	Resnost poškodb	Število neseč na 100 zaposl.
1972	815	146	2.799	19,17	17,91
1973	836	122	2.433	19,94	14,59
1974	836	122	2.390	19,59	13,25
1975	942	115	2.043	17,77	12,21
1976	964	107	2.062	19,27	11,09
1977	1.004	98	1.460	14,84	9,76

Podlaga za intenzivno gospodarjenje z gozdovi je odprtost, zaradi tega smo izgradnji gozdnih komunikacij posvetili posebno pozornost. Pretežno smo ceste gradili z lastnimi sredstvi, le deloma z bančnimi krediti, po letu 1975 pa gradimo tudi s pomočjo sredstev SIS za gozdarstvo. V zasebnem sektorju so pospeševali gradnjo gozdnih cest kmetje z lastnimi sredstvi, ki so jih načrtno in sistematično zbirali v obliki samopriskevkov. Uveljavljen je bil dogovor, da vsak kmet poprečno prispeva za gradnjo cest enoletni etat iz svojega gozda. Dodatno so za gradnjo cest gozdni posestniki razporejali pretežni del ostanka dohodka po zaključnih računih. Priključke do kmetij so prav tako financirali kmetje sami. Do sedaj smo v območju zgradili 1267 km gozdnih cest, ki predstavljajo osnovno mrežo gozdnih prometnic, s tem pa smo dosegli skupno z javnimi cestami (271 km) gostoto 17,3 m/ha računano na vse površine območja. V gospodarskih gozdovih je dosežena v poprečju gostota že preko 20 m/ha.

Programe izgradnje gozdnih prometnic je izdelal projektni biro v DO.

Tabela 3

Pregled gradnje gozdnih cest za obdobje 1948—1978

1948	3,0 km	1951	5,0 km	1956	1,4 km
1949	6,5 km	1952	4,1 km	1957	9,7 km
1950	8,5 km	1953	7,8 km	1958	5,8 km
Skupaj	18,0 km	1954	7,7 km	1959	9,9 km
		1955	0,6 km	1960	23,4 km
		Skupaj	25,2 km	Skupaj	50,2 km
1961	22,7 km	1966	69,4 km	1971	114,6 km
1962	39,0 km	1967	56,3 km	1972	73,1 km
1963	48,3 km	1968	59,1 km	1973	77,9 km
1964	53,2 km	1969	81,7 km	1974	36,4 km
1965	47,7 km	1970	84,4 km	1975	133,6 km
Skupaj	210,9 km	Skupaj	350,9 km	Skupaj	435,6 km

SKUPAJ 1948—1978	1266,7 km	pro- duktiv.	ne- produk.	spojne
Od tega:				
— asfaltirane	10,0 km	7,4 km	2,6 km	—
— utrjene	746,6 km	511,7 km	193,7 km	41,2 km
— neutrjene	510,1 km	350,5 km	150,2 km	9,4 km
— skupaj	1266,7 km	869,6 km	346,5 km	50,6 km
Javne ceste:				
— asfaltirane	165,9 km			
— utrjene	104,8 km			
— skupaj	270,7 km			

Skupaj javnih in gozdnih cest 1537,4 km

Celotna površina območja LESNE Slovenj Gradec znaša 89.049 ha

Gostota cestnega omrežja 17,3 m/ha

Za izvedbo gradbenih del je bil osnovan gradbeni obrat, ki je kasneje svojo dejavnost razširil še na področja turizma. Dinamika izgradnje gozdnih cest je prikazana v tabeli 3. Iz tabele se vidi, da je intenzivna gradnja prometnic zaživela šele po letu 1960.

Danes lahko ugotovimo, da smo dosegli poprečno odprtost gozdov v Sloveniji. Vse perspektivne kmetije so povezane z dolino, kar je sprožilo močan proces posodabljanja kmetijske proizvodnje. Omogočen je prevoz delavcev dnevno na delo. V območju imamo že 40 kmetij usposobljenih za kmečki turizem in preko 480 kmetij s preusmerjeno intenzivno proizvodnjo.

Vsesplošni družbeni pomen gozdnih cest za razvoj podeželja je mnogo večji kot pa samo gospodarjenje z gozdovi. Zato bomo morali v bodoče vsi — skupno z drugimi gospodarskimi panogami vlagati v vzdrževanje in posodabljanje tega omrežja.

Tehnologija dela v gozdu pri sečnji in spravilu je v tridesetih letih doživela posodobitev do te mere, da danes praktično ne uporabljamo več starih klasičnih orodij. Danes imamo v območju v družbenem sektorju 550 in v zasebnem 1150 motornih žag za sečnjo in izdelavo gozdnih sortimentov.

Spravilo lesa od panja do gozdnih prometnic je pretežno mehanizirano in imamo v ta namen v družbenem sektorju 28 traktorjev. Tudi v zasebnem sektorju je vedno manj ročnega spravila in spravila z živinsko vprego, ker kmetje to delo opravijo s svojimi traktorji.

Traktorji za gozdarstvo

Tabela 4

	Kom.	Tip	Moč KS	Skupna moč	Oprema
Fiat	5	505	50	250	kabina RIKO in dvoboben, vitla IGRAND 5000
Kolesnik IMT	4	535	35	140	kabina RIKO in dvoboben, vitla IGLAND 3000
Kolesnik IMT	17	558	58	986	kabina RIKO in dvoboben, vitla IGLAND 5000 in 5 kom. snežnih plugov
Unimog	1	—	60/280	60/280	RESAR »SCHMID«
Skupaj	28	—	1746	—	

Prevoz lesa in gozdnih sortimentov opravlja za vse območje TOZD transport in servisi s kamioni z enoosnimi prikolicami, opremljenimi z dvigali za nakladanje in razkladanje lesa.

Tomaž Korošec, ogljar in gozdni delavec pred svojim domom »Cajnsko« pod Malo kopo

1976 104,3 km
1977 71,6 km

Skupaj 175,9 km

Star način obnove gozdov. Odpadke na fratah so sežgali, posejali na pogorišču krompir, oves ali rž. Med rž so primešali tudi smrekovo ali macesnovo seme, ki je vzkliko in zrastle v gosto kulturo

Kamionska oprema za gozdarstvo

Tabela 5

Znamka	Kom.	Eno- osnih prik.	Dvi- gal	Moč v KS	Skupna nosil. neto t
TAM 5500	10	10	10	1250	100
TAM 135 KS	1	1	1	145	16
MAN 650	7	7	7	1092	98
MAN 16200	10	10	10	2000	140
Skupaj	28	28	28	4487	354

Kamioni za prevoz razsutega tovora in ostali promet

Tabela 6

Znamka	Kom.	Dvo- osna prik.	Skupna moč	Neto nosil. t
1. TAM 6500 (prekucnik)	8	2	1000	64
2. TAM 5000	1	—	80	5
3. TAM 6500	5	3	625	50,5
4. FAP 20/B	1	1	200	18
5. MAGIRUS	1	1	310	27
6. OM	1	—	80	4
Skupaj	17	7	2295	169

TOZD transport in servisi opravlja tudi servisna dela za gozdarsko opremo. V letu 1961 smo v gozdarstvu imeli vsega le naslednje stroje:

- 1 Unimog
- 2 traktorja FE 35
- 1 traktor Stayer
- 1 buldožer
- 2 kamiona TAM Pionir
- 1 kamion TAM 4500.

Iz vsega vidimo, da smo v preteklih osemnajstih letih uspešno mehanizirali gozdno proizvodnjo s sodobnimi strojnimi napravami in da pomeni preteklo obdobje za našo gozdno proizvodnjo v območju pravo renesanso tehničnega napredka.

Stopnja mehaniziranega dela je dosegla nivo slovenskega poprečja, pri tem pa zapažamo dokaj neučinkovito zaščito sestojev pred poškodbami pri sečnji in spravilu lesa, kljub skrajšanim poprečnim pravičnim razdaljam. Na tem področju nas čaka še dosti nalog, da bomo uspeli ohraniti doseženo kakovost sestojev in posameznih dreves do njihove zrelosti.

Na področju gozdno biološke reprodukcije gojenja gozdov je znana ugotovitev, da lahko dosežemo napredek in racionalizacijo vlaganj le z vlaganjem več znanja pri delu. Zaradi tega imamo danes za opravljanje nalog revirnih gozdarjev gozdarske tehnike, za načrtovanje gojenja gozdov in gospodarjenje z gozdnimi fondii pa izključno gozdarske inženirje.

Vsa gozdno biološka vlaganja vključno z odkazovanjem drevja za sečnjo so po zakonu o gozdovih ovrednotena kot dela posebnega družbenega pomena in se izvajajo po določilih gozdno gojitvenih načrtov, gozdno gospodarskih načrtov za enote in gozdnogospodarskega načrta za gozdnogospodarsko območje Slovenj Gradec. Značilno za gozdno gojitvena vlaganja v našem območju je, da smo prenesli težo del na nego gozda v vseh njegovih razvojnih stopnjah in da pri obnovi do največje možne mere izkoriščamo naravno obnovo in nenehno interveniramo le na 20—30 % obnovitvenih površnih. Za razliko od slovenskega poprečja je naše področje poraščeno pretežno z iglastimi gozdovi, zato posvečamo pri obnovi in negi izbiri drevesnih vrst še posebno pozornost.

Vsa gozdnogojitvena prizadevanja so usmerjena k uresničevanju zastavljenih ciljev.

Za obdobje 1971—1980 so bila predvidena in izvajana gozdno gojitvena vlaganja kot jih prikazuje tabela 7.

Pri sekciji za urejanje gozdov Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec so leta 1958 delali: Franc Vivod, Adi Kolar, Pavla Šisrenik, Zvone Nastran, inž., Janko Potočnik, inž., dr. Dušan Mlinšek — šef sekcije za urejanje gozdov, Hubert Dolinšek, inž., Matija Nastran, inž., Pavla Kolman, Matevž Čarf, Adi Rošar, Janex Kozelj, inž., Janko Zagoršek, Jože Filej, inž.

Pregled obnove, nege in varstva gozdov 1971—1980

Vrsta del	Družbeni sektor			Zasebni sektor			Skupaj območje		
	ha	dnine	%	ha	dnine	%	ha	dnine	%
Obnova	941	20.604	3,92	887	16.977	2,63	1.828	37.581	3,16
Nega	9.995	66.503	41,60	8.303	58.804	24,62	18.298	125.307	31,69
Varstvo	—	13.973	—	—	9.643	—	—	23.616	—
Skupaj	10.936	101.080	45,52	9.190	85.424	27,25	20.126	186.504	34,85

Obseg gozdno gojitvenih vlaganj, prikazan v tabeli, je v poprečni višini vlagan v zadnjih dvajsetih letih.

Izvajanje in financiranje gozdno gojitvenih del je zakonsko urejeno, s tem da je predpisana minimalna stopnja formiranja sredstev za biološka vlaganja v višini 10 % tržne vrednosti gozdnih sortimentov. V našem območju porabimo neposredno za obnovo, nego in varstvo gozdov v družbenem sektorju 70 % vseh zbranih sredstev, v zasebnem sektorju pa do 60 %. Preostali del namensko zbranega denarja uporabimo za znanstveno raziskovalno delo, načrtovanje in odkazovanje. V zasebnem sektorju združujemo 5 % vseh sredstev za biološka vlaganja pri SIS za gozdarstvo SR Slovenije za gojitvena vlaganja v manj donosne gozdove.

Intenziteta gojitvenih vlaganj v družbenih gozdnih znaša letno 4,6 %, v zasebnih pa 2,7 % vseh gozdnih površin.

Obseg gozdno gojitvenih vlaganj je v družbenem sektorju za 40 % višji kot v zasebnih gozdnih predvsem zaradi različnih sestojinskih razmer.

Naše območje je izrazito iglasto s pretežno enomernimi smrekovimi sestojnimi zgradbami zaradi načina gospodarjenja v preteklosti. Prirodne gozdne združbe kažejo drugo sliko:

smrekove združbe	2,8 %
jelove združbe	33,4 %
bukove združbe	57,3 %
borove združbe	5,8 %
ostale združbe	0,7 %

Cepljenje skodelj

Glede na razmerje posameznih združb in postavljene gozdnogospodarske cilje je optimalno razmerje iglavcev in listavcev v sestojni zgradbi 70—75 : 30—35 za razliko od sedanjega stanja 88 : 12. Zastopanost listavcev in drugih drevesnih vrst iglavcev razen smreke ni ugodna, kljub temu pa lahko ugotovimo, da so gozdni fondi nadpovprečni v slovenskem prostoru.

Z gozdovi je poraščeno 66 % vseh površin območja. Glede na način gospodarjenja so gozdovi razdeljeni na prebiralne, skupinsko raznodobne in enodobne, ki predstavljajo gospodarske gozdove in varovalne gozdove. Poleg tega imamo v območju 5000 ha gozdov prizadetih od strupenih industrijskih plinov v okolici železarne Ravne in topilnice svinca v Žerjavu. Združena prizadevanja industrije in celotne družbe so prav v zadnjem obdobju zelo močna, da se z učinkovitimi ukrepi odpravijo viri onesnaževanja okolja.

Gozdne fonde območja prikazuje tabela 8, povzeta iz območnega gozdno gospodarskega načrta.

Pregled gozdnih fondov GGO Slovenj Gradec

Tabela 8

Last-ništvo	Drev. vrsta	Površ. ha	Zaloga		Prirastek		Etat (letni)		
			na vsej površ.	na ha	na vsej površ.	na ha	na vsej površ.	na ha	
DS I	I	24.025,88	5.333.840	222	113.686	4,73	106.240	4,42	
	L		786.193	33	14.922	0,62	13.360	0,56	
	Skup.		6.120.033	255	128.608	5,35	119.600	4,98	
ZS	I	33.708,42	6.717.067	199	166.742	4,95	135.150	4,01	
	L		766.118	23	16.344	0,48	12.220	0,36	
	Skup.		7.483.185	222	183.086	5,43	147.370	4,37	
LESNA Sl. Gr.	I	57.734,30	12.050.907	209	280.428	4,86	241.390	4,18	
	L		1.552.311	27	31.266	0,54	25.580	0,44	
	Skup.		13.603.218	236	311.694	5,40	266.970	4,62	
DS II	I	1.439,42	273.505	190	6.248	4,34	5.452	3,79	
	L		37.499	26	776	0,54	674	0,47	
	Skup.		311.004	216	7.024	4,88	6.126	4,26	
Območje	I	59.173,72	12.324.412	208	286.676	4,85	246.842	4,17	
	L		1.589.810	27	32.042	0,54	26.254	0,44	
	Skup.		13.914.222	235	318.718	5,39	273.096	4,61	
Gospodarski gozdovi			5.077.621	239	109.404	5,16	105.561	4,98	
DS I	I	21.211,31	758.586	36	14.423	0,68	13.304	0,72	
	L		5.836.207	275	123.827	5,84	118.865	5,60	
	Skup.		6.659.586	203	165.897	5,05	134.818	4,11	
ZS	I	32.836,90	755.766	23	16.181	0,49	12.148	0,37	
	L		7.145.352	226	182.078	5,54	146.966	4,48	
	Skup.		11.737.207	217	275.301	5,09	249.379	4,45	
DS I + ZS	I	54.048,21	1.514.352	28	30.604	0,57	25.452	0,47	
	L		13.251.559	245	305.905	5,66	265.831	4,92	
	Skup.		263.155	196	6.028	4,50	5.382	4,02	
DS II	I	1.339,16	26.140	20	540	0,40	491	0,37	
	L		289.295	216	6.568	4,90	5.873	4,39	
	Skup.		12.000.362	217	281.329	5,08	245.761	4,44	
Območje	I	55.387,47	1.540.492	28	31.144	0,56	25.943	0,47	
	L		13.540.854	245	312.473	5,64	271.704	4,91	
	Skup.		Varovalni gozdovi			256.219	91	4.282	1,52
DS I	I	2.814,57	27.607	10	499	0,18	56	0,02	
	L		283.826	101	4.781	1,70	735	0,26	
	Skup.		57.481	66	845	0,97	332	0,38	
ZS	I	871,52	10.352	12	163	0,19	72	0,08	
	L		67.833	78	1.008	1,16	404	0,46	
	Skup.		313.700	85	5.127	1,39	1.011	0,28	
DS I + ZS	I	3.636,09	37.959	10	662	0,18	128	0,03	
	L		351.659	95	5.789	1,57	1.139	0,31	
	Skup.		10.350	103	220	2,20	70	0,70	
DS II	I	100,16	11.359	113	236	2,35	183	1,83	
	L		21.709	216	456	4,55	253	2,53	
	Skup.		324.050	86	5.347	1,41	1.081	0,29	
Območje	I	3.786,25	49.318	13	898	0,24	311	0,08	
	L		373.368	99	6.245	1,65	1.392	0,37	
	Skup.		Višina lesnih zalog, prirastek, struktura in zdravstveno stanje sestojev ter rodovitnost rastišč in strokovnost gospodarjenja pogojuje višino sečenj. Letna intenziteta sečenj v gospodarskih gozdnih znaša v družbenem sektorju 2 % lesne zaloge oziroma 96 % prirastka, v zasebnih gozdnih pa 2 % lesne zaloge in 81 % prirastka. Predvidena akumulacija prirastka je 19 % v zasebnih gozdnih in je višja od družbenih, ker je tu lesna zaloga nižja. Sečnje v varovalnih gozdnih so minimalne in se izvajajo izključno iz gojitveno varovalnih razlogov. V celoti velja ugotovitev, da sedanji obseg sečenj pogojuje povečanje osnovne glavniče tj. lesne zaloge v gozdnih območja.						

S povečanjem biomase, pri čemer ne mislimo samo na izmerjene lesne mase, ampak na celotno substanco gozda jačamo prvobitno vsesplošno varovalno funkcijo gozda, s tem pa posredno tudi njegovo proizvodno funkcijo.

Usmerjenost gospodarjenja z gozdovi v povojnih letih je bistveno pripomogla k izboljšanju stanja in jačanju zaščitne, socialne in proizvodne funkcije gozdov in postopnemu približevanju k zastavljenemu cilju »Prirodni visokoproduktivni gospodarski gozd«.

Hubert Dolinšek, dipl. inž. gozd.
Janko Potočnik, dipl. inž. gozd.

Značilnosti lesnoindustrijske dejavnosti 1948-1978

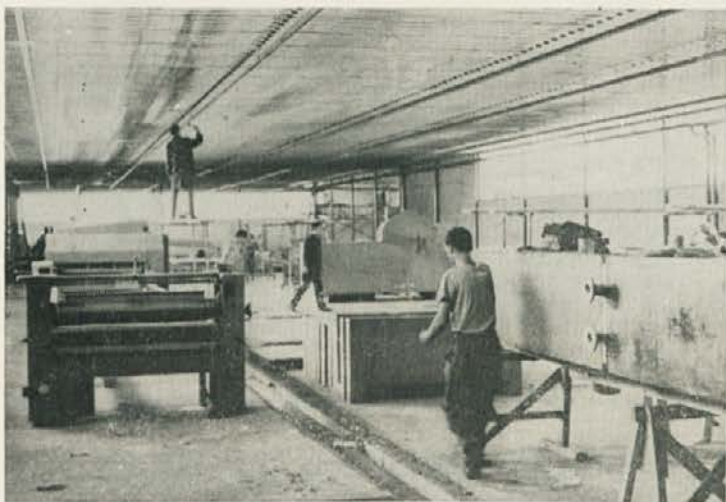
Marjan Baškovič

Lesno obrtna in industrijska dejavnost na območju sedanje LESNE Slovenj Gradec ima večdesetletno tradicijo, saj segajo njeni začetki v konec preteklega stoletja. Ob tem je seveda treba upoštevati, da je ta industrija in obrt zajemala predvsem primarno predelavo lesa, ki ji je botrovalo bogato zaledje iglastih gozdov. Že v obdobju pred drugo svetovno vojno se je pričela razvijati predelovalna industrija, vendar počasneje kot v večini ostalih predelov Slovenije.

Druga svetovna vojna je zavrla rast in posodabljanje lesno industrijske proizvodnje, mnogokrat pa to celo uničevala. Oba vzroka dovolj jasno govorita, kako skromen proizvodni potencial je bil maja 1948, v času ustanovitve Lesno industrijskega podjetja Slovenj Gradec, s sedežem v Slovenj Gradcu.

Ob ustanovitvi je LIP Slovenj Gradec združil samo del lesno industrijske dejavnosti sedanjih štirih koroških občin. Zajeta je bila predvsem primarna predelava lesa, združena v žagarskih obratih Mislinja, Dovže, Suhi dol, Dravograd in Mušenik. Obrat Mislinja je poleg žaganega lesa proizvajal tudi smrekove embalažne sode, zaboje in lesno volno.

Proizvajalna in ostala oprema je bila dokaj zastarela, skladišča in transportna sredstva neprimerna, delovni pogoji težki. Roke in ročno orodje so, razen razžaganja, opravile večino dela. Uradno določen delovni čas je trajal osem ur dnevno, seveda tudi v vseh sobotah. Zaradi velikih potreb po žaganem lesu pri obnovi porušene domovine in velikega izvoza žaganega lesa, je delovni čas trajal krepko preko osem ur dnevno,

Montaža opreme v tovarni pohištva Prevalje

Lesnoindustrijski obrat Radlje

pogosto pa so se v brezplačne delovnike spremonile tudi nedelje in prazniki.

Zaščita pri delu je bila, v primerjavi s sedanjo, na dokaj nizkem nivoju. Slabo so bili zaščiteni stroji in delovne naprave, instalacije za prenos energij so predstavljale veliko nevarnost za delavca. Osebnih zaščitnih sredstev skoraj ni bilo. Težko fizično delo ni bilo časovno omejeno, prehrana ni bila organizirana, odmori so bili krajši. Še bi lahko naštevali. Seveda pa je ob tem treba pripomniti, da so podobne razmere veljale skoraj v celotni lesno industrijski panogi Slovenije oziroma Jugoslavije.

Fizični obseg proizvodnje v LIP Slovenj Gradec se je v preteklih tridesetih letih gibal zelo različno. V prvih desetih letih se je gibal predvsem v skladu z organiziranostjo, saj investicijskih vlaganj skoraj ni bilo. Organiziranost se je pogosto občutno spreminjala, kar je tudi močno vplivalo na razvoj. Že leta 1949 je bil sedež podjetja prenesen v Dravograd, naslov pa je ostal nespremenjen. Leta 1950 je bila izvedena reorganizacija. Ustanovljena so bila naslednja samostojna podjetja: Lesno industrijsko podjetje Slovenj Gradec, Lesno industrijsko podjetje Dravograd in Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec. Obe lesno industrijski podjetji sta imeli poleg predelovalne dejavnosti tudi dejavnost izkoriščanja gozdov. Fizični obseg proizvodnje se v celoti ni bistveno spremenil, vendar je Lesno industrijskemu podjetju Slovenj Gradec od prejšnjih 27.700 pogojnih enot ostalo po reorganizaciji manj od polovice, to je 12.500 pogojnih enot. Osnove za takratne pogojne enote so le malo drugačne od kasnejših in sedanjih, zato so primerjave dokaj realne.

Leta 1953 je bila ponovno izvedena reorganizacija vseh treh podjetij. Lesno industrijsko podjetje Dravograd in Lesno industrijsko podjetje Slovenj Gradec sta se združili v eno podjetje, v Lesno industrijsko podjetje Slovenj Gradec s sedežem v Slovenj Gradcu. Dejavnost izkoriščanja gozdov je bila izločena in prenesena v okvir Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec.

Istočasno z reorganizacijo beležimo tudi spremembo fizičnega obsega proizvodnje. V letu 1953 je povečan skoraj za enkrat.

Leta 1953 se je novo ustanovljenemu Lesno industrijskemu podjetju Slovenj Gradec priključil tudi lesno predelovalni obrat v Pamečah, ki je bil do tedaj samostojno podjetje. Tako so leta 1953 tvorili podjetje sledeči obrati:

LIO Mislinja
LIO Dovže
LIO Suhi dol
LIO Dravograd
LIO Mušenik
LIO Vuhred
LIO Pameče

Istega leta je podjetje ustanovilo prodajalno lastnih izdelkov s sedežem v Beogradu.

Od leta 1954 dalje je podjetje sicer skromno, vendar stalno povečevalo obseg proizvodnje in tudi spreminjalo njeno strukturo. Izvedene so bile manjše posodobitve in rekonstrukcije, predvsem v obratu Pameče. Nov močan skok proizvodnje je viden v letih od 1959 do 1963. Povzročil ga je predvsem organizacijski prijem: LIP Slovenj Gradec so se pridružile žage Slovenj Gradec in Vuzenica, žagarska in predelovalna industrija Prevalje ter predelovalni obrat Radlje.

Opisane organizacijske spremembe oziroma gibanja so pomenila v našem razvoju fazo formiranja take gospodarske tvorbe, ki bi bila sposobna opraviti hitrejši razvojni vzpon. Tako zaključena tvorba je resnično pomenila dokaj trdno osnovo za možen in skladen razvoj celotnega področja regije, in sicer v dve smeri:

- rekonstrukcije in posodobitve obstoječih postrojenj,
- izgradnjo novih kapacitet, predvsem finalne lesne predelave.

Smeri so bile začrtane, prišla je faza realizacije. Z lastnimi in tujimi investicijskimi viri je prišlo do naglih sprememb na

področju proizvodnje. Spreminjati sta se pričela struktura in obseg proizvodnje. Namesto zastarelih žagarskih obratov je z ukinitvijo žage v Dravogradu, Slovenj Gradcu in Vuženici nastala sodobna žaga v Otiškem vrhu. Delno posodobitev so doživele žage v Mislinji, Mušeniku in Vuhredu, v finalni predelavi pa so se razvili obrati Pameče, Prevalje in delno Radlje. V skupnem obsegu proizvodnje je pričela prevladovati in je tudi prevladala finalna predelava. Finalna predelava je bila osnovno usmerjena in je tudi še sedaj, v proizvodnjo stavbnega pohištva. Radlje je bilo razvojno načrtovano drugače, kot je bilo kasneje realizirano. Namesto nove tovarne stavbnega pohištva v Radljah je bila izvedena le posodobitev opreme v Radljah, proizvodnja lepenke v Podvelki pa je bila preusmerjena v proizvodnjo sodobnih oken. Istočasno je bila zgrajena sodobna tovarna ivernih plošč v Otiškem vrhu. Le-ta je zaradi surovinskih zahtev povzročila tudi spremembo proizvodnega programa v Pamečah. Namesto proizvodnje panel plošč je bila z rekonstrukcijo proizvodnja preusmerjena v proizvodnjo furniranih ploškovnih elementov, predvsem na bazi ivernih plošč.

Dokaj v skladu z vsemi opisanimi spremembami se je spreminjal tudi količinski obseg proizvodnje. V letih se je gibal tako:

Leto	Indeks
1948	1,0
1950	0,45
1953	0,9
1960	2,0
1968	5,0
1973	10,0
1977	21,0

V teh podatkih ni zajeta proizvodnja Nove opreme Slovenj Gradec, ki se je združila z »Lesno« leta 1974. Z Novo opremo je v naši delovni organizaciji združena skoraj vsa lesna industrija koroške regije.

Trditev, da je bila za nadaljnji razvoj nujna povezava oziroma združitev celotne lesne industrijske dejavnosti regije, je s temi indeksi potrjena. Vidno je počasno razvojno spreminjanje v procesu združevanja lesnoindustrijske dejavnosti v okvir enega podjetja in izjemno hitra rast po združitvah. V obdobju zadnjih desetih let je bila rast z ozirom na vse komponente razvojnih možnosti celo prehitra. Nesorazmerje je preočito, da bi ga smeli zanemariti. Od leta 1948 do 1968, to je v dvajsetih letih, petkratni porast, v nadaljnjih desetih letih pa šestnajstkratni porast. Težko je takim proizvodnim spremembam slediti z drugimi poslovnimi funkcijami, posebej še zaradi občutne strukturne spremembe proizvodnje. V skupnem obsegu je primarna predelava (če proizvodnjo in oplemenitenje iverk ne štejemo v primarno industrijo, temveč v industrijo plošč) od nekdanjih 75 ali več odstotkov, padla na 25 ali manj odstotkov. Poleg tega je v finalni predelavi prisotna dokaj zahtevna smer — stavbno pohištvo, od tega pa pretežno njen najzahtevnejši del fasadno stavbno pohištvo.

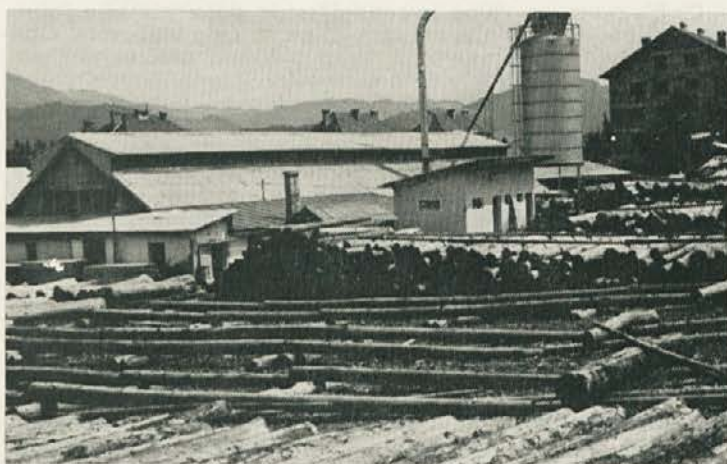
Proizvodnja stavbnega pohištva, furniranih elementov in ivernih plošč je poleg investicijskih naložb terjala predvsem strokovno zahtevnejše kadre kot naša dotedanja tradicionalna primarna predelava. Spremenjeni proizvodnji so se morale prilagoditi tudi ostale poslovne funkcije: nabavna, finančno-računovodska, prodajna.

Usposabljanje in pridobivanje strokovnega kadra ter ustrezna organiziranost proizvodnje in drugih poslovnih funkcij niso uspešno sledile proizvodnim spremembam. Nekako je uspevalo dokaj dobro izkoriščati proizvodne kapacitete, proizvodni in drugi poslovni stroški pa so bili višji od potrebnih. Rezultati poslovanja so zaradi naglega razvoja slabši od normalnih. Podoben pojav lahko zasledimo tudi pri drugih podjetjih, ki so se razvila na podoben način. Razvoj je terjal svojo ceno, sedaj pa imamo dovolj močno ekonomsko bazo in dovolj izkušenj za lažjo uresničitev sedanjih in bodočih razvojnih programov. Lažje bo doseči razvojne cilje tudi zaradi skupnih interesov gozdarstva in lesne industrije. To se je pokazalo že pri uresničevanju projekta tovarne ivernih plošč v Otiškem vrhu, čeprav takrat gozdarstvo in lesna industrija še nista bili združeni. Koroško gozdno gospodarstvo in Lesno industrijsko podjetje Slovenj Gradec sta se združili v eno delovno organizacijo 1. 1. 1974 z imenom Lesna Slovenj Gradec in s sedežem v Slovenj Gradcu.

V Lesno industrijskem podjetju Slovenj Gradec je bilo skozi celotno obdobje dokaj dobro razvito samoupravljanje. Vedno smo bili v ospredju pri razvijanju samoupravnih odnosov. Že leta 1950, enaindvajsetega oktobra, je bil izvoljen prvi delavski svet. Njegov predsednik in s tem prvi predsednik DS v podjetju je bil tov. Gros Leopold iz LIO Mislinje, člani pa: Furjan Stanko, Fortin Ivan, Pogorevc Anton, Oder Franc, Strkuš Miha, Pungartnik Leopold, Klemenc Franc, Batič Alojz, Gros Lovrenc, Veber Rudi, Planinšec Franc, šavc Jože, Sedar Marica, Ogrizek Viktor, Kovše Franc in Vitasovič Ivan.

Proizvodnja panel plošč v TP Pameče

Žaga Vuhred

Razvoj samouprave v podjetju je doživel preobrazbo v skladu s potrebami in zakonskimi zahtevami. Sedaj je lesnoindustrijska dejavnost Lesne Slovenj Gradec samoupravno organizirana v naslednje temeljne organizacije združenega dela:

- TOZD Žaga Mislinja
- TOZD Nova oprema Slovenj Gradec
- TOZD Tovarna pohištva Pameče
- TOZD Žaga Otiški vrh
- TOZD Tovarna ivernih plošč Otiški vrh
- TOZD Žaga Mušenik
- TOZD Tovarna pohištva Prevalje
- TOZD Tovarna stavbnega pohištva Radlje
- TOZD Žaga Vuhred
- TOZD Tovarna oken Podvelka

Marjan Baškovič, inž. lesarstva

NAJEVSKA LIPA na LUDRANSKEM VRHU najstarejše drevo na našem območju

V Kresnikovem gozdu na Lešah je v sestoji nekaj smrekovih dreves, s svojstveno krošnjo

Pet let Tovarne ivernih plošč Otiški vrh

Pirkmajer Saša

Tovarna ivernih plošč se je v letu 1973 najprej s poizkusnim, nato pa z rednim obratovanjem pridružila ostalim delovnim organizacijam, ki delujejo na področju občine Dravograd. Sorazmerno mlad kolektiv se je razvil v eno izmed največjih temeljnih organizacij, ne samo na področju občine Dravograd, ampak tudi koroške regije. Z dograditvijo nove tovarne smo prispevali nemajhen delež v pogledu večjega zaposlovanja, kar istočasno pomeni tudi večjo socialno varnost naših ljudi. Prav tako se je z novo tovarno močno povečala gospodarska moč — kot potencial občine, kar se odraža posredno tudi v njenem razvoju.

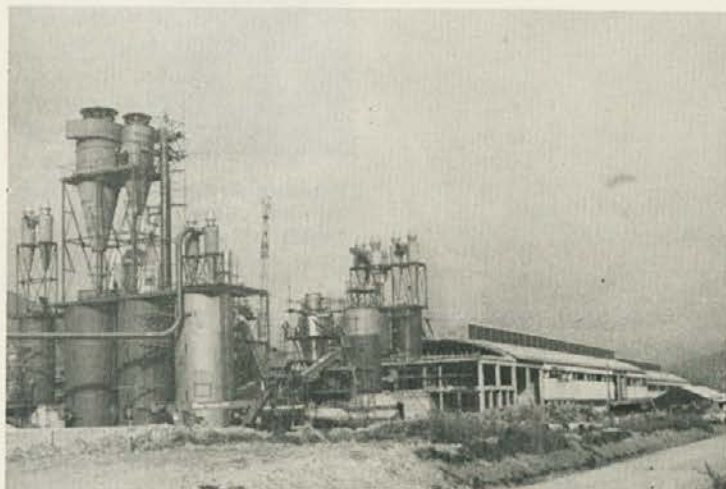
Tovarna, ki letos praznuje svojo peto obletnico, je posvetila nemajhno pozornost in vložila precejšnje napore v snovanje in realizacijo že kmalu po pričetku obratovanja zastavljenih razvojnih programov, kar ji omogoča, da lahko sledi naprednim gospodarskim in tehnološkim gibanjem pri nas in v tujini. Pravočasno smo se zavedali, da bodo že takoj po končanih naporih ob izgradnji tovarne potrebni novi naporji za njeno vzdrževanje in nadaljnji napredek. Tovarna je interno družbenopolitično aktivna, prav tako pa intenzivno sodeluje z družbenopolitičnimi organizacijami zunaj tovarne, pa tudi v okviru podjetja.

Ob velikih finančnih obremenitvah v zvezi z odplačevanjem najetih kreditov pa smo v okviru možnosti vlagali napore tudi v dvig družbenega standarda.

Število zaposlenih se je od leta 1973 povečalo od 160 na 223, vrednostna realizacija pa bo v letošnjem letu v primerjavi z letom 1974, ki ga štejemo kot prvo leto polnega obratovanja, za 100 % večja. V porastu je tudi ostanek dohodka za sklade. V teh letih je bilo proizvedeno okoli 390.000 m³ ivernih plošč, za kar smo porabili preko 570.000 m³ lesne surovine in kar je izredno razveseljivo, da od tega 240.000 m³ lesnoindustrijskih ostankov, kar predstavlja skoraj enoletni etat celotnega gozdarstva koroške regije. Tako visok odstotek uporabe lesnoindustrijskih ostankov nas istočasno uvršča tudi med vodilne porabnike le-teh v Jugoslaviji, s tem pa je bil dosežen tudi eden osnovnih ciljev, ki smo si jih zastavili pri izgradnji tovarne.

Močno se zavedamo, da bomo le še z večjimi vloženimi naporji kos nalogam, ki nas čakajo, ker se istočasno zavedamo, da bo treba marsikaj opraviti še bolje in hitreje. Do sedaj doseženi rezultati pa bodo za nas spodbuda za doseganje še boljših.

Saša Pirkmajer, dipl. ing.

Tovarna ivernih plošč v Otiškem vrhu

Notranjost proizvodnih prostorov

Kako pa s kulturno dejavnostjo?

V letih po svobodi je bila kulturna dejavnost po delovnih organizacijah bolj živahna kot nadalje. Pri sindikalnih organizacijah so obstajale kulturno umetniške sekcije, ki so se večinoma ukvarjale z gledališko amatersko dejavnostjo. Po raznih krajih so igrali razne veselice, drame, lotili so se tudi operet. Dejavnost s področja kulture je potem počasi ugasnila.

Naša LESNA pa je leta 1971 zopet storila eno od kulturnih akcij. Takrat je bila LESNA prva delovna organizacija, ki je kakemu pesniku založila in izdala njegove stvaritve. Gre za zbirko pesmi ljudskega pesnika Blaža Mavrela iz Strojne. Izdali smo jo za njegovo petinsedemdesetletnico. Na zamisel o izdaji zbirke je prišel naš inženir gozdarstva Ludvik Kotnik. Ker vse pesmi niso bile primerne za objavo, sta jih Aleš Mrdavšič in Andrej Sertel iz Črne izbirala in po nasvetu dr. Franca Sušnika uredila. Dr. Franc Sušnik je zbirki napisal uvod, opremil jo je Adi Kolar in drobna knjiga pesmi z naslovom ŠOPEK S KOROŠKIH BREGOV je jeseni 1971 zagledala beli dan.

Blaž Mavrel je umrl 1977 leta. V skromen spomin mu ob naši tridesetletnici objavljamo eno iz njegovih zbirke:

Andrej Sertel

STROJNA NAD MEŽIŠKO DOLINO

Visoko tu cerkvica bela stoji
okrog po bregeh so domovi ljudi.

Naš davni je človek tu kraj si izbral,
posekal gozdove, si njive skopal.

So hude gnojvože v te strme brege,
ko dobra pa volja pomaga, vse gre.

Sred leta najlepše zapoje nam zvon,
je lepa nedelja, Urh, farni patron.

Vsa fara se zbere, še drugi tedaj,
popoldne pa v krčmi veseli je raj.

Bregovi kruh, »vino« nam tepke rode,
harmonike, pesmi se rade glase.

Vesel je Strojjanec, je star ali mlad,
vsak dela in poje in pije prav rad.

Transport in servisi

Čuješ Marjan

Lepo ime za našo TOZD, katere drugi del naslova velja šele dobro leto, to je od naše vselitve v nove delovne prostore v Pamečah. Servisna delavnica je plod skupnih hotenj in želja vseh TOZD LESNA od gozdarstva, lesarstva, do obratov za kopracijo. Kolektiv TIS se zaveda, da so bila za realizacijo projekta v Pamečah potrebna precejšnja sredstva združenega podjetja, zato se bomo poskušali s kvalitetnimi storitvami oddolžiti vsem, ki so nam pomagali pri izgradnji.

Transportna dejavnost, to je prevoz sortimentov iz gozda do žagarskih obratov in tujih kupcev, se je začela razvijati v okviru podjetja šele po letu 1960. Prejšnje »gozdne uprave« so se posluževale tujih prevoznikov, tako po javnih cestah, kakor tudi pri spravilu lesa v gozdu. Najmočnejši prevoznik na Koroskem je bilo podjetje »GAP« iz Maribora. Po ukinitvi »Poslovne zveze« iz Dravograda, se je pri »gozdnem gospodarstvu« v Slovenj Gradcu formiral strojni park, ki je štel 5 kamionov in par traktorjev. Prva delavnica je bila v sušilnici kmetijskega posestva v Starem trgu, pravi razmah pa smo doživeli s preselitvijo v delavniške prostore v Mislinji. Za takratne razmere je bila delavnica zelo dobro opremljena. Dober strokovni kader, odličen servis za motorne žage in dvigala »Jansereds« pa ji je kmalu prinesel sloves daleč po državi. Začeli smo s petnajstimi ljudmi, po 15 letih nas je bilo 100 in sedaj po izgradnji servisa v Pamečah nas je že čez 140. Dobri poslovni politiki, dobrim odnosom v kolektivu in vsestranski pomoči gozdarskih obratov se moramo zahvaliti, da smo bili vedno med najsodobnejše opremljenimi podjetji za vse transporte lesa od strojnega spravila do cestnih prevozov. Za TOZD gozdarstvo in obrate za kopracijo že več let izvršujemo vse prevoze z lastnimi kapacitetami, tudi pri strojnem spravilu smo udeleženi v zelo visokem odstotku, le pri lesarskih TOZD se ne moremo pohvaliti s takšnimi uspehi. Prizadevamo pa si, da si bomo pridobili zaupanje tudi tu, kjer je delo za izslužene šoferje gozdarstva manj naporno in bi si tako prihranili marsikatero predčasno upokojitvev.

Z novimi prostori v Pamečah smo lahko prevzeli tudi servis za traktorje Fiat, ki jih proizvaja tovarna v Štorah, tako da lahko našim kmetom kooperantom nudimo poleg popravila motornih žag tudi te usluge. Za morebitne nevšečnosti, ki nastajajo včasih med servisom in stranko, pa samo tole pojasnilo: dokler bomo občutili pomanjkanje rezervnih delov za redno vzdrževanje svojih osnovnih sredstev mi v naši TOZD in v združenem podjetju LESNE, jih bodo tudi naši kooperanti in tuji koristniki, zato je tu vsako negotovanje in dvom v korektnost poslovanja servisa odveč. Ko se bomo materialno in kadrovske dovolj okrepiili, bomo sposobni opravljati tudi večje remonte za naše lesarske TOZD. Za premostitve odvečnih zmogljivosti, ki lahko včasih iz objektivnih vzrokov nastanejo v delavnici, smo sklenili

s francosko firmo »Pomagalski« aranžma o poslovnem sodelovanju, o proizvodnji smučarskih vlečnic. Tako bomo lahko držali konstantno število zaposlenih in bo delo potekalo nemoteno v tisti dejavnosti, kjer bo trenutna potreba. Pri tem moramo poudariti, da ni bojazni, da bi sedaj zanemarili vzdrževanje naše osnovne dejavnosti, za katero smo namenjeni, kakor nekateri napačno sklepajo.

V kolektivu, kot je naš, kjer fluktuacije delovne sile skoraj ni, bi bilo nepošteno naštevati najbolj zaslužne člane, ker so za dosežene uspehe v preteklosti zaslužni vsi, vendar pa ne gre prezreti dejstva, da imamo v naši sredini traktorista, ki že čez 20 let opravlja to nevarno in naporno delo, da smo imeli šoferja (sedaj je invalidsko upokojen), ki mu po prevoženih ku-

Vrbnjak Franc — uspešen vodja TOZD od ustanovitve do danes

bičnih metrih lesa še dolgo ne bo kdo kos in da imamo na krmilu TOZD človeka, ki že od vsega začetka varno in uspešno vodi kolektiv v njegovem prizadevanju k čimvečji uveljavitvi in še hitrejšemu razvoju.

Zavedamo se, da pri svojem delu nimamo tako bogate tradicije kot ostale TOZD v LESNI, vendar upamo in želimo, da bomo s svojim delom na področju transporta in servisnih opravil opravičili svoj obstoj in dosegli vidno mesto med tistimi TOZD LESNE, ki dobro gospodarijo in s tem krepijo celotno rast gospodarstva v koroški regiji. Ob razumevanju in medsebojni pomoči med vsemi TOZD v združenem podjetju pa naša prizadevanja ne bodo zaman, o tem ne dvomimo!

Marjan Čuješ

Jelen Filip — Traktor je njegova ljubezen

Vavkan Ivan — rekorder po prevoženih m³ lesa

Gradbeništvo

Ko se spominjamo prehojene poti v tej dejavnosti, lahko mirno zaključimo, da je bilo na njej precej delovnih uspehov in jubilejev, ki so žal šli v pozabo, ali pa se nam zdijo danes že običajni in nepomembni.

Pa pričnimo od začetka. Podedovali smo le mislinjsko železnico, ostali gozdovi pa so bili prepredeni zgolj z vlakami. Največkrat smo čakali na zimo in »sanine«, da je les prišel v dolino. Še leta 1955/60 je bilo tako.

Stvari se začnejo spreminjati s prihodom mladih strokovnjakov v gozdno gospodarstvo. Tako je:

— v letih 1954/56 zgrajena prva cesta na Belo peč. Gradilo jo je GP Konjice;

— leta 1957 prične gradnja ceste v Mislinjski jarek, ki je zamenjala dotrajano železnico. Dela so opravili delavci GG Maribor.

V septembru 1956 je ustanovljen odsek za gradnje pri upravi GG Slovenj Gradec. In zdaj beležimo iz leta v leto večje uspehe. V odseku so prvi inženirji in tehniki, katerih skrb postane izključno izgradnja gozdnih prometnic. Počasi se uvaja tudi projektivno delo in gradnja stanovanj in stavb, ki so potrebne v gozdarstvu.

Prva doma projektirana in zgrajena cesta je bila Ravne—Uršlja gora. Z deli smo pričeli 1959. To je bila preizkusna naloga. Uvedli smo izkop trase z buldozerjem Agrotransporta Ptuj. Nabavljena je prva vibracijska plošča in utrditev izvedena po sodobnih načelih mehanične stabilizacije. Prvi poizkusi v Sloveniji, ki niso ostali brez odmeva.

Gradbena dejavnost pridobiva vse bolj na veljavi. Iz leta v leto je več dela in tako pride 1961 do ustanovitve samostojnega gradbenega obrata. Njegovo delo najbolje tolmačijo naslednje tabele:

Realizacija po letih v tisoč din:		1972	10.047
1957	306	1973	10.604
1958	348	1974	21.746
1959	850	1975	23.227
1960	669	1976	18.797
1961	1.547	1977	36.245
1962	2.254	Število zaposlenih po letih:	
1963	3.138	1969	42
1964	3.419	1970	63
1965	3.645	1971	50
1966	4.059	1972	40
1967	4.179	1973	47
1968	4.581	1974	76
1969	6.336	1975	77
1970	10.023	1976	61
1971	9.936	1977	71

Gibanje mehanizacije po letih:

	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77
Avtobagri													4			5
Buldozerji do 200 KM			1	2								1	1			1
Grederji							1					3	3			5
Vibrovaljarji samoh.													2			2
Drugi valjarji				1			1					1	1			1
Mešalci za beton do 250 l							1					2	4			6
Mešalci za beton 250—500 l							1					1				
Previbratorji													1			2
Črpalke za vodo																1
Kompresorji			2	5			2					6	6			8
Elektromotorji		3	3	3			7					7	5			5
Tovornjaki		1	1	1			2					1				2
Eksplozivni nabijači, žabe drobilci			1	1			1					1				
Mehanični nakladalci na gumijastih kolesih							1					2				
Mešalci za malto	1	1	1	1												
»Bob« dvigala	1	1	1	1												
Drožilci			1	1			1					1				

Vidimo hiter skok predvsem po letu 1960. Realizacija naglo raste in se ustavi šele leta 1970, ko prične primanjkovati denarja za ceste. To je obdobje združevanja za gradnjo industrijskih naprav. Ta nihanja so imela seveda negativne posledice za nadaljnji razvoj te dejavnosti, ki je prav v teh letih dosegla vodilno mesto v naši republici.

Sodobna načela, ki smo jih uvajali, so dobila vso priznanje leta 1969 s simpozijem o »Uporabnosti stabilizacije tal pri gradnji gozdnih cest«. Prejeli smo denarna sredstva za poizkuse, ki smo jih izvršili na cesti Ravne—Uršlja gora in Suhil vrh. Položeni so bili prvi kilometri asfaltiranih vozišč.

S posodabljanjem gradnje hitro raste delež mehaniziranih del, ki doseže v teh letih že 89% in preseže celo rezultate, znane v Evropi. Ročna dela se zreducirajo na najnujnejša opravila, ki se praktično ne dajo zamenjati z mehanizacijo. Značilno je dejstvo, da si je obrat vseskozi sam kupoval potrebno mehanizacijo iz svojih lastnih prihrankov.

Kako pametna je bila preusmeritev na mehanično stabilizirana vozišča, lahko danes potrdijo vsi gozdarski TOZD, ki so se za to odločili. Le ta način utrditve omogoča kasnejše trajno in ceneno vzdrževanje. In tega danes ni malo, saj imamo že preko 1537,4 km cest oziroma 17,3 tekočih metrov na hektar.

Visoke gradnje so bile sestavni del obrata vse do leta 1968. Ta dejavnost je bila nujna, saj v tem obdobju nobeno gradbeno podjetje ni želelo graditi gozdnih stavb v odročnejših krajih. Šele po letu 1968 se prično zanimati za ta dela in se zaradi tega v gradbenem obratu ukinejo.

Projektiva, ki je s povečanjem investicij dobila povsem drugi značaj, se odcepi leta 1965 in vključi v skupne službe gozdnega

gospodarstva. Opravila je in opravlja prav gotovo važno nalogo, saj so vsi zgrajeni kilometri cest šli preko pisalnih miz te male skupine ljudi.

Po letu 1971 pa postane sestavni del TOZD turizem. To je bilo nujno iz dveh poglobitvenih vzrokov:

— Sezonska delovna sila ne odhaja več preko zime domov. Dobi status zaposlenih za nedoločen čas. Potrebno je bilo torej oskrbeti zaposlitev tudi pozimi.

— Zmanjšanje sredstev za ceste je bilo nujno dopolniti z drugimi investicijami. Prav v teh letih, ko bi morali pričeti odpuščati delavce, smo jih lahko zaposlili v turizmu.

Le tako smo lahko prešli krizno obdobje. V letu 1977 zasledimo ponovni vzpon, ki se podaljšuje tudi v leto 1978. Prav to dejstvo pa narekuje, da bo potrebno v TOZD gradnje bistveno spremeniti organizacijo in se ponovno posvetiti iskanju in uvajanju novih metod dela. Seveda, če bomo v LESNI držali vsaj približno enak tempo naložb v ceste tudi v prihodnje! V nasprotnem primeru je to nemogoče, saj kvalitetnega kadra ne moremo zaposlovati samo za leto ali dve.

Potrebno pa se bo verjetno tudi odločiti za združevanje sredstev v okviru TOZD gradnje, ki gredo sedaj mimo njega. Sigurno velja, da so dela v primerno organizirani in opremljeni specializirani organizaciji cenejša in kvalitetnejša. Do sedaj marsikje in marsikdaj tega iz subjektivnih razlogov in skrivanja dejanskih stroškov nismo priznavali.

Če bomo tej dejavnosti dali takšno popotnico, bo sigurno nova prehojena pot tako uspešna, kot v določenem obdobju v preteklosti.

Dušan Dretnik, dipl. inž. gozd.

Turizem - nuja sodobnega življenja

Dušan Dretnik,

Današnji tempo življenja se razvija pod vplivom vse večje in hitrejši industrializacije in avtomatizacije. Človek je ujet med delovno mesto in življenje v stisnjenih naseljih. To ga sili, da išče možnosti za rekreacijo v okolju, ki ni podobno njegovi vsakdanjosti in kjer lahko nastopa samostojno in sproščeno in ne kot del industrializiranega in mestnega življenja. Takšno okolje z vso možnostjo sprostitev in zbujanja individualnosti v čudovitem sklopu mu lahko nudi le počitek in rekreacija v naravi.

Naše podeželje, ki smo ga do včeraj poznali kot gozdarski in kmetijski rezervat, dobiva torej novo — dodatno vlogo. Gozd in kmetijske površine postajajo najširše in najpopolnejše rekreacijsko področje, ki ga obiskujejo široke ljudske mase vsak dan in ob vsakem času.

Prav ta pritisk na naravno uravnovešeno okolje je marsikje z nepremišljenimi in nesmotrnimi ukrepi omajal ravnotežje v naravi ali pa ga celo porušil. In zato ni slučaj, da so prav gozdarji in kmetijci prevzeli vlogo skoraj edinega čuvarja naših naravnih lepote, ki jih želijo ohraniti in jim dati primerno vlogo tudi v razvoju turizma nasploh.

V teh ugotovitvah lahko iščemo prve zametke misli, da v koroški regiji gozdarji prevzamemo iniciativo za usmerjanje razvoja turizma v našem delovnem okolju, to je v gozdovih in na kmetijah.

Nedvomno je bilo še več činiteljev, ki so utemeljevali takšno odločitev. Med njimi so najbistvenejši:

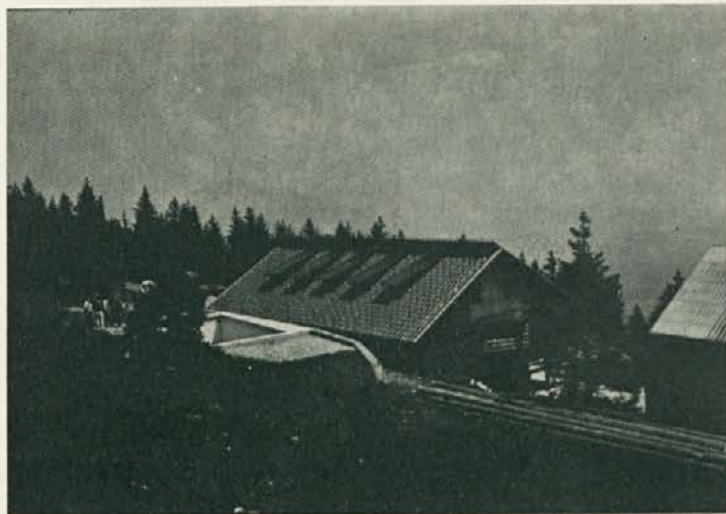
— zagotoviti celotno delo delavcem na TOZD gradnje in v TOZD gozdarstva. Delo se sezonsko izredno ugodno dopolnjuje in daje večjo socialno varnost zaposlenim.

— Izkoriščanje dela gradbene mehanizacije tudi v zimskih mesecih.

— Jačati gorske kmetije z dodatno turistično dejavnostjo in s tem ohraniti življenje v višjih — kmetijsko manj primernih področjih.

— Proizvodnja prehranskih artiklov za potrebe večje turistične potrošnje.

Nedvomno je, da v svetu raste blaginja iz dneva v dan. Po izračunih znanstvenikov bo leta 2000 promet v tej panogi porasel za 5—6-krat. S tem pa seveda tudi pritisk na naše naravno okolje. To nas gozdarje na eni strani zavezuje, da ne stojimo ob strani, na drugi pa daje slutiti, da je lahko ta dejavnost tudi ekonomsko interesantna. Mar to že ni dokazano v pretežnem delu Evrope?!

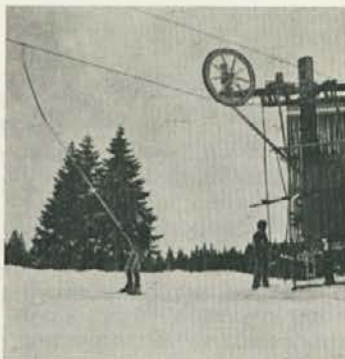

Partizanski dom — samopostrežna restavracija na Kopah

Prvi zametki turistične dejavnosti v okviru Lesne segajo v leto 1970. Pričeli smo z izgradnjo vlečnic na Rahtelovem vrhu. Sledili so bife na Rahtelovem vrhu, in nato plaz izgradnje žičnic v vsej regiji. Nastajale so predvsem na pobudo naših delavcev v posameznih krajih. **Kako se je ta prvotna usmeritev razvijala, kaže naslednja tabela:**

Gradnja smučarskih vlečnic:

Lokacija	Leto izgradnje						
	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977/1978
Rahtel I	×						
Rahtel II	×						
Kaštivnik		×					
Mala Kopa			×				
Pungart				×			
Sedlo					×		
Velika Kopa					×		
Mislinja				×			
Ošven			×				
Črna	×						
Dravograd					×		
Vuhred				×			
Pahernik							×
Kopnik							×

Smučarska vlečnica na Kopah

Kapacitete vlečnic:

Vlečnica	Nadmorska višina zgornje postaje	Višinska razlika	Kapaciteta smuč./uro	Dolžina
Rahtel I	513	221	31	670
Rahtel II	1.010	780	272	670
Kaštivnik	1.010	1.420	480	1.490
Mala Kopa	1.020	340	42	1.525
Pungart	900	1.100	171	1.540
Sedlo	600	270	35	1.417
Velika Kopa	600	257	37	1.540
Mislinja	720	440	90	692
Ošven	706	530	170	1.106
Črna	626	790	190	789
Dravograd	600	265	60	480
Vuhred	720	410	125	492
Pahernik	900	671	200	1.533
Kopnik	900	731	228	1.525
Skupaj:			10.825	

Ekonomsko gledano — edino skozi merilo dinarja, takšna vnaša sigurno ni bila primerna. To kažejo rezultati v naslednji tabeli:

Finančni rezultat smučarskih vlečnic v dinarjih

Vlečnice	1973	1974	1975	1976	1977
Kope	- 284.935	- 20.691	- 422.761	- 699.083	- 422.115
Dolinske	- 147.715	- 40.935	- 311.909	- 607.633	- 907.651
Skupno	- 432.650	- 61.626	- 734.670	- 1.306.716	- 1.329.766

Toda ustvarili smo prve zametke turizma, še več: možnosti za rekreacijo naših delovnih ljudi. Sigurno prispevek vsej družbi, ki verjetno in mora to tudi ceniti in nam v bodoče pomagati, saj se turistično gospodarstvo zrcali npr. v: trgovini, prometu, kmetijstvu, industriji itd. Seveda nismo ostali le pri izgradnji vlečnic, saj so te le dopolnili v širšem turističnem razvoju nekega področja. Sledili so ostali turistični objekti in naprave. **Tako razpolaga Lesna danes že z močnim turističnim potencialom, ki ga kaže naslednja tabela:**

Število ležišč	Število pokritih sedežev	Število otroških igrišč	Število športnih igrišč
184	384	2	6

Velike pa so bile tudi naložbe v komunalno infrastrukturo. Potrebno je bilo zgraditi:

- 26 km dostopnih cest v turistične centre
- 7,7 km daljnovoda
- 6 transformatorskih postaj
- 10-linijsko telefonsko zvezo
- 1500 parkirišč
- kanalizacijo

Te naložbe v infrastrukturo znašajo kar dve tretjini vseh vloženih sredstev. Kako so tekle po letih, kaže naslednja tabela:

Objekt	v 000 din							
	Skupno	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977
Vlečnice	3.624	1.200	807	897	570	150		
Gostinski objekti	11.684	800	931	2.493	5.915	1.545		
Turistična infrastrukt.	150				50	100		
Komun. infrastrukt.	8.540	450	151	2.884	1.853	702		2.500
Skupno	23.998	2.450	1.889	6.274	8.388	2.497		2.500

Najeti inozemski krediti od 1971—1977 za vlečnice in teptalce: 1,111.841 FF.

Vzporedno z izgradnjo širše turistične ponudbe smo gojili tudi iniciativo za razvoj kmečkega turizma. Rezultati niso izostali. Pobuda je našla plodna tla, kar kažejo podatki o danih kreditih in številu kmetij, ki se je odločilo za ta dodaten vir dohodka.

Občina	Dani krediti					Število kmetij	
	1970	1972	1974	1975	1976	1977	
Dravograd	1	25					
Radlje ob Dravi	13			350	1100	1231	
Ravne na Koroškem	8	25	250	250	200	700	
Slovenj Gradec	10	200	25	260	50	1291	
Skupno	32	200	75	250	860	3222	

Temu primerno se je gibala tudi realizacija, ki je rasla iz leta v leto:

Dejavnost	1974	1975	1976	1977
Gostinstvo	1,473.776	2,704.482	4,079.878	4,478.284
Vlečnice	424.057	597.224	1,275.402	1,620.201
Skupno	1,897.833	3,301.706	5,355.280	6,098.485

Poslovni uspeh je bil predviden že vnaprej. S sprejetjem usmeritve te dejavnosti so bili samoupravni organi Lesne se-

Grmovškov dom

Obiskali so nas tudi Kitajci

znanjeni tudi s težavami, ki se bodo pojavljale prvih 3—5 let. Te bi sigurno bile manjše, kolikor bi iz širšega družbenega interesa komunalno infrastrukturo zgradila širša skupnost. Žal temu ni bilo tako. Zato se TOZD gradnje in turizem zadnja 3 leta pojavlja na listi »zgubašev«. Kolikor ne bo dobil ustrezne pomoči, bo pač nujno to dejavnost opustiti, kar si pa verjetno težko zamislimo, saj služi vsem nam. Omenili smo že, da dinar ni edino merilo. Potrebni so nam objekti za rekreacijo, zato bo potrebno najti sporazum o premostitvi težav v okviru družbenopolitičnih skupnosti.

Rezultati poslovanja

Dejavnost	1974	1975	1976	1977
Gostinstvo	- 61.812	- 1,108.691	- 2,804.554	- 2,853.607
Vlečnice Kope	- 20.691	- 422.761	- 699.083	- 422.115
Ostale vlečnice	- 40.935	- 311.909	- 607.633	- 907.651

Pri analizi poslovanja smo prišli do naslednjih ugotovitev in vzrokov za navedene finančne uspehe:

- neugodno razmerje med infrastrukturnimi objekti (žičnice, smučišča, igrišča, ceste, vodovodi itd.) in neposredno ekonomsko pridobitnimi (gostinskimi) objekti;
- neugodni kreditni pogoji za določena investicijska posojila;
- nezadostna izkoriščenost kapacitet;
- prenizke prodajne cene;
- neelastičen delovni čas;
- pomanjkanje lastnega agresivnega marketinga;
- premajhno doseganje gostinskega faktorja;
- nepopolna turistična ponudba.

Da bi se izkopal iz težav, je nujno do leta 1980 storiti naslednje:

- prenos dela sredstev in njihovih virov za komunalne objekte na širšo družbeno politično skupnost;
- oddaja dolinskih žičnic drugemu upravljalcu;
- izboljšanje kreditnih pogojev za domača in inozemska posojila;
- strožji nadzor nad uporabo gostinskih materialov;
- dvig cen v gostinstvu in na žičnicah ter ukinitvev popustov;
- intenzivna propagandna dejavnost;
- boljše organiziranost in povezovanje z drugimi turističnimi organizacijami.

V koš ukrepov spadajo seveda tudi nove investicije, ki bi GTC Kope kot jedro turistične dejavnosti povleklo iz težav. Center je treba dograditi do mere, ko bo postal tržno interesanten, s sodobno in v Evropi zahtevano ponudbo. **Zaradi tega predvideva srednjeročni program razvoja naslednje naložbe:**

I. Osnovna sredstva	104.800 din
1. gradbeni objekti (samopostrežna restavracija, apartmani, camp, garaže in skladišča)	64,870.000 din
2. domača oprema in montaža	31,830.000 din
3. uvozna oprema (teptalci, vlečnice)	3,100.000 din
4. ostalo	5,000.000 din
II. Obrestna sredstva	5,572.096 din
III. Druga potrebna sredstva	17,664.304 din
Skupno:	128,036.400 din

Viri sredstev:

— Sredstva, ki jih združujejo druge DO (odprodaja apartmanov itd.)	72,145.600 din ali 56 %
— krediti	55,890.800 din ali 44 %
Skupno:	128.036.400 din

Razmerje je zelo ugodno, saj se za turistične investicije običajno zahteva razmerje 20% lastnih sredstev in 80% kreditov. To razmerje je bilo možno doseči z novim načinom izgradnje centra, kjer se del kapacitet odprodaja. V ta namen je bila ustanovljena Poslovna skupnost »Kope«, v kateri sodelujejo naslednje DO: Gradis Ljubljana, IMP Maribor, TGO Goranje — Velenje, Gradbeni finalist Maribor, SO Slovenj Gradec, Projektni biro Tivoli Ljubljana, Slovenijales Ljubljana in seveda Lesna.

Kope bodo s tem dobile značaj zaokroženega turističnega centra z zanimivo letno in zimsko ponudbo. Takšen značaj jim dajejo tudi vse slovenske študije in sprejet slovenski srednje-ročni program razvoja turizma.

Finančni uspeh bo osnovno merilo naložb. Sanacijski program predvideva naslednje rezultate:

	v 000 din			
	1978	1979	1980	1981
Poslovni uspeh	— 2599	— 1111	— 456	+ 1220

In takrat bo dana možnost za skok naprej, k realizaciji dolgoročnih načrtov, ki predvidevajo na Kopah:

- 1500 ležišč
- 3500 sedežev
- avtocamp
- 22 žičnic s kapaciteto 18.000 smučarjev na uro
- 400 ha smučišč
- skakalnico
- drsališče
- kotalkališče
- kegljišče
- plavalni bazen
- saune, masažo, fitnes

Grmovškov dom, športno igrišče

Grmovškov dom, priprava jedi

športni park (tenis, odbojka, rokomet, košarka)
mini golf
mladinski center
otroško varstvo
trgovski center
dvorana za prireditve (300 sedežev)
in še vrsto objektov in naprav za prijetno počutje.

Že leta 1980 bi turistična dejavnost Lesne bila dovolj močna, da prevzame vlogo koordinatorja celotne turistične dejavnosti v regiji in nosilca idej, ki bi bile v prid gozdovom in vsej naši kulturni krajini. Dejavnost pa bi pomenila veliko tudi v naši družbenoekonomski skupnosti.

Dušan Dretnik, dipl. inž.

Naši počitniški domovi

DELO UTRUJA, DOPUST PA NAM DAJE
NOVIH MOČI PRI DELU!

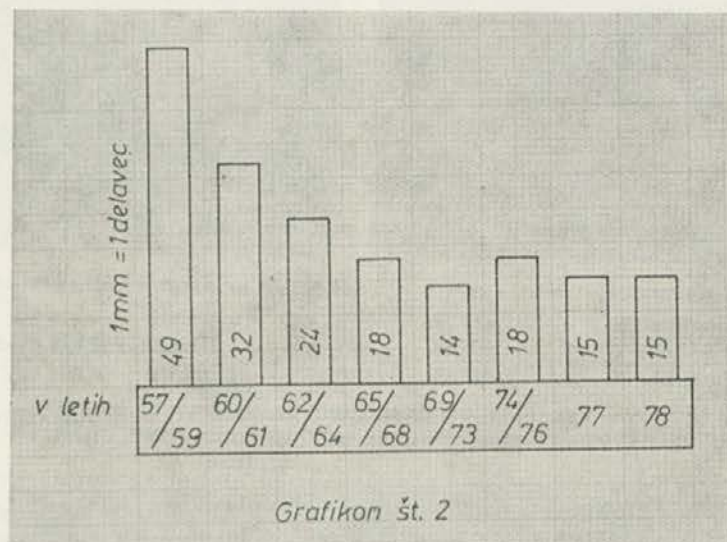
Prvi začetki organizirane rekreacije segajo nazaj v leto 1957, kapacitete pa so postopoma naraščale, kar je razvidno iz naslednjega pregleda:

I. GOZDARSTVO DO LETA 1974

1. Leta 1957 — nakup počitniškega doma v Portorožu. Dom ima 7 sob in zmogljivost 24. ležišč.
2. Leta 1965 — je bila sklenjena najemna pogodba s tov. Benčič Marijo v Biogradu n/m za njeno stanovanjsko hišo za dobo pet let. Najetih je bilo 7 sob z zmogljivostjo 27 ležišč.
3. Leta 1969 — nakup počitniškega doma v Filip Jakovu in razširitev le-tega. Dom ima 12 sob in zmogljivost 42 ležišč.
4. Leta 1971 — je bila sklenjena najemna pogodba za vilo ANA v Filip Jakovu za dobo dveh let. V vili je bilo 6 sob z zmogljivostjo 20 ležišč.

Prva izmena naših delavcev v novozgrajenem počitniškem domu Filip Jakov leta 1969 — Kornati

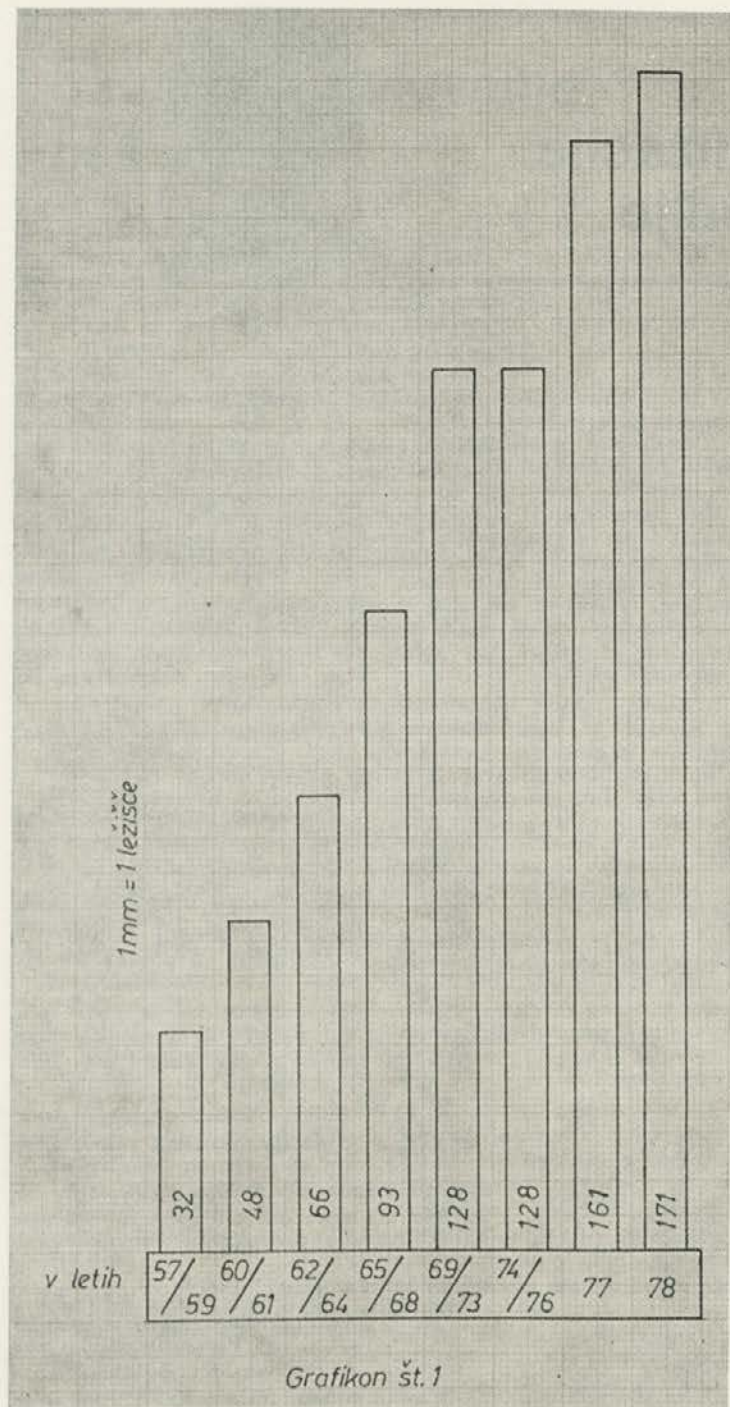
II. LESNA INDUSTRIJA DO LETA 1974

1. Leta 1957 — sta bili postavljeni dve leseni hišici v kampu lesnih delavcev v Selcah z zmogljivostjo 8 ležišč.
2. Leta 1960 — so bile postavljene še štiri lesene hišice v istem kampu, zmogljivost 16 ležišč.
3. Leta 1962 — so bile zgrajene tri zidane hišice v Valovinah pri Pulji v naselju Zveze borcev Maribor, z zmogljivostjo 18 ležišč.

III. LESNA — ZDRUŽENO PODJETJE

1. Leta 1974 — nakup 4 kamp prikolic z zmogljivostjo 20 ležišč.
2. Leta 1977 — nakup 1 kamp prikolic z zmogljivostjo 5 ležišč.
3. Leta 1977 in 1978 je bila sklenjena najemna pogodba s tovarniškim Majico v Filip Jakovu za 6 oseb, zmogljivost 18 ležišč.

Uvajanje avtomatske obdelave podatkov v poslovanje Lesne

Grafikon št. 1

IV. TOZD ZA SVOJE POTREBE

- Gozdarstvo Radlje
Leta 1977 — nakup dveh kamp prikolic z zmogljivostjo 10 ležišč.
- OK Ravne
Leta 1978 — nakup ene kamp prikolic z zmogljivostjo 5 ležišč.
- Žaga Mušenik
Leta 1978 — nakup ene kamp prikolic z zmogljivostjo 5 ležišč.
- OK Radlje
Leta 1978 — nakup ene kamp prikolic z zmogljivostjo 6 ležišč.

Zbrani podatki po letih dajo naslednji pregled:

V letih od 1957 do 1959	smo imeli na razpolago 32 ležišč
1960 do 1961	48
1962 do 1964	66
1965 do 1968	93
1969 do 1973	128
1974 do 1976	128
leta 1977	161
leta 1978	171

Pregled ponazarja še grafikon št. 1.

Imamo torej 153 lastnih in 18 najetih ležišč.

Ce te podatke primerjamo s povprečnim številom zaposlenih, vidimo, koliko delavcev je prišlo na eno ležišče v posameznih letnih obdobjih.

Ivo Rogina

Z uvajanjem avtomatske obdelave podatkov v poslovne delovne organizacije LESNE smo pričeli koncem leta 1973. Takrat smo se odločili, da bomo obdelovali podatke na Republiškem računskem centru v Ljubljani.

V drugi polovici leta 1974 smo nabavili CONTROL DATA CORPORATION — terminal za čitanje podatkov in izpisovanje rezultatov.

Skupna investicija (nakup terminala in dveh strojev za zajemanje podatkov) je znašala ca. 90 starih milijonov. Takrat smo investirali v nakup računalniških zmogljivosti v okviru gozdarskega deleža 35.000,00 din. S temi naložbami smo shajali vse do leta 1976, ko smo dodatno investirali v računalniške zmogljivosti Republiškega računalniškega centra 150.000,00 din. To investicijo smo plačali v obdobju petih let.

Tudi kadrovske smo se med tem časom okrepili. Ob koncu leta 1977 je bilo zaposlenih v sektorju avtomatske obdelave podatkov 15 ljudi, čeprav je bilo za opravljanje nalog in opravil v avtomatski obdelavi podatkov težko pridobiti kader. Večina delavcev, ki delajo v tem sektorju je prišla od drugod, ali pa so se ravno tukaj prvič zaposlili. Kadrovski problem smo delno rešili tako, da smo v letu 1975 vključili zunanje sodelavce firme REIF iz Avstrije, ki so sodelovali pri organizaciji nekaterih obdelav. Pogrešamo pa vključevanje v delo avtomatske obdelave podatkov že zaposlenih sodelavcev v delovni organizaciji.

Obdelave, ki že tečejo na AOP, oziroma so za njih izdelani programi, so naslednje:

- obračuni taksacije t.j. obračun prirastka in lesnih zalog,
- obračun gozdne proizvodnje z blagovno evidenco lesa,

- evidenca sečenj v obeh sektorjih lastništva,
- obračun odkupa lesa od gozdnih posestnikov,
- blagovna evidenca lesa, odkazila in odkupa za gozdne posestnike,
- obračuni učinkov kamionov in šoferjev pri prevozih lesa,
- izračuni odkopov zemeljskih mas pri gradnji gozdnih cest,
- saldakonti dobaviteljev,
- obračuni osebnih dohodkov od bruto naprej,
- bruto bilance po TOZD (sintetika in analitika),
- fakturiranje z vsjo prodajno statistiko po TOZD,
- obračuni osnovnih sredstev,
- materialno poslovanje za TOZD gozdarstvo, obrate za kooperacijo in žage,
- planiranje likvidnosti.

V letu 1978 načrtujemo sledeče obdelave:

- planiranje in obračun gozdno-gospodarstvenih del v gozdarstvu,
- planiranje pridobivanja lesa (količinsko, vrednostno in stroškovno),
- saldakonti kupcev,
- obračun osebnih dohodkov pred ascoto,
- materialno poslovanje v TOZD lesne industrije.

Za realizacijo vseh teh obdelav bomo potrebovali dodatne kadre in večje računalniške kapacitete, za kar bodo potrebno dodatno vlagati sredstva.

Zaradi vedno večjih potreb po obsegu informacij in pravočasnih rezultatov bo potreba po avtomatski obdelavi vedno večja, zato bomo morali v bodoče posvečati tej problematiki še večjo skrb.

Primarni pogoj za uspešno avtomatsko obdelavo podatkov je dobra in učinkovita organiziranost poslovanja na vseh nivojih.

Mirko Izak

PORABA RAČUNALNIŠKEGA ČASA V % OD 1973 DO 1977

Gozd. gospodarstv.	Pregled porabe SE od 1973 v %				
	1973	1974	1975	1976	1977
Lesna Sl. Gradec	0,2	3,25	15,7	15,4	20,7
Bled	16,1	23,3	17,9	13,2	7,4
Brežice	2,4	1,4	0,4	2,3	0,5
Celje	—	1,9	3,4	4,4	5,2
Kočevje	24,6	17,05	15,1	20,2	16,5
Kranj	7,2	5,9	4,1	2,9	3,8
Ljubljana	12,8	18,1	16,3	17,7	24,6
Nazarje	0	0,4	1,5	1,9	3,6
Novo mesto	—	2,4	1,5	1,0	1,0
Postojna	32,5	22,3	19,5	16,7	13,9
Tolmin	4,1	4,1	4,8	4,5	3,1

Pregled porabe računalniškega časa med posameznimi gozdno-gospodarstvi in Lesni Slovenj Gradec (vsi ti obdelujejo podatke na Republiškem računalniškem centru v Ljubljani).

Razvoj kmečkega turizma na področju temeljne organizacije kooperantov gozdarstva Radlje

Tonka Modic

Ne bi v popolnosti predstavili dejavnosti v okviru Lesne Slovenj Gradec, če ne bi omenili tudi kmečkega turizma.

Ideja kmečkega turizma je že nekaj let prisotna, vendar so sadovi še dokaj skromni, skromni tako, kot je še mnogokrat naš kmečki človek.

Ugotavljamo, da ponuja zemlja kmetu dohodek iz treh virov: iz

- kmetijstva
- gozdarstva
- kmečkega turizma

Legalni dohodek iz gozdarstva je omejen z etati in drugimi obremenitvami, ki jih prinaša kubik lesa.

Ob sedanjih še vedno slabi razvitosti kmetijske proizvodnje lahko ugotovimo, da so še velike možnosti pridobivanja dohodka iz kmetijstva.

Ob sedanjih še vedno slabi razvitosti kmetijske proizvodnje lahko ugotovimo, da so še velike možno-

sti pridobivanja dohodka iz kmetijstva.

Povsem na začetku pa smo v pridobivanju dohodka iz kmečkega turizma. Zaradi ugodnih krajskih danosti, še sorazmerno visokega deleža kmečkega prebivalstva in ne nazadnje zaradi gostoljubnosti našega kmeta se nam obetajo na tem področju neslutene možnosti. Vendar ugotavljamo, da je danes prav malo kmetov, ki so sposobni in voljni sprejeti stacionarne goste na svoje kmetije, ker le taka oblika pomeni kmečki turizem v pravem smislu besede. Nekaj več kmetij je pripravljeno za izletniški turizem oziroma za sprejem večjih skupin ljudi na kosilo ali večerjo.

V kratkem bi osvetlili probleme uvajanja kmečkega turizma na področju Radeljskega obrata za kooperacijo, verjetno pa so enaki problemi prisotni tudi drugod.

1. Kot je bilo že povedano, je na našem področju malo kmetov, ki bi se bili voljni ukvarjati s stacionarnim kmečkim turizmom.

Temu je vzrok še premajhna razgledanost ljudi, katere posledica je tudi strah pred kontaktiranjem z ljudmi, nesigurnost pri pripravi doma, hrane itd.

Vse premalo so še naši ljudje iznajdljivi pri iskanju legalnih dohodkov na kmetiji. V opravičilo naj pa bo ugotovitev da je pojem kmečkega turizma pri nas mlad in da je potreben določen čas, da bo uveljavljen in priznan kot ostale gospodarske panoge.

2. Kmečki turizem lahko zaživi na kmetijah ki imajo usmerjeno kmetijsko proizvodnjo; posledica te je racionalizacija delovne sile in tržni viški. Tako pa poteka preusmerjanje kmetije v živinorejsko proizvodnjo in kmečki turizem marsikje vzporedno in pomeni veliko psihično, organizacijsko in finančno obremenitev za kmeta.

3. Težko je načrtovati razvoj kmetije brez zadovoljivega cestnega omrežja. Ta tudi v dokajšnji meri vpliva na razvoj kmečkega turizma. Pri nas so v pretežni meri vse pomembnejše kmetije povezane z cestnim omrežjem.

4. Stanovanjska kultura je na našem podeželju še dokaj skromna. Dohodek iz gozdarstva in kmetijstva se v glavnem nalaga v modernizacijo kmetijske proizvodnje. Ugotavljamo, da so kmečke hiše v slabem stanju in so potrebna velika sredstva za njihovo usposobitev za sprejem gostov (sanitarije, deli zidov, okna, vrata, izdelava sob na podstrežju itd.).

5. Za usposobitev kmečkega doma za sprejem gostov so potrebni torej veliki posegi in velika finančna sredstva. Teh je pa na kmetijah še vedno premalo, posojilo manjkajočih sredstev pa pomeni ob še nerazviti kmetijski proizvodnji določen riziko za kmeta.

Ideje kmečkega turizma so se porodile v obratu Gradnje in turizem in so se prinesle k nam ob izgradnji smučarskega središča Male Kope. Predlog, naj bi se kmetje v neposredni bližini tega središča ukvarjali z gosti v zimskem času smo pozneje razširili na bivanje gostov prek celega leta in vključili v dejavnost kmečkega turizma kmetije z ostalega dela Pohorja ter Kozjaka.

Skozi naše področje vodi tudi evropska peš-pot E 6 (Baltik — Jadran), ki prav tako rabi postojanke za popotnike.

Ugotovili smo, da kažejo posluš za razvoj te dejavnosti v občini tudi nekatere delovne organizacije — predvsem Gorenje, ki ob priliki vsakoletnega sejma na Muti usmerja svoje goste na kmetije.

Zanimanje za kmečki turizem se večja iz dneva v dan. Strokovna služba pri TOK Gozdarstvu Radlje ob Dravi, ki usmerja razvoj te dejavnosti, se zaveda, da se je treba potruditi da bo ta pomembna gospodarska dejavnost čim prej zaživela in s tem opravičila nalaganje družbenih sredstev, po drugi strani pa vplivala na povečanje življenjske ravni našega kmeta. Za dosego tega cilja bomo morali izvesti še naslednje ukrepe:

1. poskrbeti za dokončno usposobitev kmečkih hiš za sprejem gostov

2. razvijati kmetijsko dejavnost zaradi racionalizacije delovne sile in proizvodnje tržnih viškov

3. še nadalje izobraževati kmečko prebivalstvo, ker le izobražen in osveščen človek bo zmožel vse naloge

4. ustanoviti SIS za kmečki turizem, v kateri bi opredelili dolžnosti in pravice kmetov ter TOK gozdarstva.

Ideja kmečkega turizma je torej mlada in vsled tega lastnih izkušenj ni. Imajo pa dokajšnje izkušnje naši sosednji obrati za kooperacijo v okviru Lesne Slovenj Gradec, še večje Zg. Savinjsko področje.

Menim, da jih kaže posnemati v vsem koristnem, slabim stranem pa se izogniti. Posnemajmo jih v tem, da se bodo pri nas odločale za kmečki turizem tudi kmetije z visokimi etati in si s tem dvigale življenjsko raven.

Priprava kmečke hiše za goste sicer že sama po sebi pomeni izboljšanje stanovanjske kulture tudi za kmeta, toda brez gostov v hiši bo še vedno plačeval davek za razvoj kmetije gozd.

In ravno tega moramo razbremeniti zaradi njegovega velikega družbenega pomena.

Tonka Modic, inž.

Bolfenk na Pohorju, — Nekdaj živahno gozdarsko središče Hudega kota, tudi šola je bila tu, sedaj komaj še naseljen

Kmetija »Enci« na Pernicah, tipična arhitektura Kozjaka; letos se intenzivno usposablja za kmečki turizem

Skupno sodelovanje - naš uspeh

Obmejne enote jugoslovanske ljudske armade in delovna organizacija LESNA s svojimi temeljnimi organizacijami že vrsto let dobro sodelujejo, tako na političnem kot na gospodarskem področju.

Ugotovili smo, da za dobro stabilno politiko na našem obmejnem področju odgovornost opravimo le z dobrim sodelovanjem.

S predstavnikom komande Maribor polkovnikom BERCE Jožetom smo si že pred dobrimi 15 leti segli v roke in dejali, da hočemo imeti mejo živo, zato naj gredo vsi naši napori v smeri čim hitrejšega razvoja obmejnih krajev.

V prvi vrsti je bilo potrebno urediti cestna omrežja, kar je bil osnovni pogoj za obstoj in razvoj kmetijstva ter vasi nasploh.

Na terenu se je pojavil vojaški buldožer, ki smo ga preimenovali »v politikomisarja« in to za to, ker smo iz besedičenja in obljub končno prešli na dejanja, ki so bila najbolj prepričljiva.

S skupnimi močmi smo uspeli v par letih zgraditi povezavo cestnega omrežja od Libelič, Strojne, Jamnice, Holmecca, Loma, Rehta do Podpece. Dolžina znaša 40 km. Lansko leto smo z delom ponovno pričeli, da povežemo Mežico — Podpeco in nadaljevali v tem letu proti Jakobam.

Druga velika skupna akcija je bila na področju opreme podeželja s telefoni, ki so izrednega pomena. Zasilno smo to rešili že pred leti na področju Koprivne, Javorja, Sentanela in Jamnice. Za popolno rešitev gremo v akcijo to leto, ker bo zopet potrebno močno sodelovanje z enotami JLA.

Sodelovanje je še na mnogih drugih področjih, ki so pomembna za skupen razvoj obmejnega področja, kot koroške vasi.

Življenje je krenilo svojo pot z nepospisno vnevo. Kljub slabim pogojem za dobro in rentabilno kmetovanje na hribovskem področju se kmetje prerojevajo. Gradijo nove hleve, nove hiše, skratka sleherna kmetija od Libelič do Podpece se obnavlja in hitro stopa v novo, že skoraj pozabljeno podeželje.

Mladina se zopet vrača in vse kaže, da smo uspeli in da naši napori niso zastoj.

Sentanel 1977 — Otvoritev

Lansko leto smo proslavljali veliko delovno zmago t. j. dokončanje osnovnega cestnega omrežja. Povezanih je vseh 800 kmetij z dolino.

Na to slavlje smo povabili tudi predstavnike JLA. Vabilu se je odzval general polkovnik OŽBALD in podpolkovnik RAPAJIČ ter drugi vidni politični gostje. Tovariš polkovnik Jože BERCE se zaradi službene zadržanosti ni mogel odzvati vabilu, zato mu ob tej priložnosti izrekamo vso priznanje za njegovo prizadevanje, da čimveč sodelujemo v vseh skupnih akcijah. Znal je prisluhniti vzdušju na terenu in po-

trebam našega kmeta, kot glavnemu subjektu pri čuvanju naše meje.

Obmejni kraji so zopet zaživel, predvsem zaradi širše pomoči, ki naj bo prisotna še nadalje. Kmetje se trdovratno upirajo vsem težavam, ki so še prisotne, vendar s svojim vztrajnim, marljivim delom dokazujejo svojo trdno voljo in ljubezen do svoje zemlje.

Ugotovili smo, da je obstoj in razvoj našega kmeta še kako potreben za našo širšo družbeno skupnost, zato mu pomagajmo in čim hitreje odstranimo vse negativnosti, ki ga še težijo.

Jože Logar

Frontne brigade

Fajmut Silvester

V povojnem obdobju, ko so se vsi delovni ljudje Jugoslavije sprejemali z obnovo razdejane domovine in že izvrševali naloge prve petletke, je prišlo do resolucije informbiroja, do hudih pritiskov s strani Sovjetske zveze in tudi ostalih komunističnih partij. Odrezani

smo bili tako rekoč od zapada in vzhoda. Naš odgovor je bil: še večji napori, še večji uspehi in obvladati situacijo za vsako ceno. To obdobje sovpada tudi z začetkom našega gozdnega gospodarstva in lesne industrije na Koroškem.

Pri gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec smo takrat organizirali frontne brigade, ki so delale v gozdovih, pomagale stalnim gozdnim delavcem, da smo lahko pravočasno izpolnili planske naloge, zadostili izvozu in tako zagotovili nujno potrebne devize.

Obiskali smo komandanta frontne brigade pri takratni gozdni upravi v Črni na Koroškem, Silvestra Fajmuta. Silvester je bil rojen 20. 9. 1921. Leta 1939 je začel delati v gozdovih grofa Thurna, v Kramarci. Vojna mu je prekinila delo v gozdovih, 15. 5. 1943 je bil interniran. Iz taborišča se je vrnil septembra 1945 in takoj začel delati v gozdovih.

Leta 1949 in 1950 je bil komandant frontne brigade v Črni.

»Okrog sto nas je bilo,« pravi, »kuhinjo smo imeli pri Silvestru v

Ludranskem vrhu, delali smo od šeste do osemnajste ure z opoldanskim odmorom. Med skupinami smo imeli tekmovanja. Preskrba s hrano je bila dobra. Res pa je, da delo v gozdovih ni bilo kvalitetno, saj so brigadirji bili šoštarji, žnidarji, frizerji, kelnerce ipd. Kljub temu pa mislim, da so tudi frontne brigade odigrale pomembno vlogo v takratnih skupnih naporih.

Težko predvojno življenje, taborišče med vojno in veliki povojni napori so tudi na Silvestru pustili posledice. Že od leta 1970 je invalidsko upokojen. Ko ga povprašam po zdravju, pravi: »Gre mi srednje slabo, revmatizem in ostale bolezni me spremljajo, malo sem bil v zdravilišču v Topolšici, pa ni nič kaj dosti boljše.« Z ženo Frančiško živita v Rudarjevem št. 9 pri Črni na Koroškem. J. Š.

Naše temeljne organizacije

Lesna Slovenj Gradec je ena izmed največjih delovnih organizacij v koroški krajini. Danes združuje že 23 temeljnih organizacij, ki so nameščene v občinah Ravne, Dravograd, Radlje in Slovenj Gradec. Na kratko vam želim predstaviti naše TOZD z nekaj bistvenimi podatki.

(Podatki o količinski proizvodnji in celotnem prihodku se nanašajo na leto 1977, podatki o številu zaposlenih pa na avgust 1978.)

Temeljne organizacije žagarske industrije Žaga Vuhred, Mislinja, Otiški vrh in Mušenik opravljajo naslednje dejavnosti: proizvodnjo žaganega lesa kot glavno dejavnost, kot stranske dejavnosti pa proizvodnjo ladijskega poda, stenskih in stropnih oblog in lesnih ostankov.

TEMELJNA ORGANIZACIJA ŽAGA OTIŠKI VRH

Sedež temeljne organizacije je v Šentjanžu pri Dravogradu.

Proizvodnja: 24.685 m³ žaganega lesa in 1762 m³ ladijskega poda.

Celotni prihodek je znašal 59.255.034 din.

V TOZD je zaposlenih 69 ljudi, od tega 14 žensk in 55 moških, ki razpolagajo z desetimi družbenimi stanovanji.

TEMELJNA ORGANIZACIJA ŽAGA MISLINJA

Sedež temeljne organizacije je v Mislinju.

Proizvodnja: 15.356 m³ žaganega lesa.

Celotni prihodek so dosegli v vrednosti 35.724.721 din.

V TOZD je zaposlenih skupno 53 ljudi, od tega 47 moških in 6 žensk. Danes razpolagajo z 41 družbenimi stanovanji.

TEMELJNA ORGANIZACIJA ŽAGA VUHRED

Sedež temeljne organizacije je v Vuhredu.

Proizvodnja: 21.158 m³ žaganega lesa in 868 m³ ladijskega poda.

Celotni prihodek so dosegli v vrednosti 50.180.559 din.

V TOZD je zaposlenih 81 ljudi, od tega 74 moških in 7 žensk in razpolagajo s 16 družbenimi stanovanji.

TEMELJNA ORGANIZACIJA ŽAGA MUŠENIK

Sedež temeljne organizacije je v Mušeniku.

Proizvodnja: 14.718 m³ žaganega lesa in 730 m³ ladijskega poda.

Celotni prihodek je znašal 33.220.190 din.

V TOZD je zaposlenih skupno 49 delavcev, od tega 42 moških in 7 žensk. Danes razpolagajo s 3 družbenimi stanovanji.

TEMELJNA ORGANIZACIJA CENTRALNO LESNO SKLADIŠČE OTIŠKI VRH

Glavna dejavnost: skladiščenje, beljenje, krojenje in odprema oblovin. Kot stranska dejavnost lahko izdelujejo tramiče.

Sedež temeljne organizacije je v Šentjanžu pri Dravogradu.

Proizvodnja: manipulacija lesa	90.252 m ³
trami	13.947 m ³
sekanci	12.806 m ³

Celotni prihodek je znašal 90.820.029 din.

V tej temeljni organizaciji je zaposlenih skupno 44 ljudi, od tega 40 moških in 4 ženske. Razpolagajo s tremi družbenimi stanovanji.

TEMELJNA ORGANIZACIJA TOVARNA POHIŠTVA PAMEČE

Glavna dejavnost temeljne organizacije je proizvodnja stavbnega pohištva, stenskih in stropnih oblog, rolo omaric in vratnih podbojev ter proizvodnja delov stanovanjskega pohištva.

Stranske dejavnosti:

- obdelava lesa na lesnoobdelovalnih strojih,
- proizvodnja furnirskih plošč,
- opravljanje strojnih in mehaničnih storitev,
- montaža izdelkov stanovanjskega pohištva.

Sedež temeljne organizacije je v Pamečah.

Proizvodnja: 20.904 kom furniranih vratnih podbojev za izvoz,

41.367 kom furniranih vratnih podbojev za domači trg,

10.903 kom furniranih oblog za izvoz in 252.647 kom za domači trg,

105.945 kom zaključ. talnih letev,

15.496 kom rolo omaric in 316.303 m³ furniranih listov za Prevalje.

Skupaj s poslovno enoto Trgovina Pameče so dosegli skupni prihodek v vrednosti 196.294.941 din.

V TOZD je zaposlenih 242 delavcev, od tega 140 moških in 102 ženski, ki razpolagajo z 31 družbenimi stanovanji.

TEMELJNA ORGANIZACIJA POHIŠTVA PREVALJE

Glavna dejavnost temeljne organizacije je proizvodnja vratnih kril in drugih stavbnih in mizarških izdelkov in proizvodnja zabojev, kompletnega in nekompletnega stanovanjskega pohištva ter stenskih in stropnih oblog. Stranska dejavnost predstavlja sušenje lesa in obdelava lesa na lesnoobdelovalnih strojih in montaža izdelkov stavbnega pohištva.

Sedež temeljne organizacije je v Prevaljah, Polje.

Proizvodnja: 30.206 kom furniranih vratnih kril za izvoz in 62.140 kom za domači trg, 3767 kom polnih vratnih kril za izvoz in 17.754 kom za domači trg, 15.451 kom podbojev Kopa, 20.157 kom slepih podbojev, 7501 kom kavč ogradij, 7346 kom letev in 453 kom zabojev. Poleg tega so opravili še za 13.430 din dodatnih ur.

Dosegli so skupni prihodek v vrednosti 73.481.460 din.

V TOZD združuje delo 158 delavcev, od tega 72 moških in 86 žensk, ki razpolagajo z 18 družbenimi stanovanji.

TEMELJNA ORGANIZACIJA TOVARNA STAVBNEGA POHIŠTVA RADLJE

Glavna dejavnost temeljne organizacije je proizvodnja stavbnega pohištva: oken in balkonskih vrat; stranska dejavnost pa je žaganje lesa razrez oblovin, sušenje in obdelava lesa na lesno obdelovalnih strojih in montaža stavbnega pohištva.

Sedež temeljne organizacije je v Radljah ob Dravi.

Proizvodnja: 18.281 oken in balkonskih vrat, 1000 m² parapeta, 62.477 kom pokravnih letev, 376 kom okvirjev za parapete, 911 kom izolir oken in 7 m³ ladijskega poda. Poleg tega so zmontirali še 8259 kom rolet in ustvarili za 4078 din dohodka z montažnimi urami.

Dosegli so dohodek v vrednosti 83.232.520 din.

V TOZD je zaposlenih 82 delavcev, od tega 63 moških in 19 žensk. Razpolagajo s 17 družbenimi stanovanji.

TEMELJNA ORGANIZACIJA TOVARNA OKEN PODVELKA

Opravlja kot glavno dejavnost proizvodnjo oken in drugih stavbnih-mizarških izdelkov in proizvodnjo stenskih in stropnih oblog, kot stranska dejavnost pa proizvodnjo izolacijskih šip, plastičnih rolet in drugih izdelkov iz plastičnih mas, sušenje lesa in obdelavo lesa na lesnopredelovalnih strojih, montažo izdelkov stavbnega pohištva in razrez stekla.

Sedež temeljne organizacije je v Podvelki, Janžev vrh.

Proizvodnja: 46.008 kom intro oken, izolir oken in kril, 4050 m² izolir stekla, 32.848 m² rolet PVC in zmontirali 4040 kom PVC rolet.

V temeljni organizaciji združuje delo skupaj 171 delavcev, od tega 82 moških in 89 žensk, ki razpolagajo z 29 družbenimi stanovanji.

TEMELJNA ORGANIZACIJA TOVARNA IVERNII PLOŠČ OTIŠKI VRH

Temeljna organizacija opravlja kot glavno dejavnost proizvodnjo navadnih, vodoodpornih in oplemenitenih ivernih plošč, kot stranske dejavnosti pa proizvodnjo delov stavbnega pohištva, ivernih talnih oblog in iverne talne izolacije, razrez in obdelavo ivernih plošč, opravljanje strojnih, me-

hanskih, elektro in laboratorijskih storitev za lastne potrebe, pri prostih kapacitetah pa tudi za tuje naročnike.

Sedež temeljne organizacije je v Šentjanžu pri Dravogradu.

Proizvodnja: 85.115 m² navadnih ivernih plošč in 1.513.039 kvadratnih metrov oplemenitenih ivernih plošč.

Celotni prihodek je znašal 250.462.682 din.

V TOZD je zaposlenih 228 delavcev, od tega 198 moških in 30 žensk, in razpolagajo z 10 družbenimi stanovanji.

TEMELJNA ORGANIZACIJA OBLAZINJENEGA POHIŠTVA NOVA OPREMA

Glavna dejavnost temeljne organizacije je proizvodnja in prodaja na veliko vseh vrst mizarско-tapetniških izdelkov, avtomobilskih sedežev, vzmetnih vložkov in polyuretanskih izdelkov serijsko in po individualnih naročilih. Poleg teh dejavnosti opravljajo kot stransko dejavnost še prodajo lastnih izdelkov na drobno, nabavo in prodajo izdelkov, ki dopolnjujejo proizvodni asortiman.

Sedež temeljne organizacije je v Starem trgu pri Slovenj Gradcu.

Proizvodnja: 8000 kom klasičnih kavčev, 30.000 kom oblažjenega sedežnega pohištva, 55.400 kom vzmetnic (JUMBO in BONI) ter 600.000 kg polyuretanskih blazin za potrebe pohištvene in avtomobilске industrije.

Dosegli so prihodek v vrednosti 118.817.819 din.

V TOZD združuje delo 301 delavcev, od tega 174 moških in 127 žensk. Danes razpolagajo s 36 družbenimi stanovanji.

TEMELJNE ORGANIZACIJE GOZDARSTVA

Slovenj Gradec, Mislinja, Radlje in Črna opravljajo kot glavno dejavnost obnovo, nego, varstvo, melioracijo, izkoriščanje in urejanje gozdov, gozdarsko načrtovanje, prodajo gozdnih asortimentov, prostorsko načrtovanje in nego krajine, načrtovanje, gradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic, gradnjo in vzdrževanje gozdnih žičnic ter pridobivanje in prodajo postranskih gozdnih proizvodov. Vse našete temeljne organizacije opravljajo še naslednje stranske dejavnosti: pridobivanje in prodajo kamenja in peska, temeljna organizacija Gozdarstvo Črna pa še vzdrževanje in opravljanje uslug s smučarskimi vlečnicami. Temeljna organizacija Gozdarstvo Radlje opravlja kot stransko dejavnost še proizvodnjo tramičev, lesne embalaže in lesne galanterije, razrez in profiliranje lesa za lastne potrebe, pri prostih kapacitetah pa tudi za tuje naročnike, opravlja storitve pri gojenju gozdov, posekah in prevozu lesa z lastnimi transportnimi sredstvi za svoje potrebe, pri prostih kapacitetah pa tudi za tuje naročnike, poleg tega pa je edina gozdarska temeljna organizacija, ki se ukvarja z gozdnim drevsničarstvom in semenarstvom.

TEMELJNA ORGANIZACIJA GOZDARSTVO SLOVENJ GRADEC

Sedež temeljne organizacije je v Slovenj Gradcu.

Proizvodnja: 10.252 m³ iglavcev, 1174 m³ listavcev. Poleg tega so opravili še 1450 gozdnogojitvenih dnin.

Celotni prihodek so dosegli v vrednosti 12.919.831 din.

V temeljni organizaciji združuje delo 49 delavcev, od tega 45 moških in 4 ženske, ki razpolagajo s 7 družbenimi stanovanji.

TEMELJNA ORGANIZACIJA GOZDARSTVO MISLINJA

Sedež temeljne organizacije je v Mislinji.

Proizvodnja: 16.497 m³ gozdnih sortimentov (iglavcev in listavcev) in 1398 gozdno gojitvenih dnin.

Celotni prihodek je znašal v vrednosti 16.846.129 din.

V TOZD je zaposlenih 68 delavcev, 64 moških in 4 ženske. Delavci te temeljne organizacije razpolagajo s 66 družbenimi stanovanji.

TEMELJNA ORGANIZACIJA GOZDARSTVO RADLJE

Sedež temeljne organizacije je v Radljah ob Dravi.

Proizvodnja: 27.596 m³ iglavcev, 3686 m³ listavcev in so opravili 2892 gozdno gojitvenih dnin, vzgojili 2825 kom sadik vseh vrst in proizvedli še 4200 m³ tramov.

Celotni prihodek so dosegli v vrednosti 39.069.630 din.

V TOZD je zaposlenih 156 delavcev, od tega 135 moških in 21 žensk.

TEMELJNA ORGANIZACIJA GOZDARSTVO ČRNA

Sedež temeljne organizacije je v Črni na Koroškem.

Proizvodnja: 39.530 m³ gozdnih sortimentov — iglavcev
1.945 m³ gozdnih sortimentov — listavcev
3.769 gozdno gojitvenih dnin.

Celotni prihodek je znašal 43.176.118 din.

V tej temeljni organizaciji združuje delo 165 delavcev, od tega 152 moških in 13 žensk, ki razpolagajo s 109 družbenimi stanovanji.

TEMELJNE ORGANIZACIJE KOOPERANTOV

Slovenj Gradec, Radlje, Ravne in Dravograd opravljajo naslednje dejavnosti: kot glavno dejavnost — obnovo, nego, varstvo, melioracijo, izkoriščanje in urejanje gozdov, gozdarsko načrtovanje, prodajo gozdnih sortimentov, prostorsko načrtovanje, nego krajine in pridobivanje in prodajo postranskih gozdnih proizvodov.

Kot stranske dejavnosti opravljajo še:

— nakup lesa od kmetov kooperantov in prodaja teh proizvodov

— nakup in prodaja peska, gramoza in kamenja

— pospeševanje kmečkoga turizma

— nakup in prodaja gozdne mehanizacije za kmete kooperante.

Temeljna organizacija kooperantov Radlje opravlja kot stransko dejavnost še pospeševanje kmetijske proizvodnje.

TEMELJNA ORGANIZACIJA OBRAT ZA KOOPERACIJO SLOVENJ GRADEC

Sedež Temeljne organizacije je v Slovenj Gradcu.

Proizvodnja: 34.438 m³ odkup in prodaja iglavcev
1.364 m³ odkup in prodaja listavcev
2.428 gozdno gojitvenih dnin.

Celotni prihodek je znašal 39.793.368 din.

V temeljni organizaciji je zaposlenih 38 delavcev, od tega 36 moških in 2 ženski, ki razpolagajo z 10 družbenimi stanovanji.

TEMELJNA ORGANIZACIJA OBRAT ZA KOOPERACIJO RADLJE

Sedež temeljne organizacije je v Radljah ob Dravi.

Proizvodnja: 30.971 m³ odkup in prodaja iglavcev
1.744 m³ odkup in prodaja listavcev
2.791 gozdno gojitvenih dnin.

Celotni prihodek je znašal 34.866.123 din.

V temeljni organizaciji je zaposlenih 41 delavcev, od tega 36 moških in 5 žensk, ki razpolagajo s 7 družbenimi stanovanji.

TEMELJNA ORGANIZACIJA OBRAT ZA KOOPERACIJO RAVNE

Sedež temeljne organizacije je na Ravnah na Koroškem.

Proizvodnja: 35.219 m³ odkup in prodaja iglavcev
832 m³ odkup in prodaja listavcev
2.474 gozdno gojitvenih dnin.

Celotni prihodek je znašal 36.527.404 din.

V temeljni organizaciji je zaposlenih 38 delavcev, 32 moških in 6 žensk.

TEMELJNA ORGANIZACIJA OBRAT ZA KOOPERACIJO DRAVOGRAD

Sedež temeljne organizacije je v Dravogradu.

Proizvodnja: 12.143 m³ odkup in prodaja iglavcev
560 m³ odkup in prodaja listavcev
1.140 gozdno gojitvenih dnin.

Celotni prihodek so dosegli v vrednosti 13.040.852 din.

V temeljni organizaciji je zaposlenih 18 delavcev, od tega 15 moških in 3 ženske, ki razpolagajo s 4 družbenimi stanovanji.

TEMELJNA ORGANIZACIJA TRANSPORT IN SERVISI

Opravlja kot glavno dejavnost transportne storitve (prevoz tovora na lokacijah in daljših relacijah s tovornjaki, priklopniki, traktorji in drugimi motornimi vozili), kot stranske dejavnosti pa opravljanje mehaničnih, avtomehaničnih in elektromehaničnih storitev, opravljanje servisnih storitev za motorne žage, traktorje in kmetijske obdelovalne stroje, izdeluje gozdne in smučarske žičnice, transportne trake in podajalne naprave za potrebe delovne organizacije, s prostimi kapacitetami pa tudi za tuje naročnike.

Sedež temeljne organizacije je v Pamečah. Delavci temeljne organizacije razpolagajo z naslednjo mehanizacijo:

1. Vozila za gozdarstvo:

10 kom MAN 16200 z dvigali Jonsereids in prikolicami	14
7 kom TAM 620 z dvigali Jonsereids in prikolicami	14
6 kom TAM gozdar z dvigali PENZ in prikolicami	9

3 kom TAM gozdar z dvigali GRANAB in prikolicami	9
2. Vozila za ostalo dejavnost:	
2 kom TAM Kiper z dvoosnimi prikolicami	13
1 kom TAM 6500 z dvoosno prikolico za obrezline	13
1 kom TAM 5500 solo žagovinar	5,5
1 kom TAM 6500 platoner	6,5
1 kom TAM 5500 platoner	5,5
5 kom TAM Kiper za gramoz	6,5
2 kom TAM 6500 s cerado in dvoosno prikolico	13
1 kom TAM solo s cerado	6,5
1 kom OM Zastava s cerado	4
1 kom FAP vlačilec	18
1 kom Magirus vlačilec	28
3. Traktorji za potrebe gozdarstva	
5 kom Fiat goseničar z dvobobensko vitlo	5
15 kom Ferguson 58 z dvobobensko vitlo	5
3 kom Ferguson 35 z dvobobensko vitlo	3
1 kom Ferguson s tribobensko vitlo	
5 kom plugi za sneg za Ferguson	
1 kom Snežni rezkar »Rolba«	
4. Vozila za režijske prevoze:	
1 kom TAM 2000 poltovorni	
2 kom Zastava 750 kombi	
1 kom Diesel IMV	
3 kom Zastava 750 osebni	
1 kom VW osebni	

Dosegli so prihodek v vrednosti 39.299.467 din.

V temeljni organizaciji je skupaj zaposlenih 154 delavcev, 142 moških in 12 žensk, ki razpolagajo z 11 družbenimi stanovanji.

TEMELJNA ORGANIZACIJA GRADNJE SLOVENJ GRADEC

Opravlja kot glavno dejavnost gradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic (vlak, gozdnih cest, žičnic, mostov in prostov ter spodnjega stroja skladišč) in gradnjo in vzdrževanje turističnih žičnic. Stranska dejavnost je pridobivanje peska, gramoza in kamenja. Sedež temeljne organizacije je v Slovenj Gradcu. Dela izvajajo na območju delovne organizacije Lesne t. j. v občinah Ravne, Dravograd, Radlje in Slovenj Gradec.

Proizvodnja: 10.000 m³ peska z miniranjem, vzdrževali so 10 vlečnic, zgradili smučarske vlečnice na Pahernik in Kop-

nik na Kopah in zgradili 48 km gozdnih prometnic.

Razpolagajo z lastno mehanizacijo:

4 kom grederji
5 kom rovokopači, nakladači
1 kom buldožer
1 kom valjar — statični
2 kom valjarja — vibro
2 kom avta platonar
8 kom kompresorji

Dosegli so celotni prihodek v vrednosti 36.294.932 din.

V tej temeljni organizaciji združuje delo skupaj 22 delavcev, od tega 9 moških in 13 žensk, ki razpolagajo s 7 družbenimi stanovanji.

TEMELJNA ORGANIZACIJA BLAGOVNI PROMET

Bo opravljala naslednje dejavnosti: prodaja proizvodov temeljnih organizacij v sestavi delovne organizacije, ki obsega prodajo lesa in drugih gozdnih proizvodov, žaganega lesa, ladijskega poda, stavbnega pohištva, kavč ogradij, stenskih in stropnih oblog, nekompletnega stanovanjskega pohištva in delov pohištva, lesnih ostankov, oplemenitenih, neoplemenitenih in vodoodpornih ivernih plošč, vseh vrst zasteklenih oken in balkonskih vrat, izolirnega stekla, okenskih in vratnih rolet, razne vrste profilov in umetnih mas, nakup reprodukcijskega materiala in osnovnih sredstev, nakup in prodaja stavbnega pohištva in gradbenega materiala. To so glavne dejavnosti, poleg teh opravlja še naslednje stranske dejavnosti: prodaja izdelkov glavne dejavnosti in gradbenega materiala na malo, prodaja inženiring in montaža izdelkov stavbnega pohištva.

Zunanjetrgovinska dejavnost: nabava surovin in drugega reprodukcijskega materiala in osnovnih sredstev na tujem trgu za potrebe TOZD v sestavi delovne organizacije, prodaja lastnih proizvodov na veliko na tujem trgu, izvajanje gozdnih in gozdnoinvesticijskih del v tujini.

Temeljna organizacija šele nastaja, zato podatki, ki smo jih navedli pri ostalih TOZD, še niso znani.

Za zadeve, ki so skupnega pomena in v interesu vseh temeljnih organizacij so le-te organizirale delovno skupnost za opravljanje del skupnega pomena.

I. R.

Kako smo živeli in kako živimo?

Po končani vojni in socialistični revoluciji smo nasledili zelo slabe življenjske in delovne razmere. Uničen, požgan, razrušen že tako izredno skromen stanovanjski fond, paraliziran promet, zaliti rudniki, pomanjkanje kadrov, slabo razvite socialne in družbene ustanove, tako je izgledala domovina v prvih žarkih nacionalne in socialne svobode.

Delavci Gozdarstva in lesne industrije smo zavihali rokave, začeli ustvarjati, graditi naš del novega sveta.

Problemi, napor, skrbi, navdušenje pa tudi kletve, a šlo je.

Da bolje razumemo: nismo imeli stanovanj, v gozdove ni bilo kamionskih cest, malo kamionov, motorna žaga poje v gozdovih šele komaj dobrih petnajst let. Osnovna energija je bila fizična sila človeka — delavca in moč živine.

Pred gozdarstvo in lesno industrijo so bile postavljene

velike zahteve. Znano je, da so bili mobilizirani vozniki in frontne brigade, da smo tako zadostili planskim zahtevam. Visoki plani, nerazvita tehnologija, slabi življenjski delovni pogoji, to je kratek povzetek takratnih razmer.

Delo in življenje danes

Iz hribov se je večina naših družin preselila v organizirana naselja v dolino. Zrasle so nove svetle učilnice, zdravstveni domovi, dobro opremljene bolnišnice, 26 starih milijard je naša letna potrošnja v zdravstvu na Koroškem, ki jo pokriva dejavnost našega podjetja. Imamo tudi preko 600 stanovanj družbene lastnine, 800 družinskih stanovanjskih hiš v zasebni lasti, vsi naši industrijski TOZD imajo urejeno družbeno prehrano, pa tudi v gozdove že vozimo tople obroke. Gozdne delavce vozimo na delo in nazaj na domove, večina naših žena je zaposlena, hitro se raz-

vijajo otroško-varstvene ustanove. Varstvo delavcev pri delu je vedno boljše. Zgradili smo veliko gozdno-kamionskih cest, tehnologija dela je močno napredovala, mehanizacija je v mnogih primerih zamenjala fizično delo delavca, tudi živinska vprega je v naših prevozih že redkost.

Dobro je razvita rekreativna dejavnost, kar je natančneje prikazan v svojem prispevku Ivo Rogina. Tudi športna dejavnost je živahna, pri sindikatu imamo organizirano svojo šahovsko sekcijo.

Na kratko smo pregledali družbeni standard

Zaradi primerjave morda še tole: ena največjih gozdnih uprav, v Črni na Koroškem, je imela leta 1956 le en »bikikel« za osebno uporabo šefa uprave. Okrog leta 1956 so na upravo dobili moped. V zasebni lasti pa je bil takrat »bikikel« tudi velika redkost. In danes: razvoj je šel hitro. Pri podjetju imamo močan prevozni park, naši TOZD

imajo službene avtomobile, tudi v zasebni lasti je veliko raznih motornih vozil.

V naslednji tabeli pa bo prikazan v glavnem osebni standard naših delavcev. Anketirali smo 13% naših delavcev. Rezultate pa čitajte iz tabele. Ker smo zaradi praktičnosti uporabili kratice, jih na začetku razlagamo:

DN — družbeno najemno stanovanje
PN — privatno najemno stanovanje
LS — lastno stanovanje
LSH — lastna stanovanjska hiša
SSR — sostanovalska razmerja
A — avtomobil
MK — motorno kolo
TVS — televizor standardni
TVB — televizor barvni
R — radio
PS — pralni stroj
H — hladilnik
HS — hladilna skrinja
POMS — pomivalni stroj
(Nadaljevanje na 31. strani)

Stanovanjsko gospodarstvo

Andreja Pirkmajer

Leta 1945 smo podedovali zelo slabe stanovanjske razmere. Stanovanjski sklad je ostal do leta 1948 skoraj nespremenjen. To leto predstavlja startno osnovo za nadaljnji razvoj stanovanjskega gospodarstva, čeprav tudi do leta 1950 ni bilo vidnejših pozitivnih premikov.

Stanje stanovanjskega sklada:

Leto	št. stanovanj	m ²
1945	71	3.192
1948	84	3.796
1950	120	5.400
1. 1. 1978	661	33.050

Iz prikazane tabele je razvidno, da lahko opazimo napredek stanovanjskega gospodarstva po letu 1950.

Omeniti je treba, da so bila stanovanja, v katerih so bivali delavci takrat, zelo slaba in utesnjena, poleg tega pa so bila raztresena po pobočjih Pohorja, Uršlje gore, Smrekovca, Pece, oddaljena od preskrbovalnih središč, kulturnih in zdravstvenih ustanov. Oddaljenost je bila še toliko hujša, ker ni bilo zgrajenih skoraj nobenih kamionskih cest, prav tako ni bilo tudi osebnih vozil, javni promet pa v te kraje ni segel. Do bivališč gozdnih delavcev so segale le slabe gozdne poti, kolo vozi in steze.

V dolinah ali bliže dolini so stanovali takrat le maloštevilni delavci lesne industrije, ki je bila zelo slabo razvita. Sestavljalo jo je le nekaj žagarskih obratov ter sodarna in zabožarna v Mislinji. Stanovanja so bila v zelo slabem stanju. Bili so razni temačni prostori, stranske sobe pri

kmetih ipd. Veliko je bilo primerov, ko so tudi kuhali in spali v istih prostorih. Poleg tega so bili ti prostori močno prenaseljeni, večkrat pa so bila tudi stanovanjska razmerja, ko so naše družine enostavno živle skupaj s kmečkimi družinami. Ni treba povdarjati, da so stanovanjske razmere negativno vplivale na zdravstveno stanje in so imele svoj odraz tudi v delovni storilnosti.

(Nadaljevanje na 32. strani)

Zdravstveni dom v Mislinji — v tej stavbi je tudi nekaj sodobnih družinskih stanovanj, kjer živijo naši delavci

Stanovanjska hiša Naravsko, prazna do 1970, sedaj smo jo oddali v najem.

Anketirali smo le tiste delavce, ki so najmanj dve leti poročeni. Če bi iz teh podatkov potegnili predpostavko za vse naše družine, potem imamo 1000 osebnih avtomobilov, 660 družbenih stanovanj, 800

zasebnih stanovanjskih hiš, 1270 standardnih televizorjev, 1600 pralnih strojev, 1479 hladilnikov itd. Naše delavske družine prejema preko 2500 časopisov. Seveda je to domneva, ki pa ima svojo realno

osnovo v anketi. Temeljitejša raziskava pa bi pokazale natančnejšo sliko.

Zaključek:

Napredek v 30. letih je tako velik, da bi ga leta 1948 in

vse tja do leta 1958 ne upal napovedati največji optimist našega podjetja. Naloga nas in bodoče generacije pa je, da še več stori za boljše življenje, blaginjo delovnega človeka.

Jure Sumečnik

Zap. št.	TOZD	Stanovanjske razmere					A	MK	TVS	TVB	R	PS	H	HS	POMS	časopisov	Štev. anketiranih
		DN	PN	LS	SSH	SSR											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
1.	TO Podvelka		12	5	4	5	13	11	26	/	28	27	25	17	/	43	28
2.	TIP Otiški vrh	8	7	1	17	2	22	1	20	10	31	30	29	15	1	57	35
3.	GO Črna	13	1	1	9	2	13	9	15	5	21	16	16	11	/	31	25
4.	TIS Pameče	5	5	1	6	1	15	2	13	3	17	16	14	7	/	15	18
5.	OK Dravograd	/	1	/	2	/	2	/	2	1	1	2	1	2	/	7	3
6.	GO Radlje	8	/	/	13	/	6	9	16	4	18	18	13	17	/	24	21
7.	GO Mislinja	5	/	/	5	/	3	6	7	2	8	9	8	4	1	7	10
8.	Žaga Otiški vrh	2	/	/	9	/	6	3	10	1	11	11	10	8	/	17	11
9.	OK Radlje	2	/	/	4	/	3	1	6	/	5	5	6	4	/	6	6
10.	Žaga Mušenik	6	/	1	/	/	/	1	7	/	7	7	7	3	/	8	7
11.	GIT Slovenj Gradec	5	/	1	5	1	12	1	4	7	11	12	12	7	/	10	12
12.	OK Slovenj Gradec	2	1	/	4	/	5	2	7	/	7	7	7	4	/	11	7
13.	DSSP	11	2	/	16	4	26	1	19	12	31	32	30	15	2	131	33
14.	Žaga Mislinja	3	1	1	3	/	1	4	6	3	8	8	8	6	/	12	8
15.	GO Slovenj Gradec	3	/	/	3	2	3	7	6	1	6	5	5	3	1	10	8
16.	TP Pameče	6	/	/	22	3	22	/	26	5	31	31	31	23	/	46	31
17.	TP Prevalje	13	/	/	8	/	11	4	19	2	20	21	21	4	1	22	21
18.	TSP Radlje	7	1	/	2	/	7	1	7	3	9	10	9	8	/	9	10
19.	CLS Otiški vrh	3	/	/	3	1	4	3	6	1	7	7	7	1	/	26	7
20.	Žaga Vuhred	3	/	/	6	/	4	3	6	1	9	9	5	7	/	9	9
21.	OK Ravne	2	/	/	4	/	5	/	2	4	6	6	5	3	/	12	6
Skupaj:		119	24	11	145	21	179	69	230	65	292	289	269	169	6	461	316
%		37,6	7,5	3,5	45,9	6,6	56,7	21,8	72,8	20,6	92,4	91,5	85,1	53,5	1,9	145,9	

Kadrovska rast Lesne v tridesetih letih

Miha Pušnik

Ob praznovanju tridesetletnice LESNE z veseljem ugotavljamo, da je v podjetju zaposlenih ca. 2550 delavcev. To številko sestavljajo gozdarji od Pece do Rogle, čez Dravo do državne meje, lesarji od mislinjske in mušeničke žage do Podvelke. Združeni smo delavci najrazličnejših poklicev, navad, z nešteti osebni problemi, željami in raz-

ličnimi nazori. Vsi skupaj si prizadevamo, da bi LESNA še naprej rastle in se razvila v delovno organizacijo, ki bi bila ponos slovenskemu gospodarstvu. Za tak razvoj LESNE imajo zasluge prizadevni delavci, ki so bili ustanovitelji nekdanjih podjetij GG in LIP Slovenj Gradec.

Starejšim v obuditev spominov in mlajšim v pouk, naj

osvetlim tridesetletno pot, ki so jo nekateri premladi nehali hoditi, njihovo delo pa nadaljujejo drugi prav tako zagnano in prizadevno.

Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec je bilo ustanovljeno z odločbo ministrstva za finance LRS v letu 1950. Sestavljale so ga gozdne uprave Črna, Guštanj, Slovenj Gradec in Mislinja. Na vseh skupaj je bilo takrat zaposlenih 400 delavcev.

V tridesetih letih je bilo Gozdno gospodarstvo ali GG Slovenj Gradec, kakor smo mu radi rekli, večkrat reorganizirano. Leta 1954 je bil GG ukinjen in ustanovljeno je bilo Koroško gozdno podjetje Slovenj Gradec, ki je, kakor je razvidno iz arhivskega gradiva, štelo 1955 leta 447 delavcev. Pod tem naslovom je podjetje delovalo do leta 1961, že leto prej pa je združevalo delo v podjetju 717 delavcev. Od leta 1961 do 1963 je podjetje nosilo ime Kmetijsko gozdno gospodarstvo. V letu 1963 se je podjetje zopet preimenovalo, tokrat v GG Slovenj Gradec in zaposlovalo že 987 delavcev.

Z vključevanjem novih dejavnosti se je širilo poslovanje podjetja. Te nove dejavnosti so bile projektiranje gozdnokamionskih cest, gozdni vlak, gozdarskih in kmetijskih zgradb in njih gradnja. Začeli so zaposlovati delavce s poklici minerca, buldožerista, žičničarja, šoferja itd. Od leta 1965 do 1970 je število zaposlenih na GG Slovenj Gradec padlo na 851, ob združitvi 1. 1. 1974 pa je bilo v gozdarskih temeljnih organizacijah zaposlenih 836 delavcev.

Lesnoindustrijsko podjetje Slovenj Gradec je bilo ustanovljeno z odločbo vlade LRS z dne 17. 5. 1948. V to podjetje so se združili naslednji žagarski obrati: Mislinja s sodarno in zabojarjo, Žagarski obrat Dovže, Suhi dol, Dravograd in Mušenik. Na LIP je bilo ob ustanovitvi zaposlenih 200 delavcev, ki so žagali hlode z gatri, ki jih je poganjala voda. Tudi LIP je bil večkrat reorganiziran. V letu 1949 je bil sedež tega podjetja prenešen v Dravograd.

Leta 1950 je lesna industrija doživela reorganizacijo. Takrat je bila dejavnost iskoriščanja gozdov prenešana k lesni industriji, ki je štela 310 zaposlenih. Leta 1953 so prenesli sedež Lesnoindustrijskega podjetja nazaj v Slovenj Gradec. Dejavnost iskoriščanja gozdov je ponovno prev-

zelo Gozdno gospodarstvo. Leta 1955 je bilo na LIP zaposlenih 326 delavcev. Takrat se je priključilo k tej organizaciji predelovalno podjetje Pameče, v obdobju od leta 1955 pa do 1961 pa še Lesnopredelovalno podjetje Prevalje, žagarska obrata Vuzenica in Slovenj Gradec, žagi v Pamečah in Dovžah pa so ukinili. Na vseh obratih LIP je leta 1960 delalo 445 delavcev.

V letih od 1960—1965 je bila v izgradnji žaga v Otiškem vrhu, ukinjeni pa so bili žagarski obrati Slovenj Gradec, Vuzenica in Dravograd. Žago v Mislinji so obnovili, ukinili pa so proizvodnjo sodov in zabojev. Arhivski podatki pričajo, da je v letu 1965 LIP zaposloval 622 delavcev, kar je enkrat več kot leta 1950 ali za tretjino manj kot GG v istem letu.

Med leti 1965 in 1970 sta doživela delno obnovo obrata Mušenik in Vuhred, število zaposlenih pa se je zmanjšalo na 592 delavcev. V obdobju od 1970 do 1975 je bila zgrajena Tovarna črvenih plošč Otiški vrh, izvedena je bila rekonstrukcija obratov Pameče in Prevalje ter sanirana Tovarna lesovine in lepenke Podvelka, ki se je spomladi 1973 priključila k LIP. Tako je Lesnoindustrijsko podjetje ob združitvi z Gozdnim gospodarstvom leta 1974 zaposlovalo 1046 delavcev v devetih temeljnih organizacijah in skupnih službah.

Število delavcev se je še povečalo s pripojitvijo Nove opreme v sredini leta 1974, kjer je bilo takrat zaposlenih 235 delavcev.

Z večanjem proizvodnje se je večalo tudi število zaposlenih. Povečani zaposlenosti v administraciji so botrovali predpisi o novem načinu poslovanja. Zaradi teh in še drugih vzrokov se je število zaposlenih dvignilo na 2488, na dan 30. 6. 1978 pa je v LESNI združevalo delo 2543 delavcev.

V naslednjih letih se bo zaposlenost večala v Tovarni pohištva Pameče, kjer bo stekla nova investicija in v Radljah na novi lokaciji. Seveda pa se bo število zaposlenih večalo v vseh temeljnih organizacijah, predvsem pa v TOZD Turistična in gostinska dejavnost.

Za dela, ki nas v naslednjih letih še čakajo, bomo morali za vsa področja pridobiti nove strokovnjake. To bomo dosegli z dviganjem osebnih dohodkov kot posledico rentabilnejše proizvodnje in s štipendiranjem mladih iz naše regije. (Nadaljevanje na 33. strani)

Delavsko naselje v Komisiji — danes prazno, gozdni delavci so se izselili v dolino

(Nadaljevanje z 31. strani)
V letu 1950 so s podjetji pričeli upravljati delavci (Temeljni zakon o gospodarjenju z gospodarskimi podjetji in višjimi gospodarskimi združenji po delovnih kolektivih). S tem letom so bili dani pogoji za večji vpliv delavcev tudi na to socialno ekonomskem zelo pomembno področje. Tudi naše podjetje so prevzeli delavci. Gospodarske spremembe so vplivale tudi na družbeno zavest. Delavci — samoupravljalci so hitro doumeli, da je treba bolj skrbeti za delavca v proizvodnji — človeka in njegove družinske razmere. Tako lahko po tem letu opazimo zelo hiter porast družbenih stanovanj. Stanovanjsko gospodarstvo se je kvalitetno spremenilo. Stanovanjske stavbe smo začeli graditi v strnjenih naseljih in bliže preskrbovalnih in kulturnih središč. Danes je le velika izjema, da naše delavsko stanovanje ni priključeno na električno omrežje. Z gradnjo gozdno kamionskih cest pa je našemu delavcu omogočeno, da so hitro dostopni drugi kraji. Vpliv delavcev na reševanje stanovanjskega vprašanja je naletel v začetku na večje odpore. Tako je npr. veljala misel, da naj gradimo

gozdnim delavcem stanovanja v hribih, da bi jih tako obdržali. Vedno večji vpliv delavca na odločanje je ovrغل tudi take misli. Za spomin imamo nekaj praznih stavb v hribih.

Nov položaj delavca v združenem delu in družbeno načrtovanje — dolgoročno, srednjeročno in letno — nam zagotavlja, da bo usmeritev stanovanjskega gospodarstva tudi v bodoče realna v sklopu celotne poslovne politike.

Andreja Pirkmajer

Stanovanjsko vprašanje ni nikoli dokončno rešeno. Tudi v tej stavbi še živi družina našega gozdnega delavca. Stanovanje je temačno, vlažno. To je nekdanja Pergerjeva graščinska štala

Izobraževanje

15 let ga je vodil izobraževalni center pri bivšem Gozdnem gospodarstvu, ob združitvi Gozdnega gospodarstva in Lipa, pa v Lesni.

Od junija 1963 sem vodja izobraževalnega centra, tako, da letos praznujem tudi osebni jubilej; izobraževalni center pa bo v letu 1980 proslavil 20-letnico obstoja.

Ker je bil naš izobraževalni center med prvimi v Sloveniji, želim v tem sestavku prikazati dosedanje delo izobraževalnega centra. Ustanovljen je bil pri Gozdnem gospodarstvu leta 1960.

Preverjanje znanja na Olševi

(Nadaljevanje z 32. strani)

Rast zaposlenosti od leta 1950 do 1977 pri Lesni Slovenj Gradec

leto	GG	LIP	skupaj
1950	400	310	710
1955	447	326	773
1960	717	445	1162
1965	987	622	1609
1970	851	592	1443
1974	836	1064	1900
1977			2488
1978			2543

Iz tabel je razvidna rast zaposlenosti od leta 1950 do 1977 ter struktura delavcev po kvalifikacijah na dan 30. 6. 1978

Struktura delavcev po kvalifikaciji s stanjem 30. 6. 1978

Profili poklica	Izobrazba						
	dejanska			po delov. mestih			
	M	Z	skupaj	M	Z	skupaj	
ozkega:	NK	437	247	684	125	60	185
	PK	283	180	463	375	254	629
širokega:	K	753	65	818	927	149	1076
	NS	52	90	142	42	29	71
srednjih šol:	VK	58	—	58	83	3	86
	SS	162	116	278	175	189	364
višjih šol:	VSS	22	20	42	35	18	53
visokih šol:	VS	46	12	58	62	17	79
SKUPAJ:		1813	730	2543	1824	719	2543

Miha Pušnik,

V prvih povojnih letih smo pričeli organizirati za gozdne delavce tečaj z zaključnimi izpiti. V Gozdnem gospodarstvu so si delavci z zaključnim izpitom pred komisijo pridobili polkvalifikacijo, pred okrajnimi komisijami pa kvalifikacijo in visoko kvalifikacijo, vse do leta 1963, ko so bile z zakonom javno priznane (eksterne) kvalifikacije ukinjene.

Od leta 1960 dalje smo pričeli masovneje uporabljati motorne žage. Dve leti kasneje se pričnejo prvi tečaji za motoriste ali motožagarje, kot so jih pač v različnih gozdnih gospodarstvih imenovali. V letu 1967 je izobraževalni center sprejel novo in odgovorno nalogo. Vse gozdne delavce je bilo potrebno naučiti po »švedski« metodi klešččenja z motorno žago. Izobraževalni center je prevzemal nove naloge, med njimi šole — dislociran oddelek za gozdarje mladince, dislociran oddelek šole za gozdarje odrasle, pouk na Kmetijski šoli na Muti in še...

Ob združitvi Gozdnega gospodarstva in Lipa je izobraževalni center svojo dejavnost razširil še na področja izobraževanja v lesarstvu in se leta 1975 za razširjeno dejavnost ponovno verificiral.

Tako smo prvo leto po združitvi komisijami pa kvalifikacijo na področju lesne industrije nadaljevali z izobraževalno dejavnostjo bivšega Lipa, to je s tečaji za novo sprejete in že zaposlene delavce v lesarstvu, s poudarkom na varnosti pri delu in z drugimi neverificiranimi oblikami.

V šolskem letu 1975/76 je pričel v sklopu izobraževalnega centra delovati dislociran oddelek Lesarskega šolskega centra Maribor — Lesarska tehniška šola. Letos bomo dobili diplomante te šole. Kaj pomeni to za tako kadrovsko šibko lesno industrijo, ni potrebno posebej poudarjati.

V letu 1976/77 je pričel delovati nov oddelek Lesarskega šolskega centra v Mariboru — Šola za delavce v lesarstvu. Šola je delovala za delavce zaposlene v TP Pameče. Dobili smo že prve poklicne delavce v lesarstvu.

V letošnjem letu bi moral delovati oddelek v Prevaljah, v Podvelki in kje še vse? Samo oddelek za delavce v lesarstvu, kaj pa oddelek šole za žagarje? Oddelek za steklarje? itd... Kolikšne izobraževalne potrebe!

Ob taki kadrovski zasedbi v izobraževalnem centru, kot je doslej, je vsaka nova naloga izključena!

V izobraževalnem centru delamo s tremi delavci manj (že več let) kot pred združitvijo obeh podjetij. Obseg nalog se je povečal, saj imamo tri dislocirane oddelke več kot pred združitvijo. In druga dela? Zakonska določila zaradi varnega dela in zahtevna delovna opravila terjajo nove in nove izobraževalne akcije; tečaji za žičničarje, hiab naprave, traktoriste, viličariste, gredariste, minerje, visokotlačne parne kotle..., ki jih organizira izobraževalni center v podjetju ali pa usmerja udeležence izobraževanja izven podjetja.

Ali ne spada v podaljšano izobraževanje pripravništvo? Interni zaključni izpit in strokovni izdelki pripravnikov potrjujejo smotrnost sistematičnega pripravništva. Ali je res tako sistematično? Tudi tu smo le na dobrem začetku! In štipendiranje rednih učencev in študentov in učencev in študentov ob delu? In počitniška praksa?

Kako bi lahko vse naštel? Najprej je potrebno zbrati, oziroma proučiti izobraževalne potrebe, jih finančno ovrednotiti (prvič je bil letos izobraževalni center v veliki meri osvobojen tega dela), sestaviti s sodelavci programe, ali adaptirati obstoječe programe, iskati najprimernejše učne oblike in metode dela, iskati predavatelje, učitelje praktičnega pouka oziroma inštruktorje. Inštruktorje praktičnega pouka je potrebno predhodno tudi usposobiti. In prostori? Učila? Učni pripomočki? Predmetniki? Urniki? Zamenjava učiteljev? Spremljanje izobraževanja?... toliko in toliko velikih in drobnih opravil! In rezultati? Večkrat jih ne znamo izkoristiti! Komaj konča šola za delavce v lesarstvu, že je v tečaju za (Nadaljevanje na 34. strani)

Tečaj za motorne žage v jeseni 1964 v Črni

Deset let delovanja šole za gozdarje

Marija Sekirnik

Sola deluje kot dislocirani oddelk Gozdarskega šolskega centra Postojna z nalogo, da izvaja praktični pouk za mladince — bodoče gozdarje. Teoretični pouk obiskujejo mladinci v matični šoli v Postojni.

Na vrhu klanca, ob vstopu v Radlje ob Dravi je stavba, kjer deluje dislocirani oddelk. Nekoč je bila tam nižja gospodinjstva šola. Nekoč...

V zadnjih 30 letih je tudi v področja dela v gozdarstvu pričela

intenzivneje prodirati mehanizacija, ki je bistveno vplivala na izobrazbene zahteve gozdnega delavca. Ročno orodje so zamenjali stroji pri pridobivanju lesa, gozdno gojitvenih delih, pri gradnji gozdnih komunikacij, v drevničarstvu, varstvu gozdov in drugod. To je zahtevalo novo znanje na področju strojeslovja, rokovanja z delovnimi sredstvi in vzdrževanja, na področju organizacije dela, kot osnovo pa seveda potrebno strokovno in družbeno-slovno znanje. Zaradi vsega

tega je bilo nujno potrebno sistematično pristopiti k izobraževanju. Izobraževalna oblika »prenašanje izkušnje iz generacije na generacijo«, ki je bila skoraj edini vir znanja še pred 30 leti, je izgubila svojo vlogo.

Prvi poizkusi šole za gozdarje segajo v leto 1964. Takrat smo pričeli z nekaj več kot dvomesečnimi tečajmi za gozdne delavce na Obretanovem. Sami smo sestavili program teoretičnega in praktičnega pouka. Ti prvi tečajniki so v ve-

čini še danes uspešni delavci na različnih delih gozdarske in druge proizvodnje v delovni organizaciji. Kolikšna zagnanost je bila potrebna, da smo pripeljali vse za bivanje na Obretanovo, na takorekoč neprevoznih poteh. Se danes se spominjam vsakodnevnega prihoda ob lepih svežih jutrih z napolnjenim nahrbtnikom, za seboj pa že dolga prehojena pot od Smuč koč ali Godca, koder je pač šofer utegnil peljati, od doma pa sem odšla že ob pol štirih ali štirih

(Nadaljevanje s 33. strani) viličariste, izostati mora od pouka tečaja za traktoriste, da lahko pride na zaključni izpit za gozdarje. Je to smoterno? Ali je to spodbuda za delo izobraževalca? Kolikokrat je neizprosno nujno organizirati tečaj, kako daleč in za kolikšen čas morajo prihajati predavatelji le zaradi peščice učencev, čeprav poznamo republiške normative potrebnega števila udeležencev pri teoretičnem in tudi praktičnem pouku! Zakaj tako? Vsak je preobremenjen s svojimi nalogami in večkrat ne pozna dogajanj, ki gredo mimo nje-

ga... mimo nas. Kako dolgo še? Mar je to samo na področju izobraževanja? Zakaj ne bi poizkusili popravljati naših napak in se bolj pristno veseliti uspehov?

Ob zaključnem izpitu za delavce v lesarstvu smo dobili laskava priznanja, večkrat so bila izrečena tudi ob zaključnih izpiti šole za gozdarje mladince, posebno pa ob zaključnih izpiti šole za gozdarje odrasle.

Večkrat se kdo vpraša, zakaj organiziramo določeno izobraževanje sami? Je to smoterno? Resolucija X. kongresa ZKJ in VIII. kongresa

ZKS ne potrjuje le dosežanja dela na področju izobraževanja, temveč nam nalaga nove, mnogo obsežnejše in odgovornejše naloge. Usmerjeno izobraževanje želi tesneje povezovati predvsem teorijo s prakso. Kje? V posebnih delavnicah? Ali lahko naša družba gradi tovarne dvojčke? Ene za delo, ene za učenje? Kdo je torej tisti, ki bo lahko to povezoval? V večini združeno delo oziroma izobraževalni centri v združenem delu, ki že danes te naloge delno izvajajo. V koliki meri?

Letno gre skozi razpe izobraževalne oblike v Lesni

okolici 600 udeležencev, imamo preko 70 študentov, preko 45 izrednih študentov, ki študirajo ob delu. Pripravnštvo opravlja okoli 35 pripravnikov in kdo bi še našteval. Na prvi videz veliko, vendar v kolikor nas imenujejo »učeca se družba« in je naša prioritarna naloga osnovno permanentno izobraževanje, je tudi to le dober začetek.

Če ne bomo hitro in bistveno na tem področju stvari spremenili, ne bomo kadrovske sposobni slediti napredku, ki pa mora biti naš končni cilj!

PREGLED IZOBRAŽEVALNE DEJAVNOSTI, KI SE JE ORGANIZIRALA PREKO IZOBRAŽEVALNEGA CENTRA V ALI IZVEN DELOVNE ORGANIZACIJE OD LETA 1963—1977

Leto	Izobraževanje v DO			Izobraževanje izven DO			Študenti in social. pomoč	Izredni
	štev. teč.	traj.	št. udel.	štev. teč.	traj.	št. udel.		
1963	18	134 dni	235	ni podatkov			24	ni podatkov
1964	24	155 dni	477	7	138 dni	10	30	ni podatkov
1965	12	112 dni	184	14	84 dni	36	17	ni podatkov
1966	14	85 dni	365	20	220 dni	50	21	10
1967	8	60 dni	157	15	95 dni	40	26	24
1968	26	88 dni	292	15	83 dni	29	19	ni podatkov
1969	17	67 dni	282	15	51 dni	30	23	9
1970	9	53 dni	1288	24	59 dni	142	30	22
1971	8	86 dni	1430	26	169 dni	70	18 + 25	20
1972	13	81 dni	965	29	106 dni	48	26 + 15	21
1973	14	52 dni	233	23	149 dni	36	35 + 21	18
1974	29	103 dni	871	44	380 dni	230	79 —	40
1975	12	197 dni	587	26	79 dni	231	73 —	39
1976	15	69 dni	583	29	439 dni	78	73 —	40
1977	12	79 dni	386	52	437 dni	196	79 —	53
Skupaj:	231	1421 dni	8295					

Opomba: Vir poročila Ø IC iz zaključnih računov.

V pregledu niso zajete izobraževalne akcije, ki jih je izvajal bivši LIP in izobraževalne akcije, ki so jih izvajali sektorji ali TOZD mimo izobraževalnega centra.

Menim, da se moramo ob podatkih zamisliti, saj delamo od leta 1973 v združenem podjetju, število izobraževalnih akcij pa ne narašča. Pri tem nas omejuje predvsem kadrovska zasedba v izobraževalnem centru in finančna sredstva. Potrebno pa je ponovno omeniti, da od leta 1973 delujejo v okviru izobraževalnega centra trije dislocirani oddelki več kot pred združitvijo (Tehniška lesarska šola, Šola za gozdarje odrasle in Šola za lesarskega delavca).

Marija Sekirnik, dipl. inž. gozd.

Inštruktor praktičnega pouka in predavatelj med tečajniki

zjutraj. Tudi popoldan me je čakalo pešačenje od Obretanovega pa daleč dol pod Smuč kočo, do tja, koder mi je nasproti pripeljal jeep, ki je v večini prej že opravil potrebne popoldanske »fure«.

Vse izobraževalne oblike so bile v tem času družbeno nepriznane – neverificirane.

V letu 1964 in po tem letu se pričenejo prvi poskusi sistematičnega izobraževanja tudi v nekaterih drugih gozdnih gospodarstvih, kot Celje in Brežice, ki izobražujeta v tem času predvsem gozdarske delovodje, in Tolmin, ki izobražuje gozdne žičničarje.

Prve družbeno priznane – verificirane oblike izobraževanja gozdnih delavcev segajo v leto 1966. V letu 1968 in 1969 so pričeli v sklopu Gozdarskega šolskega centra v Postojni delovati prvi dislocirani oddelki šole za gozdarje odrasle in šole za gozdarje mladince. Naša delovna organizacija je imela prvi dislocirani oddelki šole za gozdarje mladince v Sloveniji. Zakaj?

Že ob prvih tečajih smo spoznali, da manjka našim delavcem ne le teoretično, temveč tudi praktično znanje. Še danes se spominjam razgovorov o tem, s sedaj žal že pokojnim inž. Mazijem, mag. Urlebom in drugimi, ki so to spoznane podprli. Sklep za delovanje dislociranega oddelka šole za gozdarje mladince je sprejel leta 1966 delavski svet Gozdnega gospodarstva Slovenij Gradec. Morda se

spominja kdo izmed tedanjih članov delavskega sveta in prisotnih, kako težko je bilo s to miselnostjo prodreti?

Omeniti želim tudi določene predpriprave za delovanje dislociranega oddelka, kot je potovanje v Zahodno Nemčijo, kjer sva si s tov. Martinom Potočnikom, tedanjim vodjem panoge za gojenje in varstvo gozdov, ogledala nekaj šol za gozdne delavce, ki so že vrsto let uspešno delovale, seveda v drugačnih pogojih kot bi morala delovati šola pri nas.

Pri ustanavljanju dislociranega oddelka sta me takrat prvenstveno podprla inž. Hubert Dolinšek in tov. Maks Sušek. Največ zahvale in zaslug pri tem gre prav gotovo tov. Sušku in nekaterim delavcem v TOZD gozdarstvo Radlje in TOK Radlje, s katerimi uspešno sodelujemo še danes.

Adaptirali smo prostore, ponekod tudi bolj smelo kot bi jih sami – po inž. Dretnikovi zaslugi, za kar se mu ob tej priliki ponovno zahvaljujem, saj jih brez večjih popravil uporabljamo še danes.

In kje delajo danes prva in naslednje generacije učencev? Ti so delovodje, traktoristi, krojilec na CLS, inštruktor na šoli za gozdarje, od prve generacije pa tudi še v proizvodnji. Ne zato, ker ne bi imel po desetih letih delovnih izkušenj možnosti delati drugje, ampak zato, ker ta poklic ljubi! Za-

kaj niso vsi zaposleni pri nas? Zakaj jih ni še več? Marsičesa se bomo morali še naučiti in upoštevati! Samo šola ni dovolj! Kako in kje bomo po končani šoli znali uporabiti v delovnem procesu njihovo znanje, bo v veliki meri pomenilo bistvo stanja.

Doslej sem govorila le o šoli za gozdarje mladince, saj je le-ta imela 1977. leta – začetek teoretičnega pouka prve generacije v Postojni – svojo desetletnico. Svečana proslava v slovenskem merilu bo letos s 30-letnico obstoja Gozdarske tehniške šole. Ob tej priložnosti se moram zahvaliti tudi dobrim sodelavcem, Zofiji Soštarič, kuharici že na prvih tečajih in od začetka delovanja šole do danes. Skrbí še danes, da ne pride v pozabo latinski izrek »zdrav duh v zdravem telesu«. Ona ni le kuharica! Večini absolventom šole je dala del svojega srca! Le ona? Tone Vodušek, ki je od delovanja do danes tajnik šole, ni tako neizprosni in strog, kot izgleda! Tudi ljubeč in razumevajoč zna biti!

Vendar vse to bi bilo še mnogo premalo, če ne bi imeli dobrih inštruktorjev praktičnega pouka. Ivan Hafner nam bo ostal s svojim »virtuoznim« delom z motorno žago vedno v spominu. Še danes obžalujem, da ne prenaša več svojega znanja na druge. In Tone Kremzer? Menim, da je zelo dobro znal prenašati svoje znanje in izkušnje. Kdo ve ali da lahko res kje več? Znanje se ne more nikjer tako bogato obrestovati kot s prenašanjem na toliko drugih, na Petra, Stanka, Bogomira, Ivana, Miha ...

bancl, si bila vrsto let tak zobček. Tudi tebi se moram zahvaliti!

Kaj vse je bilo potrebno, da je šola pričela delovati? Program! Sestavljali smo ga v komisiji pri združenju gozdno gospodarskih organizacij Slovenije, ga dopolnjevali in adaptirali v komisiji pri Izobraževalni skupnosti za gozdarstvo Slovenije. Koliko voženj v Ljubljano in koliko v Radlje! In prostor in učila in učni pripomočki in oprema ... in tisto bistveno, tisto najtežje, kako praktično poučevati brez potrebnih izkušenj?

Andragoški in pedagoški izpit še do danes ni razrešil vseh problemov.

Razvoj tehnologije, proizvodnih sil, družbenoekonomskih odnosov in drugo vpliva na izobraževalno vsebino, oblike in metode, skratka na vso učno tehnologijo. Smo na dobrem začetku! Te dobre in slabe izkušnje nam bodo služile v prihodnje!

Ali jih nismo že s pridom uporabili pri organizaciji izobraževanja v dislociranem oddelku šole za gozdarje odrasle?

Letos so v tem oddelku končali prvi že zaposleni gozdni delavci. V tem oddelku smo se na novo preizkusili v teoretičnem pouku, saj smo vse tri cikle – do sedaj edini v Sloveniji – organizirali v dislociranem oddelku.

V dislociranem oddelku šole za gozdarje mladince je končalo 55 gozdarjev, v dislociranem oddelku šole za gozdarje odrasle 17 gozdarjev, v drugih oblikah izobraževanja ob delu 4 gozdarji, skupaj jih je torej 76.

Tajnik šole za gozdarje in inštruktor praktičnega pouka med učenci prve generacije šole za gozdarje

Ali bi imeli na šoli inštruktorja Petra Tasiča, če ne bi bilo vaju, Ivan in Tonček? Hvala vama za vajino delo, in tudi tebi Peter!

Seveda želim ob tej priliki izreči zahvalo še drugim zvestim sodelavcem; inž. Tonki Modic, inž. Pavletu Ferlicu, inž. Tonetu Pridigarju, inž. Dragu Čoderlu, inž. Metodu Sekirniku, inž. Vidi Vrhnjak in nepogrešljivemu inž. Jožetu Fileju ... in kdo jih lahko vse našteje, da ne bi pri tem koga izpustil. Šola je kot ura, kri skriva svoje kolesje, na katerem vsak zobček pomeni pogon in je nepogrešljiv za njeno delovanje. Tudi ti, Darinka Ur-

S sedaj vpisanimi v oddelku za mladince in v oddelku za odrasle se približujemo številki 100 – torej slabi tretjini zaposlenih gozdnih delavcev, ki delajo pri gojenju in varstvu gozdov, pri pridobivanju lesa ter vzdrževanju gozdnih komunikacij. Ne tako zelo velika, vendar omembe vredna številka.

Posvet Društva inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva SR Slovenije, ki je bil decembra 1977. leta na Otočcu, je potrdil naše dosedanje delo in tudi naš pogled v prihodnost.

Marija Sekirnik, dipl. inž. gozd.

Tečajniki na Obretanovem

Pogozdovanje s sadilno lopato

Martin Potočnik

Ko je Martin Potočnik leta 1972 odšel od nas v penzijo, so tudi taki, ki ne priznavajo radi delovnih zaslug drugim, prikimali ugotovitvi: Če je kdo od naših gozdarjev naredil za slovenjegraško gozdarstvo kaj dobrega in naprednega, je bil to eden teh zagotovo Martin.

Z izobrazbo višjega gozdarskega tehnika je začel svojo gozdarsko službo leta 1933. Za mlade slovenske gozdarje takrat ni

bilo kruha v svoji ožji domovini. Odšel je v Belje na državno posestvo in šele pozneje si je utrl pot nazaj. Najprej na Bansko upravo v Mursko Soboto, na sresko načelstvo v Dravograd, ter k srednjeevropskim rudnikom v Mežico. Po vojni je bil dve leti upravitelj Gozdne uprave v Rogatcu ter 15. novembra 1947 imenovan z dekretom Ministrstva za gozdarstvo za pomočnika direktorja Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec.

Varstvo pri delu

Varstvo pri delu je področje, katerega pomen in zahtevnost v sodobnem svetu nenehno naraščata. Zato govori mnogo razlogov. Na prvi pogled so ti razlogi najbolj strnjeno zajeti v ugotovitvi, da pomenijo »nezgode enega od glavnih človeških, družbenih in gospodarskih problemov sodobnosti«. Toda ta pomen in zahtevnost raste predvsem iz spoznanja in upoštevanja položaja in funkcije, ki pripada delovnemu človeku v delovnem in življenjskem okolju, kot poglavitnemu in nezamenljivemu ustvarjalcu in nosilcu delovnega procesa in celotnega družbenega napredka.

Varstvo pri delu uresničujemo in izvajamo z namenom, da bi preprečevali vsakodnevno nastajanje delovnih nezgod, telesnih poškodb in zdravstvenih okvar delavcev pri delu in da bi jamčili vsakemu delavcu njegovo osebno varnost pri delu.

Varstvo pri delu organizirano uresničujemo že vrsto let tudi v naši delovni organizaciji. Do leta 1961 so za varno delo skrbeli »HTZ referenti«, ki pa se z varstvom pri delu niso poklicno ukvarjali. Organizirano opravljanje dejavnosti z izvajanjem varstva pri delu po tem obdobju pa pomeni prelomnico in je zahteval povsem novo osnovo sistema, organiziranja in izvajanja varstva pri delu. Združevanje dejavnosti organizacije z varnostjo delavcev ni bilo niti preprosto niti enostavno, temveč izredno zahtevno, ker si to zahtevnost lahko predstavljamo le, če vemo kaj pomeni doseči varstvo pri delu, kaj pomeni opravljanje de-

javnosti varstva pri delu in končno kaj vse zajema ta dejavnost.

Prva in temeljna osnova učinkovitosti je brez dvoma znanje. Ni potrebno posebej dokazovati, da je za strokovno opravljanje dela potrebno tudi strokovno znanje o varnosti in varnostnih ukrepih, ki si ga morajo pridobiti vsi delavci do vključno poslovodnega organa. Iz lastnih izkušenj vemo, da znanje o varstvu pri delu v večini primerov nismo dobili v šolah, pač pa ob delu, zaradi česar je bilo potrebno prehoditi trnjevo pot.

Obsežnost in spremenljivost varstva pri delu, gledano z njegovih najrazličnejših videzov in oblik je ravno v tem, da ni mogoče podati njegove enotne in popolne definicije. Zato se varstvo pri delu opredeljuje navadno z določitvijo nalog opravil ter postopkov, z določevanjem pravic in obveznosti, ter odgovornosti, ki ga naj zagotavljajo.

Nesporno je torej dejstvo, da je težišče varstva pri delu kot dejavnosti na preventivi, ki pa je lahko učinkovita, če je stalno navzoča, ko se projektiva organizira, spreminja ali uvaja nove sodobne tehnologije. Varstvo pri delu je torej zelo aktivna dejavnost, ki mora biti med drugim tudi sposobna obvladovati probleme delovnega okolja in delovnih ter življenjskih razmer, ki zagotavljajo fizično in moralno integriteto delavca pri delu.

Ustavna in zakonska določila so navedenim dejstvom dala trdno podporo z zahtevo po organizirani službi, ki ob poudarjeni vlogi s pooblaščenimi delavci TOZD strokovno pomaga pri reševanju pro-

blemov varstva in uresničevanju varnega dela. Na tem področju smo dosegli lepe rezultate vendar z njimi ne moremo in ne smemo biti zadovoljni vse dotlej, dokler nastajajo nezgode pri delu, ki bi jih lahko preprečili pa jih nismo.

Učinkovito preprečevanje nezgod pri delu dandanes ni več možno zgolj s praktičnimi, rutinskimi ukrepi, pač pa je napredek na področju varnosti pri delu možen samo s sistematično organizacijo varstva pri delu na sodobni znanstveni podlagi.

Prvi korak za uspešno preprečevanje nezgod pri delu je organizirana služba za varstvo pri delu, je mehanizem, ki vzdržuje živo zanimanje za varnost ter usmerja in kontrolira varnostni program. Varnostna tehnika in vzgoja nalagata načrten in sistematičen napor, saj ju ni mogoče uspešno izvajati na slebo in zgolj z improvizacijo.

Drugi korak pri preprečevanju nezgod smo napravili z ugotavljanjem dejstev. Z ugotovitvami, ki izhajajo iz statističnih raziskav delovnih postopkov in opravil, ter vedenja ljudi pri delu, ki jih dopolnjujejo lastne izkušnje in znanje, smo zbirali primerne informacije o

vzrokih nesreč in o učinkovitih ukrepih za njihovo odstranjevanje.

Z analizo ugotovljenih dejstev smo ugotavljali vzroke, zakaj ljudje vztrajajo pri nevarnih delih in zakaj se zmeraj znova ponavljajo nevarni delovni pogoji.

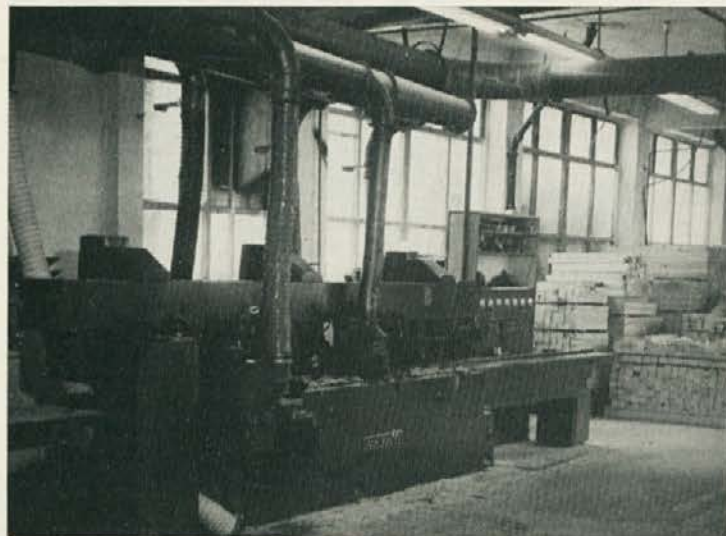
S primerno izbiro sredstev za odpravo vzrokov nezgod predvsem z ustrezno vzgojo, primerno namestitvijo delavcev, ter tehnično ureditvijo delovnih pogojev smo dosegli dobre rezultate, oz. preprečili dosti nezgod pri delu.

Pomemben korak v strategiji pri preprečevanju nezgod sta skrb za izvedbo varnostnih ukrepov in kontrola stanja varstva pri delu.

Motivacija za izvajanje varstva pri delu sloni in je utemeljena tudi s humano-etičnimi razlogi, da obvaruje delavce telesnih poškodb in zdravstvenih okvar z vsemi njihovimi posledicami za poškodovance same, njihove družine in celotno družbeno skupnost.

Nezgode pri delu so očiten dokaz, da nekaj ni v redu, zato je dolžnost nas vseh, da se z vsemi možnimi ukrepi borimo za boljšo varnost pri delu.

Francka Jurjec, inž.

Najbolj učinkovita preventiva je urejanje sodobne tehnološke opreme

Pozneje je tu vsa leta vodil oddelek za gojenje in vrststvo gozdov.

Martin je svoj posluh za sodobno smer v gozdarstvu, ki temelji na spoznavanju bioloških načel združil z delom v praksi. Zavzemal se je za čimprejšnjo obnovitev starih posek, ki so nastale ali pred ali po vojni, za nego mladih in doraščajočih sestojev po bioloških principih nege ter zavzeto navduševal svoje sodelavce okrog sebe za varstvo gozdov pred gozdnimi škodljivci. Uvedel je sajenje s sadilno lopato in s tem močno dvignil učinek dela pri pogozdovanju. S takšnim prispevkom se oglašata tudi danes, kot upokojenec, v tej slavnostni številki. Za časa svojega dela je rad kaj napisal za VIHARNIK in tudi za Gozdarski vestnik je rad pisal strokovne članke.

Ob letošnjem jubileju, ko praznuje delovna organizacija, pri kateri si delal petindvajset let, svojo tridesetletnico, Ti Martin želimo Tvoji nasledniki obilno mero krepkega zdravja in še mnogo srečnih in zadovoljnih dni.

Ob vabilu, da sodelujem v jubilejni številki VIHARNIKA, sem se nehote zamislil: Ali je mogoče, da je preteklo že trideset let, odkar smo začeli. Pred menoj zaživi nešteto spominov na skromne začetke poslovanja in na sodelavce od katerih že mnogih ni več. Čas je napravil svoje. Šel je neusmiljeno preko vsega — postaral je ljudi in izboljšal gozdove. Prizadevanja so rodila uspehe, vlaganja niso bila v prazno.

Ko se tako oziram na začetke, ne morem mimo vprašanja, ki sicer v danem trenutku ni najpomembnejše, a je v gozdnem gospodarstvu še vedno potrebno t. j. pogozdovanje. Čeprav se danes specializirana stroka gojiteljev gozdov ukvarja z zahtevnejšimi nalogami, pa je sajenje sadik v gozdarstvu z gozdovi še vedno potrebno. Večje sežnje, večja vloga gozda v rekreativni smeri zahteva tako v Jugoslovanskem kot v našem Slovenskem prostoru tudi večja obnovitvena dela. Ker od mehaniziranega sajenja v naših razmerah ni pričakovati večjih uspehov, bo sajenje po dosednji praksi imelo še vedno svoj pomen. Zdi se mi prav, da ob tej priložnosti opišem nastanek in metodo sajenja z jekleno lopato.

Pred drugo svetovno vojno in še dolgo v povojnem obdobju so tehniko sajenja sadik v gozdarski stroki močno povdarjali. Poleg klasičnega sajenja sadik v jamice, so se razvili še drugi načini kakor: sajenje v klinasto jamico z več variantami: sajenje v zarezo, sajenje z Burnikovim sadilnikom, sajenje s sadilnim mečem, sajenje s križno motiko in še bi lahko naštevali. Skratka, načinom sajenja se je dajalo velik poudarek, ker je sajenje pri obnovi gozdov predstavljalo tudi razmeroma velik strošek.

Ob prevzemu gospodarjenja v gozdovih tega območja smo prevzeli tudi že vpeljano skoraj enotno metodo sajenja v jamico. Sadila se je največ smreka, zato je ta način bil tudi najustrežnejši. Saditev v jamico se je izvajala na sledeči način: Delavec je na očiščeni (največkrat požgani) ploskvi izkopal z rovnico ali močno motiko jamico v velikosti \varnothing 30 cm in v globino 25 cm. Najprej je odstranil vrhno

plast: dračja, listja ali trave, nato pri izkopu ločil vrhno in spodnjo plast zemlje, dno jamice pa je še zrahljal. Sadilec je nato v sredini jamice napravil iz humozne prsti kupček, preko katerega so se nato razvrstile korenine sadike. Zemlja se je nato prtilačila in okrog jamice še napravil kolobar. Zaradi zavarovanja pred sušo, se je površina kolobarja narahlo pokrila z dračjem ali suho travo. Delovni učinek tako posajenih sadik je bil od 80 do 100 kom na dnino.

V povojnih letih je bilo v planinskih predelih še možno dobiti dovolj fizične delovne sile. Spomnimo se samo na močno naseljenost v Mislinjskem jarku, na Plešivcu, v Podpeci, Koprivni in drugod. V pogozdovanjih so nam pomagale tudi šole in nedeljske delovne akcije odraslih. Take akcije se spomnim v Mislinjskem jarku leta 1952, ko je preko 100 ljudi prišlo na pogozdovanje iz Slovenj Gradca. Moram reči, da so ljudje radi prihajali na pogozdovanje in da je interes občanov do gozdov kot splošno ljudskega premoženja bil izredno velik.

Obdobje pa se je začelo spreminjati. Ljudje, posebno mladina je začela odhajati v dolino, kjer je rasla industrija. Nedeljske akcije so usihale, tudi eksploatacija gozdov je pritegnila vedno več delavcev. Tudi informbiro nam je povzročil ostro gospodarsko bitko,

Sadalna lopata, s katero se učinek sajenja poveča tudi do trikrat

v kateri je gozd odigral vsekako odločilno vlogo.

V tej prelomnici sem razmišljal, kako zamašiti vrzel pomanjkanja delovne sile. Ker je gojenje gozdov v tem trenutku v primerjavi z eksploatacijo postalo manj pomembno, sem čutil odgovornost, da obdržimo ravnovesje. Obnova gozdov je zahtevala še vedno delavce in sadike. Bilo je še vedno mnogo nepogozdenih površin, polobraščenih pašnikov, grmišč in manjših posek rednega gospodarjenja z gozdovi. Potrebno je bilo tudi vnašati listavce v čiste smrekove sestoje in v napol zaraščene smrekove monokulture.

Sedemletni perspektivni program razvoja gozdarstva 1964/1970 je predvideval povprečno letno preko dva milijona sadik za pogozdovanje. Medtem ko nam je vzgoja sadik v novi centralni gozdni drevesnici na Muti uspela, je sajenja po starem načinu — okrog 100 sadik na osemurno dnino postalo nevdržno. Če

ljalo osnovno vprašanje, ali bi nova metoda dela zagotovila tudi uspeh. Teoretična razmišljanja so postavljala vzporednico s sajenjem v jamico. Zelenast lopata napravi v tla klinast usek, ki je zgoraj znatno razširjen. V to odprtino enakomerno razporediš koreninice sadike z držajem motičice. Pri tem je treba posebno paziti na vertikalno poravnavo! Odprtino zaseka nato napolni z rahlo humozno prstjo. Če te v bližini ni, jo je potrebno prinesiti od drugod. Nato s pomočjo klina poteka prst med koreninice. Ko je odprtina napolnjena, jo z močnim pritiskom noge zapreš. Pri položnem terenu zasek usmeriš v smeri plastnice, da se tako ujame meteorna voda, ki ob času dežja polzi po brežini.

Vzporedno s tem se je pojavilo še osnovno vprašanje, kako bodo rastle sadike posajeno, a smo jim preusmerili koreninsko sestavo. Ta pomislek zajame predvsem smreko, ki normalno razvija površin-

Zadovoljen med macesnovo kulturo na frati, ki je nastala takoj po vojni v Koprivni

računamo, da traja spomladanska in jesenska sezona pogozdovanja okrog 50 delovnih dni, bi bilo v tem času vezano preveč delavcev. V tej stiski sem iskal izhod v dvigu storilnosti. Tako se je rodila zamisel sajenja v zasek s posebno konstruirano jekleno lopato, torej z novo metodo sajenja. Lopata bi naj nadomestila kopanje jamice z rovnico.

Jeklena lopata je kovana v enotno delovno telo, ima z držaji višino 110 cm, od tega brez držajev 95 cm, razkrednost držajev 30 cm, višina letih 16 cm, višina med ploskvijo lopate in držajem 66 cm, visoka vez debeline 28/20 mm, ploskev lopate je široka zgoraj 21 cm, ki se v zadnji tretini dolžine 32 cm zoži in široko zaobli. Ploskev z držaji leži v eni in isti ravnini. K sadilni lopati spada še sadilni klin, ki je na eni strani zaobljen, na drugi strani pa ima nasajeno vrtno motičnico s tremi rogljčki in posoda za sadike.

Vzporedno s tem smo poskusili pri sajenju vnesti povsem novo tehniko dela z namenom, da dvignemo delovni učinek. Ob tem se je postav-

ske korenine v ravninski razvrstitvi. Opazovanja razvoja koreninskega sistema smreke v gozdnih drevesnicah na suhih tleh so pokazala veliko prilagodljivost. Tako so npr. sadike smreke v opuščeni drevesnici Naverški vrh nad Ravnami, vzrastle takorekoč brez zalivanja. Imele so dolge navpično raščene korenine, kar je popolnoma nenavadno za smreko. Obveljalo je mnenje, da se bodo tudi po novi metodi sajenja kasneje razvijale korenine normalno, brez negativnih posledic za razvoj sestoja.

Kako vpeljati novo metodo sajenja v široko prakso, je bilo naslednje vprašanje. Potrebno je bilo prepričati tehnično osebje o smoternosti sadilne metode. Najprej smo nad drevesnico v Gornji Muti posadili na ta način nekaj sadik. Prisostvovali sta Ing. Sekirnikova, vodja izobraževalnega centra za gozdne delavce ter Ing. Dular-Vrhnjakova, referent za gojenje gozdov pri g. o. Slovenj Gradec. Strinjali smo se s tem, da bi nova me-

(Nadaljevanje na 38. strani)

Pol stoletja je služila

Andrej Šertel

Glavna prometna žila iz mislinjskih gozdov je tekla že od nekdaj po Mislinjskem jarku. Spočetka je bila to preprosta gozdna pot, ki se je vila vzdolž potoka Mislinje in je bila tudi edina prometnica za v dolino.

Po tej poti so z živinsko vprego prevažali v dolino v glavnem le oglje, ki so ga fužine v Mislinji mnogo potrebovale. Lesa so prevažali malo. Potrebovali so ga le

za domače potrebe, saj prodaja razrezanega lesa ni bila donosna zaradi velikih stroškov prevoza. Z vprego so ga morali prevažati do Dravograda ali Celja, kjer so ga potem naložili na splave.

Leta 1898 so pričeli graditi državno železnico Celje-Dravograd. Tedanji lastnik mislinjskih gozdov Perger je nameraval ves vreden les posekati in devastiran gozd razprodati. To mu je preprečil ta-

kratni zakon o gozdovih. S tem namenom je dal zgraditi v Mislinjski graben ozkotirno gozdno železnico. Zgradili so mu jo strokovno izvežbani delavci, ki so po končani zgraditvi državne železnice postali odveč.

Takratna gozdna železnica je segala od spodnje žage v Mislinji do Komisije. Dolga je bila 9,4 km. Bila je edina tovrstna gozdna prometnica v srednji Evropi. Pri gradnji je imel Perger težave z lastniki zemljišč, čez katerih zemljo je moral teči pramen železniške trase. Proti dogovorjeni letni priznavalnini in malim služnostim v obliki tovrstnih pravic z železnico so Koprivnikar, Smidhofer, Križovnik, Sedovnik ter Pungartnik odstopili svojo zemljo. Ni pa to uspelo lastniku pri zadnjem kilometru trase, ki naj bi gozdno železnico povezal z državno železnico, oziroma z železniško postajo Mislinja. Odpor lastnikov zemljišč je bil prevelik. Ta kilometer proge so dogradili šele leta 1950.

Spočetka jim je gozdna železnica tudi ponagajala. Naklon petdesetih promilov je bil na določenih odsekih prestrm in ovinki prenagli. Da bi bilo čim manj nesreč zaradi iztirjanja vagončkov, so pozneje progo na nevarnih mestih izravnali in ublažili ovinke. Gornji del proge od Komisije do Štrajharjevega mlina pa so leta 1920 zaradi prestrmega padca sploh opustili.

Prvi promet po mislinjski gozdni železnici je stekel leta 1902. Prazne vagončke so z živinsko vprego zvelikli v planino. Navzdol so drveli samotežno zaradi teže tovara in primerne padca proge. Vsak tovor je vodil zavirač, ki je

dobro vedel kje mora zavirati in kje spustiti do kraja. Rekli so jim »premarzari«. Delo zaviračev je bilo zaradi odgovornosti in nevarnosti plačano bolje kot delo sekačev.

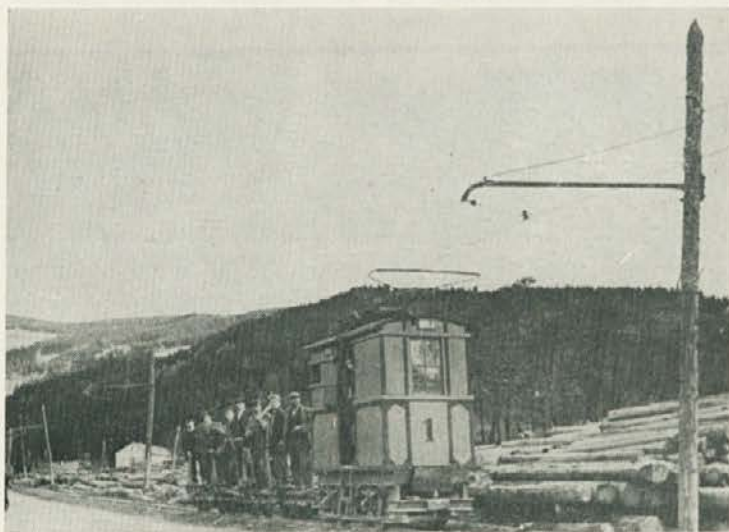
Fužinarstvo in plavzarstvo se je takrat vedno bolj umikalo lesni industriji. Perger je uveljavil v svojih gozdovih za takratna izkustva moderno gozdno gospodarjenje in to povezal z žagarstvom. Lesa ni bilo potrebno več prevažati z vprego do Dravograda ali Celja. Prodal ga je na železniški postaji v Mislinji. Dragi živinski pogon gozdne železnice in kopičenje brezvrednih žagarskih odpadkov je privedlo lastnika na misel o elektrifikaciji proge. Zgradil je elektrarno na vodni in parni pogon. Leta 1914 je že stekla tramvajška železnica in nekaj let pozneje, zaradi preobilice žagarskih odpadkov, tudi tovarna lepenke.

Mislinjska elektrificirana gozdna železnica je služila vse do leta 1948. Velike stroške vzdrževanja zastarele električne centrale so poskušali zmanjševati z uvedbo dieselskih lokomotiv. Prvo jim je odstopila jesenska železarna.

Zadnji tovor po mislinjski gozdni železnici je stekel maja 1957. Takrat se je po svojem petinpetdesetletnem poslanstvu umaknila moderni gozdno kamionski cesti, ki je bila zametek vsem kasneje zgrajenim gozdnim cestam med gozdovi gozdarstva Mislinje.

Andrej Šertel

Viri: Gozdna kronika gozdarstva Mislinja in ustni viri.

»Premzarji« se vračajo po nov tovor

(Nadaljevanje s 37. strani)
toda znatno dvignila storilnost in % uspelosti. Po gozdarskih obratih smo organizirali enodnevne tečaje sajenja po tem načinu. Delavci, posebno starejši so skeptično gledali na novost. Ko so slišali, da gre tukaj za dvig storilnosti od 100 na 300 ali celo 500 sadik na dan, so celo nasprotovali tej metodi. Začelo se je z obračunavanjem zaslужka po akordu. S tem pa so že izstopali delavci z večjim učinkom in seveda tudi zaslужkom. Tako so nekateri posadili tudi po 500 kom in več sadik na osemurni delavnik. Ob tem se je in se še danes pojavlja pri delavcih znana bojazen: večja delovna vnema danes, večja bo zahteva jutri. Zato večjega delovnega učinka pred doslednim uveljavljanjem načela nagrajevanja po uspehu dela ni pričakovati. Stara miselnost: 100 sadik na dnino, se je že dolgo tega umaknila številu 300 kom, doseženim z novo poenostavljeno metodo sajenja. Sajenje z jekleno lopato je postalo v gozdovih Koro-

škega gozdno gospodarskega območja pravilo!

Na vprašanje, kakšen je razvoj, zdravstveno stanje in stabilnost tako posajenih kultur v zadnjih 15 letih, ne bi mogli kompleksno odgovoriti. Dosedaj v naravi ni bilo opaziti kakšnih posebnih negativnih znakov. Uspeh saditev se je dvignil od prejšnjih 80% na 95 in več procentov, premostitev sušnih obdobij je tako manj opazna, saj so zamudna izpopolnjevanja takorekoč odpadla.

Poskusni izkop smrekove sadike iz kulture v odd. 83 »Sibila« k. o. Podgorje, sajenje po opisani metodi leta 1970, je pokazal normalen razvoj koreninskega pleteža, prav tako izkop dveh sadik v odd. 6 Rdeško-k. o. Spod. Razbor, posajenih leta 1970 ni pokazal posebnosti. V vseh primerih so bila drevesca zdrava brez kakeršnih-koli znakov koreninske gnilobe. Potrebno pa je še nadalje opazovati razvoj kultur, sajenih po opisani metodi.

Martin Potočnik

Takole je prof. Pukl iz Slovenj Gradca videl »mislinjski tramvaj« pred njegovo ukinitvijo

Vsklajevanje interesov gozdarstva in lovstva

Nekdanje fratarjenje v kuli-
cah se je umaknilo sodobnemu
gospodarjenju z gozdovi

Ob tako visokem jubileju gozdarstva na slovenjegraškem gozdnogospodarskem območju je potrebno spregovoriti in oceniti tudi naše dosedanje delo in uspehe na področju vsklajevanja interesov gozdarstva in lovstva.

Priznati moramo, da do nedavnega ni bilo organiziranega sodelovanja in dolgoročnega vsklajevanja ciljev in hotenj obeh panog. Določeno sodelovanje je sicer obstajalo, ker je velika večina gozdarjev tudi članov lovskih družin in LZ, vendar pa ne moremo govoriti o organiziranem in strokovno poglobljenem sodelovanju pri dogoročnem načrtovanju in gospodarjenju v obeh panogah.

V vsem času organiziranega gospodarjenja z gozdovi in divjadjo od 18. stoletja naprej med obema panogama sploh ni bilo nobenega sodelovanja. Vsak je pospeševal svoj interes, ne zavedajoč se negativnih posledic takšnega dela. Enkrat je prevladoval interes gozdarjev, drugič pa lovcev. Skupnega obravnavanja istega življenjskega prostora rastlinskega in živalskega sveta ni bilo. Vse bolj monokulturno in enodobno gozdno gospodarjenje, velike sečnje na golo ter v zadnjem času močan razvoj cestne mreže in uporaba mehanizacije pri gozdnem delu, vedno bolj siromašaji življenjske pogoje za vse živalske vrste. Po drugi strani pa je lovstvo odločno pospeševalo le tako imenovane »koristne« vrste in neusmiljeno zatiralo »škodljivce«. Tako je nujno prišlo do slabšanja prehrabmenih in bivalnih pogojev za vse živali na eni strani in do močnega porasta števila rastlinojedov (srnjadi, jelenjadi, delno gamsov in tujih vrst) ter do popolnega iztrebljenja ali močnega nazadova-

nja domorodnih vsejedih in mesojedih vrst. Slabšanje prehrabmenih in bivalnih pogojev v gozdovih ter močno povečanje staleža le rastlinojedov je neizogibno moralo privedi do močnih škod na gozdnem rastju in do slabšanja kakovosti divjadi.

moramo popraviti napake naše stroke iz preteklosti tako, da upoštevamo ves živalski svet, ki spada v naš gozd. Seveda morajo marsikaj storiti tudi lovci, tudi oni so napravili in še delajo številne napake, ki niso v skladu z znanstvenimi spoznanji na

okolja v katerem delamo in živimo. Naša socialistična in samoupravna družba pa se močno zavzema za to, da bodo naši gozdovi, kot tako vpliven dejavnik, zdravi in sposobni opravljati ekonomsko, socialno in varovalno funkcijo.

Filej Jože

In memoriam

Dva dni pred svejo nepričakovano smrtjo je Jože Filej, inž., referent za gojenje in varstvo gozdov pri Gozdarstvu Mislinja prinesel v uredniško mapo Viharnik svoj prispevek.

Napisal ga je z njegovo značilno dobro voljo, vestnostjo in strokovno preudarnostjo. Naslednji je njegov zadnji prispevek za naš Viharnik. Objavljamo ga njemu v spomin in zahvalo za njegovo večletno in pogosto sodelovanje.

Take so posledice človekovega posredovanja v kompleksu gozda. Tega pa si v bodoče nikakor ne želimo več.

Nova gozdarska in lovska zakonodaja izrecno zahteva dolgoročno vsklajevanje interesov obeh panog. Le vsklajeni cilji in strokovno poglobljeno sodelovanje pri vsakodnevnem gospodarjenju lahko privede do skupnega cilja. Naš cilj pa je imeti zdrave, mešane in prirodne gospodarske gozdove, v katerih bodo imele vse naše domače živalske vrste najboljše pogoje za prehranjevanje in prebivanje.

V SIS za gozdarstvo, kjer so zastopani vsi zainteresirani za naš gozdni prostor, moramo pri sestavljanju in izvajanju gozdnogospodarskih in lovnogospodarskih načrtov doseči s strpnim in strokovno poglobljenim sodelovanjem uravnotežen razvoj obeh panog. Gozdarji

področju ekologije gozda. Vsi, ki gospodarimo z gozdnim prostorom, se moramo zavedati, da gozd ni po narodi namenjen le proizvodnji lesa ali pasišču za »koristno« divjad, temveč je vsestransko koristen in vpliven dejavnik življenjskega

Gozd pa je lahko trajno zdrav, odporen in visoko produktiven le, če v njem živijo vse domorodne rastlinske in živalske vrste, ki po naravnem razvoju spadajo vanj. Pri gospodarjenju z gozdnim prostorom moramo gozdarji in lovci popolnoma upoštevati in spoštovati naravne zakonitosti, ki veljajo za tako zapleteno življenjsko združbo kot je naš gozd. Narava ne more sprejeti naše egoistične delitve rastlinskega in živalskega sveta na koristne in škodljive ter plemenite in manj plemenite člene združbe. Vsi naravni člani so gozdu nujno potrebni, vsaka vrsta opravlja v njem točno določeno funkcijo, katere pa človek žal še premalo pozna.

Tesno sodelovanje ter stalno in strokovno poglobljeno vsklajevanje dolgoročnih interesov gozdarstva in lovstva je zato nujno potrebno. Jože Filej, inž.

Naše strokovno društvo

Vida Vrhnjak

Leta 1975, ob »Tednu gozdov«, smo gozdarji slavili stoletnico gozdarskih društev na Slovenskem. Gozdarska tradicija in združevanje poklicnih kolegov ima svoj rojstni kraj na kočevskem in postojnskem področju, kjer so bili že pred sto in pred več leti večji veleposestniški kompleksni gozdovi, ki so zaposlovali gozdarski kader.

Na slovenjegraškem gozdnogospodarskem območju so bili dani pogoji za večje zaposlovanje gozdarjev šele po drugi svetovni vojni. Prvo združevanje gozdarjev slovenjegraškega območja je po letu 1950 predstavljala Sekcija za urejanje gozdov. V društvu so bili včlanjeni gozdarji z nižjo, srednjo in visoko šolo. Mentorsko vlogo pri društvu je imel doktor Dušan Mlin-

šek ter ostali njegovi taksatorji. Poleg izobraževanja se starejši člani še sedaj spominjajo uspešnih strokovnih ekskurzij po Sloveniji, Jugoslaviji in Švici. Po odhodu dr. Mlinška na Biotehnično fakulteto v Ljubljano je aktivnost društva popustila. Tudi v merilu republike so takrat nastale spremembe pri organiziranju članstva: tehnikov in inženirjev. Nekaj let je delovalo Društvo inženirjev in tehnikov vseh strok, ki pa razen nekaj družabnih večerov ni pustilo za seboj drugih sledi.

Iz društvene arhive vzemo, da je bil ustanovni občni zbor Društva inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesnopredelovalne industrije za slovenjegraško gozdnogospodarsko območje leta 1965.

O nalogah in delu društva smo nekaj že napisali v našem listu. Področje delovanja društva je namreč zelo široko. Prvenstvena naloga je, da se člani sprotno izobražujejo ter seznanjajo javnosti o problematiki v gozdarstvu in lesarstvu, obravnavajo aktualne probleme in razvojne programe ter samoupravne odnose v delovnih organizacijah in podobno. Program dela tega društva obsega strokovna predavanja, ekskurzije, spremljanje strokovne literature, akcije ob tednu gozdov, sodelovanje s šolsko mladino pri pomladanskem pogozdovanju, nagradne razpise za različne aktualne teme, urejanje učnih poti ipd.

Za uspešno delo pri društvu so prejeli republiške in zvezne diplo-

me ter priznanja naslednji člani: diplome častnih članov Saveza inženjerskega i tehničarskega šumarstva i drvene industrije sta dobila leta 1972 Martin Potočnik in Jože Pučko, diplome zaslužnega člana pa dr. Dušan Mlinšek.

Naša naloga pa je, da z naraščanjem števila članstva večamo tudi našo delavnost. Od leta 1965 je naše članstvo naraslo od 91 na 145 članov. V tem času so bili predsedniki društva naslednji: Dušan Dretnik, dipl. inž., Andrej Šertel, dipl. inž., Marjan Baškovič, inž., in Drago Zagorec, dipl. inž.

Naša poklicna dolžnost je in ostaja še vnaprej aktivno sodelovanje v našem strokovnem društvu.

Vida Vrhnjak, dipl. inž.

Deset let Viharnika

Prve številke Viharnika takrat »Obvestila« je bilo za dva lista, oziroma za štiri strani. Pa še za te je, takratni odgovorni urednik Jurij Šumečnik, komaj nabral gradivo. Polovico ga je napisal kar sam. Druga je imela že tri liste, tretja pa že štiri. In tako je teklo naprej. Delavci so se zmrdovali, češ škoda je denarja za to, da eni pišejo o nas. Puščali so ga po pisarnah, danes vprašujejo ob mesecu po njem, če ga slučajno še ni. Podobne težave je imel inž. Marjan Baškovič z »Obzornikom« pri svojih lesarjih. Sam pravi v prispevku, da se je večkrat odpovedal noči ali več, če so odpovedali drugi je napisal prispevke pač sam.

Včasih so v našem listu tudi prispevki, ki niso v tesni povezavi s problematiko dela v naši delovni organizaciji ali naših delavcev. So pa po izkušnjah zelo brani, ker pa opisujejo kaj iz naših krajev, naše ožje okolice, pripovedujejo kaj o naših ljudeh. Zato je sedanji uredniški odbor sklenil, da bomo objavljali podobne prispevke tudi v bodoče, prednost pa bomo seveda dajali aktualnim informacijam iz naše delovne organizacije.

Sedaj po desetih letih vidimo, da postaja naš Viharnik tiskana kronika našega skupnega življenja in dela, popis našega časa.

Prvima urednikoma, Juriju Šumečniku in inž. Marjanu Baškoviču se za njuno pionirsko vztrajnost pri rojevanju našega glasila današnji uredniški odbor iskreno zahvaljuje. Prav tako pa tudi vsem tistim, katerih imena pod prispevki niso popustili skozi vseh deset let.

Prvi uredniški odbor Obvestil gozdnega gospodarstva, ki smo jih pozneje preimenovali v Viharnik
Z leve proti desni: Logar Jože, Zorman Jože, Šumečnik Jurij — odgovorni urednik, Anica Kumer (Klavž — prej), Kotnik Ludvik, dipl. inž. gozd., Šertel Andrej, dipl. inž. gozd.

Monopol nad informacijami, je monopol nad oblastjo

Jurij Šumečnik

Da smo preveč razkropljeni v koroški krajini, raztreseni po hribovju, ki oklepa mislinjsko, mežiško in dravsko dolino, smo rekli v gozdarstvu. Rekli smo, da se ne srečujemo pri vratarju, ne v jedilnicah. Da se premalo poznamo med seboj, smo ugotovili. Bolje hočemo biti obveščeni in bolj poznati poslovne rezultate gozdnega gospodarstva in njegovih posameznih delov. Trdneje da bomo povezani in složnejši, bolj bomo razumeli drug drugega, smo postavili piko na i. Delavski svet podjetja takrat najvišji samoupravni organ je na 11. seji, dne 30. 10. 1968 odločil: »Interni časopis bo izhajal in imc naj mu bo Obvestila!«

Od spočetja do rojstva je minil le dober mesec. Prvorojenec je bil neboljen. Povedal je nekaj o delu samoupravnih organov, o viharju nad Olševo, ki je leta 1966 v nekaj minutah podrhl in polomil preko 30.000 m³ lesa, o skrajšani delovni dobi sekačev in še o načrtih za gradnjo tovarne ivernih plošč v Otiškem vrhu in centralno lesnega skladišča tudi v Otiškem vrhu.

Sledil je razvoj. Delali smo prostovoljno in brez plačila. Honorar za dopisnike je bil in je še skromen. O težavah in problemih nismo govorili veliko, bila je volja do dela, razvoja in šli smo preko ovir.

Z združitvijo gozdarstva in lesne industrije z novim letom 1974, sta se združila tudi oba podjetniška časopisa in nadalje izhajala pod

imenom Viharnik. Novi problemi po združitvi podjetij so nekoliko zmotili izhajanje glasila. Kmalu smo se ujeli in napredovali. Odprto je bilo delovno mesto referent za obveščanje in urejanje internega glasila. Prijavil se je in bil sprejet Mitja Schön-dorfer. Prvomajsko številko v letu 1976 je že uredil nov odgovorni urednik.

Poglejmo kaj smo dosegli

v desetih letih, kaj nismo in kaj želimo dalje.

Dosegli smo, da si je interno glasilo v delovni skupnosti pridobilo »domovinsko pravico«, da delavci sodelujejo z ustvarjalno kritiko in tudi s konkretnimi prispevki, da se seznanjamo preko glasila in da smo bolj obveščeni o poslovnih rezultatih.

Nismo pa še dosegli, da bi

naše glasilo opravljalo svojo temeljno funkcijo, to je pomoč delegatom pri odločanju. Gotovo so primeri, ko bi lahko v glasilu pravočasno in široko razgrnili pred delavce določene investicijske in organizacijske načrte. Premalo ali skoraj nič se glasilo ne vključuje v fazo odločanja pred dvigom rok. Izredno važne poslovne odločitve so sprejete ne da bi jih pred delavce poslali v glasilo ter prikazali dobre in slabe posledice odločitve.

Glasilo bi lahko imelo mnogo večjo vzgojno vlogo na področju obrambne pripravljenosti.

Nismo še opravili z miselnostjo, da je za delavca ogromno poslovnih in drugih skrivnosti, pod tem plaščem ni podana delavcu informacija, ki bi jo po ustavi in zakonu o združenem delu moral dobiti.

V glasilo je premalo čuti politične organizacije, premalo sodelovanje delavcev iz osnovne proizvodnje.

To je le bežna ocena, ne kritizerska ampak kritično prikazuje odprta vprašanja obveščanja, zavedajoč se, da obveščanje ni le naše glasilo, ampak bi morali gojiti tudi razne druge oblike.

Ob desetletnici izhajanja želimo, da bi naše glasilo postajalo vedno učinkovitejši glasnik naših informacij in našega življenja, da bi izhajalo čim bolj pogosto in da bi informacije bile res aktualne, pravočasne in celovite, da bi delavcem resnično služile v njihovem novem položaju samoupravljalca — gospodarja.

Vida Gerl, zaposlena na obratu za kooperacijo na Ravnah. Zvesta in neutrudna avtorica vse od ustanovitve glasila.

Sedanji uredniški odbor VIHARNIKA z leve proti desni: Oto Čegovnik, Jurij Šumečnik, dipl. soc. delavec, Ida Robnik, Andrej Šertel, dipl. inž. gozd., Vida Vrbnjak, dipl. inž. gozd., Ludvik Kotnik, dipl. inž. gozd., Marjan Čuješ, Jože Filej, inž. gozd.

Delo družbenopolitičnih organizacij

Ida Robnik

Gospodarski uspehi, ki jih je naša delovna organizacija dosegla v tridesetih letih, so tesno povezani z delovanjem družbenopolitičnih organizacij.

Razvoj našega političnega sistema je nujno šel skozi dve fazi. V prvi fazi revolucionarnih sprememb družbenih odnosov so se interesi delavskega razreda uresničevali s pomočjo državne oblasti. Ekonomska in politična moč je bila koncentrirana v organih nove, revolucionarne oblasti. V tem zgodovinskem trenutku je Komunistična partija Jugoslavije združevala svojo politično in idejno avtoriteto z avtoriteto nosilca državne oblasti. KPJ je uresničevala svojo vodilno vlogo predvsem v neposrednem izvrševanju državne oblasti, v upravljanju države. Ne samo partija, tudi sindikat, mladina socialistična zveza in druge družbenopolitične organizacije so delale na fronti izgradnje nove domovine.

Naša delovna organizacija, ki je bila ob svojem nastanku bistveno drugače organizirana, se je morala spopasti s težavami gospodarske zaostalosti. Delavski razred je bil precej neosveščen. Družbenopolitične organizacije, predvsem pa Komunistična partija, so prevzele zahtevno vlogo v borbi proti ostankom zakletih sovražnikov novega sistema.

Najvažnejša naloga vseh družbenopolitičnih organizacij v tem prvem povojnem obdobju pa je bila, ne samo pri nas, temveč v vsej domovini, borba za dvig proizvodnje in nenehna kontrola izvrševanja planskih nalog. Plan je bil zakon; neupoštevanje planskih nalog je bilo kaznivo.

S pomočjo frontnih brigad, ki so delale v gozdovih, mladinskih brigad in veliko udarniškega dela, predvsem pa z zavestjo, da gradimo novo, svobodno domovino, so naši očetje uspeli premagati vse težave in tako postaviti temelje sodobne lesne industrije v koroški krajini.

Leto 1950 označujemo kot zgodovinski trenutek — delavci so dobili svoja podjetja v upravljanje. Osnovna naloga Zveze komunistov v tej fazi družbenega razvoja je zavestno organizirana idejna in politična akcija, ki ima za cilj nove produkcijske odnose, zasnovane na samoupravljanju v ekonomskem in družbenopolitičnem sistemu. Pravijo, da je samoupravljanje novorojeno dete sindikata. Razumljivo, saj je sindikat tista družbenopolitična organizacija, ki je poleg socialistične zveze vseskozi najštevilnejša in je kot zaščitnica delavskega razreda s pomočjo idej ZK uresničila njegove zgodovinske interese.

Organizacijske oblike Zveze komunistov v tistem obdobju so bili aktivni ZK v podjetjih. Vsi člani ZK so bili vključeni v vaše aktivne Zveze komunistov. V Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec so že v letu 1950 ustanovili povezovalni organ teh aktivov, ki se je imenoval gozdarski komite. Naloge teh aktivov je »dirigiral« okrajni aktiv Zveze komunistov Slovenj Gradec.

V tistem obdobju je predvsem pomembno delo mladine

Vtisi o informacijski dejavnosti pri LIP Slovenj Gradec

Razvoj samoupravnega sistema je terjal precej organizacijskih in drugih sprememb. Na te spremembe naj bi vplival čim širši krog samoupravljalcev. Iskali smo način, kako bi na vseh ravneh samoupravo izboljšali. Smatrali smo, da je dobro informiranje eden od osnovnih pogojev za to. Besedi »smatrali smo« sem uporabil zato, ker sem bil v tistem času v organih samoupravljanja, kjer smo odločali o organiziranju čim ustrežnejšega načina informiranja. Med več predlaganimi načini smo se odločili za interni

časopis, ki naj bi izhajal mesečno, dali pa smo mu ime »OBZORNIK«.

V uredniškem odboru sem delal od ustanovitve »OBZORNIKA«, odgovorni urednik pa sem postal leta 1972. V odboru in kot urednik sem poskušal oblikovati kar najbolj ustrezno vsebino. Pomen časopisa in njegova vsebina sta bila takrat nekoliko drugačni kot danes. Samouprava še ni bila tako razvita in najpomembnejše odločitve so sprejemali centralni samoupravni organi. Takratnim razmeram je bila

tudi prirejena vsebina časopisa.

Vsem zahtevam »OBZORNIK« ni zadostil. Samoupravno polemiziranje v smislu razpravljanja pred sprejemanjem sklepov v samoupravnih organih ni bilo možno. Časopis je lahko vplival le na dolgoročno odločanje, predvsem pa na informiranje o že sprejetih odločitvah. Tudi to dvojje je bilo toliko pomembno, da je časopis opravičil svoj namen.

Urejanje časopisa ni bila prav preprosta zadeva. Uredniški odbor je samo začrtal vsebinski okvir, pridobivanje gradiva, selekcija gradiva, lektoriranje, tehnično urejanje in skrb za pravočasen izid, pa so bile moje naloge. Večkrat se je zgodilo, da so »člankarji« zadnji hip odpovedali, časopis pa je moral iziti. Odpovedal sem se noči ali dvema in tako je časopis kljub temu izšel. Bralci niso opazili

ničesar, sam pa sem si večkrat obljubil, da ne bom več pomagal reševati težav drugim. Težava je bila tudi ta, da sem imel dokaj obsežne redne službene obveznosti in sem moral večino uredniškega dela opraviti izven rednega delovnega časa, seveda brezplačno.

Tiskarne, v katerih smo tiskali »OBZORNIK«, tehnično niso bile sodobno opremljene in zato kvaliteta tiska ni bila enaka sedanji.

Vse težave so navadno hitro pozabljene, če je delo doseglo svoj namen. Prepričan sem, da moj trud in trud vseh ostalih ni bil zaman, sicer tega načina ne bi razvijali naprej.

Vsem, ki ste kakorkoli omogočili, da je »OBZORNIK« redno izhajal, da je s svojo vsebino pomagal ustvarjati enotnost pri našem skupnem delu in da se je razvil do današnje stopnje, se najlepše zahvaljujem.

Marijan Baškovič

ske organizacije, ki je bila organizirana na podoben način kot Zveza komunistov. V podjetjih so bile osnovne organizacijske oblike mladinski aktivni, člani le-teh pa so bili vključeni v vaše aktivne Zveze komunistov. Mladi so organizirali razne delovne akcije, skrbeli so za kulturno življenje v podjetju in v krajih, kjer so prebivali. Ob raznih jubilejih, praznikih in podobnih priložnostih so organizirali proslave in razne prireditve. V času volitev v državne organe so stražili volilne skrinjice. To je bila častna naloga najboljših mladincev.

Ob napornem delu so še imeli čas za kulturno in športno življenje. V podjetjih, največkrat ob malici, so uprizarjali krajše igre in recitale.

Politično delo članov družbenopolitičnih organizacij je bilo prisotno ob vsaki organizacijski spremembi, tako tudi ob združitvi bivših podjetij LIP in GG v letu 1974, pri pri-

pravi nove organizacije Lesne v letošnjem letu, ob času volitev, pri izbiri kadrov itd. Hiter gospodarski razvoj naše delovne organizacije je vseskozi potreboval močne, politično osveščene ljudi, ki so bili kos vsem težavam in nasprotjem.

Usposabljanje članov Zveze komunistov in nenehno večanje članstva sta nalogi, ki sta bili vedno prisotni in sta še danes nalogi Zveze komunistov.

Danes so naloge članov Zveze komunistov, članov sindikata in mladine jasne, saj so jih začrtali na kongresih omenjenih organizacij, ki so bili v letošnjem letu. Zveza komunistov, kot nosilec določenih interesov delavskega razreda, s svojim idejnim vplivom in političnim delovanjem izvršuje funkcijo povezovanja in akcijske integracije vseh družbenih sil, ki se lahko na določeni razvojni stopnji vključijo v borbo za nadaljnji razvoj socialističnih družbenih odnosov.

Ida Robnik

Aktiv ZB NOV Lesne Slovenj Gradec

Kot ena izmed političnih organizacij deluje v delovni organizaciji LESNA Slovenj Gradec, poleg sindikata in ZK tudi aktiv zveze borcev NOV.

Aktiv je bil ustanovljen na ustanovnem občnem zboru 1. 10. 1977 in sicer predvsem na pobudo članstva posameznih temeljnih organizacij združenega dela. Po dosedanjih podatkih, ki pa še niso dokončni je v celotni LESNI 130 članov ZB.

Naloge aktivna zveze borcev LESNE so:

— da si prizadevajo za ohranitev pridobitev NOV in socialistične

revolucije, da se razvija samoupravljanje in socialistični družbeni odnosi, da sodeluje s samoupravnimi organi tako v posameznih TOZD, kot na ravni delovne organizacije in sodeluje z družbenopolitičnimi organizacijami v delovni organizaciji (ZK, Sindikat, ZMS);

— da si prizadeva skupno s samoupravnimi in drugimi družbenopolitičnimi organizacijami za izpolnjevanje obveznosti, nalog in ukrepov pomembnih za nadaljnjo izgradnjo, krepitev obrambne moči, samostojnosti in neodvisnosti Jugoslavije, s tem v zvezi se aktivno vključuje in nudijo vso pomoč odbo-

rom za splošni ljudski odpor in družbeno samozaščito. Da aktivno sodelujejo pri vzgoji in pripravljanju delavcev in delovnih ljudi v svoji organizaciji, s tem da prenašajo izkušnje, tradicijo, etiko in moralno politične vrednote NOB ter socialistične revolucije na sedanje in bodoče delavce delovnih organizacij LESNE, zlasti pa na mladino;

— da spremljajo, proučujejo in sodelujejo pri pravičnem urejanju socialnih, stanovanjskih, gmotnih, zdravstvenih in drugih zadev ter problemov borcev in aktivistov s tem, da se brcem, vojaškim invalidom in članom družin padlih borcev zagotovi socialna varnost in pravec ter, da uživajo posebno družbeno varstvo, ki gre udeležencem NOB na podlagi predpisov in samoupravnih aktov;

— skrbijo, da se v samoupravne sporazume, splošne in druge akte vgradijo moralno politične norme, s katerimi družba prizna posebno družbeno varstvo in posebne pravice brcem NOB ter si prizadevajo za uveljavitev in utrditev pravic NOB v samoupravnih aktih LESNE SLOVENJ GRADEC;

— posebno skrbijo za borce NOB in člane njihovih družin, ki so zaradi zdravja ali zmanjšane delovne zmožnosti, trajne invalidnosti ali izgube člana, ki jih je preživljal, izgubili možnost za delo, ali so prizadeti v svoji sposobnosti, ali se sami ne morejo preživljati, pa se

jim je zaradi tega zmanjšal družinski, ali gmotni položaj;

— sodelujejo pri organiziranju spominskih svečanosti, proslavah, obletnicah pomembnih dogodkov iz naše revolucije, ki imajo svojo zgodovinsko vrednost in simbolizirajo NOB in socialistično revolucijo;

— organizirajo izlete v kraje, ki so pomembni mejniki ali so se odvijali pomembni dogodki med NOB;

— organizirajo po potrebi tudi druge oblike pomoči na podlagi solidarnosti in vzajemnosti.

Iz zgoraj navedenih nalog se namreč vidi, da dolžnost aktivna ni, da bi samo razpravljali in reševali borčevske zadeve, ampak da tudi tvorno sodeluje pri družbenopolitični in samoupravni problematiki. Kljub tolikšni upravičenosti pa aktiv tako pri nas, kot pri drugih organizacijah združenega dela do sedaj še vedno nima nekega pravega statusa, če tudi je povezan tako z občinskim združenjem ZB NOV, kot tudi z medobčinskimi odbori ZB NOV za koroško regijo. Zaradi tega se tako naš aktiv ZB kot ostali aktivni (Železarna, Rudnik Mežica) in aktivni v ostalih regijah zavzemajo, da naj se v statutu ZB NOV Slovenije predvidi ustanovitev takih aktivov, kot obliko delovanja borcev v organizacijah združenega dela. Dosedanje izkušnje pa tudi podatki kažejo, da so prav aktivni v organizacijah združenega dela lahko zelo pomembna organizirana politična sila.

Ivo Šrifel, dipl. inž.

Nekaj naravnih katastrof v preteklih letih

NEURJE V MEŽISKI DOLINI

Dne 21. junija 1961 je del Mežiške doline zajel vihar, ki je v svojem besu rušil gozdove in trgjal pobočja. Vihar, toča in voda so rušili gozdove, odnašali in zasipali ceste ter odkrivali domove. V Mežici je neurje zahtevalo tudi človeško žrtev. Šume, ki teče skozi Mežico je dobredno podivjal in našel naselje. Toča je sklestila z drevja listje in mladike, zdrobila posevke in se nalagala v debelih slojih. Neurje se je gibalo v smeri Peca—Ušlja gora vse do Suhlega dola.

Ujma je podrla 17.000 kubikov bruto lesne mase. Na večjih površi-

nah je veter popolnoma podrl este. Ocenili so jih na 23 ha. Ceste so se spremenile v hudourniške struge. Po ocenitvah iz leta 1961 je znašala škoda na gozdovih 38.223.000 starih dinarjev in na gozdnih komunikacijah 53.336.000 dinarjev.

VETROLOM NA OLSEVI

Na večer 4. novembra 1966 se je nad severnim podnožjem Olševe razbesnel strahovit vihar. V dobrih dveh urah je porušil 92 hektarjev gozdov. Porušeni sestoji so bili različne starosti od dvajset do stotrideset let. Sestoj sta sestavljala v glavnem smreka in macesen.

Podobna katastrofa se v času obstoja slovenjegraškega gozdnega gospodarstva ni zgodila. Vihar, ki je pridrvel iz smeri jugovzhoda, se ni ustavljal niti pred dve stoletji stari mesni. Ruvalo in lomilo je tudi bukke ter druge listavce. Na prizadeti površini so ostala le tista drevesa, ki so imela izredno slabo razvito krošnjo. Ostale so le sorasle breze in tu in tam kakšen macesen. Izruvanih je bilo okrog 80 % dreves, 20 % pa je bilo prelomljenih ali odkrhnjenih. Odkrhnjena debela so bila večinoma debelejših dimenzij in jih je močan veter odnesel tudi do dvajset metrov od paja. Gozdarstvo Črna je spomladi

leta 1967 pričelo izdelovati vetrolom in so ga v glavnem v tem letu tudi izdelali. Napadlo je trideset tisoč kubikov neto lesne mase. Zaradi odvoza tega lesa so istega leta zgradili tudi kamionsko cesto pod Olševo. Skozi vse poletje 1967 je delalo na vetrolomu okrog sto delavcev. Na bližnjem travniku so za delavce zgradili pravo montažno naselje, kuhinjo z menzo, spalnice, kopalnico in pisarno. V naselje so napeljali električni tok in vodovod.

Pričakovali so velik razplod gozdnih škodljivcev, kar pa se na srečo ni zgodilo. Takoj so napravili obnovitveni načrt vetroloma. Že leta 1968 so posadili prvih stotisoč sa-

Voda je rušila vse, kar je bilo na njeni poti

dik smreke in macesna. Obnovo so vsako leto nadaljevali in do leta 1978 posadili skupno 355.600 sadik.

GOZDNA POZARA V MEZIŠKI DOLINI

Prvi največji gozdni požar na našem območju je bil od 18. do 25. aprila 1974. Teden dni je ogenj požiral vse kar je rastle in živelo na Šumahovih skalah in na Tebru nad Črno. Vsak dan in vsako noč se je spoprijemalo z ognjem čez šeststo ljudi. Na pomoč so priskočili gozdni delavci iz vseh naših TOZD gozdarstva, iz vseh žag in tovarn, iz

Železarne Ravne, Rudnika Mežica, iz naših šol, prihitali so vojaki iz Maribora in Celja, gasili so kmetje. Letala slovenjgraškega aerokluba so neprestano nadzirala pogorišče in smer gibanja ognja. Uprava javne varnosti iz Ljubljane je nad pogorišče poslala helikopter. Pogorelo je 188 ha gozda. Prizadetih je bilo 4300 kubikov lesa, škoda pa je bila po ocenah iz leta 1974 1,600.000 din.

V začetku maja so gozdarji iz Črne posejali s helikopterjem po pogorišču čez dva tisoč raznega gozdnega in travnega semenja. Ko je seme vzniknilo je okolica Črne

postala zasilno zelena. Po pogorišču so potaknili tudi več sto vrbovih potaknjencev, da so pobočja varovali pred erozijo.

Drugi veliki gozdni požar se je pričel leta 1975, natanko na datum, ko je prejšnje leto prvi ponehal. Goreti je pričelo 25. aprila 1975 popoldne in je gorelo do 4. maja 1975. Te dni je pogoltnil požar 130 hektarjev varovalnih in gospodarskih gozdov na območju med Žerjavom in Poleno. Pri gašenju so pomagali tisti kot prejšnje leto, na pomoč pa je prihitalo tudi letalo poljoprivredne aviacije iz Beograda.

V Muzevo skalovje je znosilo letalo čez deset tisoč litrov vode. Zaradi požara se je posušilo dva tisoč kubikov lesa iglavcev, škode pa je bilo po ocenah iz istega leta okrog 1,500.000 din. Vzrok škode je bila igra otrok z ognjem.

To je bilo nekaj največjih katastrof skozi trideset let obstoja našega gozdarstva. Lahko bi omenili še nekaj večjih snegolomov, predvsem na območju gozdarstva v Mislinji, vendar so v primerjavi s prej navedenimi nesrečami manjšega obsega.

Andrej Šertel

Vetrolom na Olševi

Obisk

Anica Kumer

S sklonjeno glavo stopa čez polja in pogled mu žalostno plava po zapuščenih njivah, kjer je stoletja raslo žito. Koliko kapljic znoja so popile težke ilovnate brazde. Rod za rodom se je preživljal tu, zdaj pa je vse pusto in prazno. Nič več ni slišati vriskanja koscev in petja žanjic, povsod raste le plevel in osat. Kolikim je ta zemlja dala kruha, pa se je našel nekdo in si rekel, da ni več za živeti tu in ga je želja po lepšem gnala v dolino. Pozabil je, koliko jih je pred njim živelo tu v sreči, se ob stiskah borilo za svoj obstoj in vztrajalo.

Spodaj pod hišo obstoji pod košato češnjo, ki bogato ponuja svoje plodove. Ko z roko seže po njih, se iz krošnje vsuje jata ptic in se vreščiče razbeži s sladkim plenom. Nikogar ni, ki bi jih obral, pred leti pa je bila prava poslastica otrokom, ki so plezali po njenih vejah.

Še bolj kot njive je zapuščena hiša. Prazna okna zro v sončen dan; kot oči brez solz se mu zazdi. Prazna so, brez rož — tam kjer so nekoč rdeli nageljni in dehtele pelagone, ni več ničesar. Iz hiše ni več slišati otroškega vrišča, sobe so tihe in v kuhinji nihče več ne ropota s posodo. Hišni prag so preraste koprive. Čez njega so se nekoč otroci prvič skobacali in tisti, ki so preživeli tu, so jih odnesli čezenj k zadnjemu počitku. Koliko veselih in koliko žalostnih ur se je odvijalo za temi zidovi. Rojstvo in smrt, vmes pa življenje s svojimi sončnimi in senčnimi stranmi. Tisti, ki so odšli

drugam, so se ob priložnostih zelo radi vračali v svoj rodni dom. Zdaj pa, kot bi se ustavil čas. Ne, ni se ustavil, neusmiljeno razžira to, kar so stoletja gradile človeške roke. Nič več se ne kadi iz dimnika, za vedno je ugasnil ogenj na ognjišču in krušna peč, na kateri so se v zimskih dneh tako radi greli, je ledeno mrzla, prašna in pusta. Nobeno zimo ne bodo več ob njej zapeli kolovrati pridnih predic. Kar stiska ga pri srcu in komaj požira solze, ko hodi s prostora v prostor in zdi se mu, da so vse le sanje, grde sanje.

Skoraj pomisli, da bo vsak čas prišla na prag gospodinja z vrčem tepkovega mošta in mu ga ponudila.

Korak ga kar sam zanese še v hlev. Val sreče ga prešine, ko opazi lastovko, ki zleti iz gnezda. Čez čas se vrne s polnim kljunom in hrani mladiče. Lastovka se je vrnila sem, kjer se je rodila. Kar zvesta je ostala svojemu gnezdu. Kdo ve, kako bodo drugo pomlad mlade? Morda tudi njih ne bo več nazaj, in si bodo raje poiskale novega gospodarja, saj danes brez ljudi ne morejo niti živali. Dobra stara zvesta lastovka ga ni pozabila, kot tudi ne toliko prednic pred njo, ki so se vsako pomlad tako rade vračale.

S parne zaprhuta sova, ki so jo preplašili koraki. »Glej jo, spet vali zgoraj,« pomisli. Kolikokrat so gnezdile tu, včasih na hlevu, včasih na hiši. Po večerih so se oglašale s starih lip, kjer so posedale. Gospodar jih je imel rad. Rekel je, da so koristne in jih ni pustil preganjati, otroci pa so se bali mladih, ki so se kar sredi dneva spreletavale.

Glej, samo sove in lastovke in pa celi tropi gamsov, ki se pasejo po njivah, — ti so tu sedaj gospodarji.

Čez nekaj let bo vse prerasel gozd. Poslopja se bodo podrla in komaj bo pomnil vnuk, kje je živel njegov praded, ki je bil zadnji in je vztrajal do konca. Zadnji, katerih je bil to rodni dom, ga ne bodo imeli več. Nič več jih ne bo sprejela toplina rojstne hiše.

Taka je ta domačija, takih je mnogo in še več jih bo. Ljudje so se pomehkužili — vsak raje gre na boljše, kot da bi se ubijal po strmih rebrih. Le nekateri še vztrajajo in tudi v trpljenju še najdejo srečo, te pa je danes tako malo.

Anica Kumer

Mojih trideset let

Simon Štruc

Sam ne vem, kje bi začel? Pri letu 1937, ko sem bil pri takratnem veleposestniku in lesnem trgovcu Gollu iz Dravograda gozdarski praktikant ali z letom 1946, ko sem se meseca maja vrnil iz NOV.

Ker je ta sestavek za jubilejno številko našega Viharnika, sem sklenil, da bom začel takole:

Takoj, ko sem se meseca maja 1946 vrnil iz vojske, sem nastopil službo revirnega gozdarja pri takratnem Gozdnem gospodarstvu Podvelka in sicer v revirju Dravograd. Revirno vodstvo Dravograd je takrat vodil starejši gozdar Verdnik iz Dravograda. Meni so bili zaupani državni gozdovi na območju Pernic, Gortine, Podlipja, Vuzenice in Primoža na Pohorju. Po letu dni sem se vpisal na nižjo gozdarsko šolo v Mariboru. Po končani šoli sem nekaj časa praktikant na Gozdni upravi Mislinja. Šef gozdne uprave je bil gozdar Verbič, njegov pomočnik pa gozdar Vreš.

To so nepozabni spomini na Mislinjo. S praktikantom lesarstva Francom Japlom sva si delila skromno sobico, hranila pa sva se na karte v gostilni pri Maksu. Zraven sva bila še vedno lačna. Bila sva mlada in je garantirana preskrba hrane bila za naju premajhna. Najino mladostno lakoto sva tešila tako, da sva si potem v sobi skuhala v konzervnih škatlah krompir, ga premečkala ter brez vsake masti pojedla. Prav tako sva si pripravljala fižol, ki sem ga prinesel ob tednu od doma.

Vseeno je bilo takrat zelo lepo, četudi sem moral vstajati ob štirih zjutraj, da sem se potem s prvimi »prezmarji« odpeljal v planino proti Glažuti ali Komisiji. Čudoviti ljudje so bili ti »prezmarji«. Vedno dobre volje, njihovo pot v planine je vedno spremljala pesem. Tudi jaz sem pritegnil ob starih pohorskih pesmih.

Takrat so v Mislinji še na veliko sekali frate. Podirali smo na »suš«. Posekano drevje smo olupili, del zelenega vrha pa pustili, da je bolj »vleklo«. Za delo so delavci prejeli samo mesečno akontacijo. Les smo prevzeli šele potem, ko je bil golosek končan. Nepozabljeni so trenutki, ko smo ob spodnjem robu frate merili les in kričali številke, ob gornjem pa se je mirno pasel trop gamsov. Samo eden je s sprednjimi nogami stal na panju in stražil. Okrog devetih so se gamsi umaknili k počitku, mi pa smo nadaljevali z delom do poznega večera. Večkrat sta dva merilca in en zapisovalec izmerili na dan tudi do tisoč kubikov lesa.

Večkrat se vprašujem, kje smo takrat jemali energijo. Po celodnevem napornem delu smo šli zvečer še na vas ali pa na klop pri Konjarju. Tam smo prepevali še dolge ure ali pa smo pod vodstvom Čebularjeve Danice (danes pokojne Danice Valenčak) vadili igre. Potem smo igrali doma v Mislinji pa tudi kje drugje.

Leta 1948 sem nepričakovano dobil od ministrstva za gozdarstvo Slovenije dekret, da sem postavljen za šefa gozdarskega obrata v Slovenj Gradcu. Tistega leta se je začelo navzkrižje z »Informbirojem«. Gozdarstvo je takrat dobilo v našem gospodarstvu prednostne naloge. Les je bil tisto edino, kar smo lahko ponudili zahodnim državam. Tako smo se tudi izkopal iz težke gospodarske krize.

Nihče ni vpraševal takrat ali želiš iti na določeno mesto, nihče te ni vprašal, kje boš stanoval. Dobil si dekret in v treh dneh si se moral javiti na novem delovnem mestu. Moral si prevzeti delo in odgovornost. V Slovenj Gradcu sem zamenjal gozdarja Edija Serneca, ki zaradi svojih let ni zmozel takratnih nalog. Upravni prostori slovenjegraške

gozdne uprave so bili takrat v središču mesta, tam nekje, kjer je danes gostišče »DOM«. Pozneje smo upravo preselili v gostišče pri »ANČKI«.

Naslednje leto sem bil premeščen na Gozdno upravo Dravograd. Tamkajšnji upravitelj je zaradi bolezni odšel v pokoj. Še isto leto jeseni sem bil premeščen na Gozdno upravo Ravne. Svoje prostore je imela takrat na starem trgu pri »RINKU«. Na Ravnah sem zamenjal prejšnjega upravitelja, ki je bil zaradi nekkih nepravilnosti odpuščen iz gozdarske službe.

V začetku leta 1950 je bila reorganizacija gozdarstva. Gozdni upravi Dravograd in Ravne sta bili spremenjeni v revirna vodstva in priključeni h Gozdni upravi Slovenj Gradec. Takrat sem bil že drugič imenovan za upravitelja Gozdnega uprave Slovenj Gradec. Tu pa nisem ostal dolgo, ker je takrat prišla zopet splošna reorganizacija v gozdarstvu. V Dravogradu je iz žagarskih obratov našega območja bilo ustanovljeno Lesnoindustrijsko podjetje, ki ga je vodil Jože Pučko. Pri tem podjetju sem bil imenovan za šefa gozdne proizvodnje. Pri tej reorganizaciji je namreč Lesnoindustrijsko podjetje prevzelo razen žag tudi vso delo pri pridobivanju lesa. Gozdno gospodarstvo je ostalo še naprej v Slovenj Gradcu, opravljalo pa je samo odkazilo ter dela pri gojenju in varstvu gozdov. Direktor takratnega Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec je bil Martin Potočnik. Na takratnem delovnem mestu sem ostal približno eno leto. Potem sem bil premeščen v Črno. Na tamkajšnji Gozdni upravi sem bil približno eno leto in moral sem nazaj v Dravograd. Leta 1952 sem bil iz Dravograda premeščen v Radlje. Tam sem vodil obrat za izkoriščanje gozdov vse do leta 1958.

Potrebe našega gospodarstva po lesu so se začele takrat umirjati. Tudi pri izvozu je začela novozgrajena industrija nadomeščati lesne proizvode z drugimi. Gozdarji smo vedno bolj razmišljali o obnovi in varovanju naših gozdov, ki so bili v planskih letih močno prizadeti. Višina sečenj se je začela vedno bolj približevati letnemu prirastku. Pokazala se je tudi vedno večja potreba po gozdnih sadikah. Moje, že dolgo časa zadržano nagnjenje do gozdnega drevesničarstva, je prav takrat dobilo svojo uteho. Začel sem delati v gozdnem drevesničarstvu za potrebe celotnega podjetja. Prenehali smo s pridobivanjem sadik po manjših drevesnicah, ki so obstajale še večinoma iz predvojnih časov. S pomočjo vseh gozdarskih obratov smo na Muti uredili dvajset hektarjev veliko drevesnico z moderno mehanizacijo. Danes je naša drevesnica druga največja v Sloveniji. V njej pridelujemo gozdne sadike za vse naše potrebe, nekaj tudi za druga gozdna gospodarstva, prodajamo jih širom Slovenije in tudi v druge naše republike.

Danes, po tolikih letih razmišljam: ali ve današnja mlajša gozdarska generacija kaj smo gozdarji preživljali pred tridesetimi leti in skozi trideset let? Doseganje plana poseka in oddaja lesa je bilo za nas takrat nekaj svetega. Kdor tega ni zmozel, je moral oditi sam ali pa so ga odpeljali. Tudi mene so za tri dni odpeljali na »oddih« v slovenjegraške zapore. Ker nadomestila ni bilo, sem po treh dnevih spet delal na Gozdni upravi v Črni. Takrat je Gozdna uprava v Črni imela v planski zadolžitvi posekati in oddati čez šestdeset tisoč kubikov lesa. Imeli smo okrog tristo stalnih delavcev, v poletnih mesecih do osemsto frontnih brigadirjev, štirideset parov lastnih konj ter petdeset domačih pogodbenih voznikov in še čez sto ostalih mobiliziranih vozačev. Vse to se je takrat zgrnilo nad črnjansko gozdno upravo. Za frontne brigade smo organizirali poljske kuhinje pri Silvestru na Pudgarskem, na Mlinarskem, pri Feku v Koprivni in pri Robniku v Javorju. Brigade po sto ljudi so bile razdeljene na desetine, katere je vodil eden od izkušenih starih delavcev. Brigadirji so v glavnem sekali, upravljali pa so zaradi nevarnosti pri delu naši stalni delavci.

Kljub vsej previdnosti pa je na območju Gozdne uprave v Črni prišlo tudi do človeških žrtev. Samo v eni sezoni so se smrtno ponesrečili trije brigadirji. Posekan les smo morali vsak dan sproti izmeriti in podatke še isti dan po kurirju sporočiti do uprave. Od tam so jih poslali do direk-

cije podjetja in naprej v Ljubljano. Poročila so zajela tudi količine lesa, ki smo ga dnevno spravili do kamionskih cest in koliko vagonov smo ga dnevno odpremili. Na uro takrat ni gledal nihče in čisto običajno se nam je zdelo, če je zvečer ob desetih še vedno kdo delal po pisarnah. Večkrat je bil pozno v noč tudi sestanek s terenskim osebjem. Razpravljali so o problemih minulega dne in o nalogah v naslednjem dnevu. Če tedenski plan odpreme lesa nismo opravili, smo bili prav terenski gozdarski delavci in pisarniški uslužbenci tisti, ki smo ob sobotah popoldne ali v nedeljo dopoldne nalagali vagona na Prevaljah. Če angleška ladja čaka dva dni na Reki, nam je bilo rečeno, znese samo stojnina toliko, kot je vreden ves les, ki smo ga na njo natovorili. Bil je silni pritisk iz Ljubljane. Vsakih deset dni smo morali iz vse Slo-

venije v Ljubljano k inž. Zdravku Turku, ki je bil tam zadolžen za pravočasen posek in odpremo. Nekega dne nismo uspeli odposlati z vagonom drogov za elektrovođe. Osebo sem moral na zagovor k zveznemu sekretarju za gozdarstvo v Beograd. Nič čudnega, če smo šefi obratov že pri prevzemu frontnih brigadirjev v Dravogradu izbrali tiste, ki so izgledali fizično močni. Spraševali smo jih tudi po njihovih poklicih. Ljudi lahkih poklicev smo se izogibali, kajti številno ljudi je bila tudi mera za višino obveznega plana dela.

Kakor iz debele knjige iztrgani listi, so ti moji spomini na preteklih trideset let. Iz knjige, ki še ni napisana, je pa doživeta. Ni mogoče popisati doživetij naše gozdarske generacije, ki je šla skozi takšne in podobne preizkušnje naše socialistične graditve.

Simon Štruc

Delovni pogoji so bili težki

Vida Slavič-Kuhar

V času ustanovitve Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec sem delala kot vodja kadrovske službe. Naloge personalnega, kot smo tedaj rekli temu delu, so bile zelo obsežne, saj so obsegale kadrovanje in spremljanje uspešnosti delavca, brigo o ljudeh, preskrbo stanovanja in vrsto drugih potreb, ki so pestile delovne ljudi. Še dobro, da sem kot okrajni mladinski funkcionar poznala ljudi, kajti tudi od izbire delavcev je odvisen rezultat dela in kvaliteta delovnih odnosov.

Pri tem delu sta mi veliko pomagala direktor Jože Pučko in sekretar podjetja Beno Kotnik, ljudski poslanec, ki sta vedela, da moramo zagotoviti uspešnost sedanega in bodočega poslovanja, saj smo že tedaj slutili, da gre za dolgotrajno organiziranost koroškega gozdarstva.

Glavni problemi, s katerimi smo se spoprijemali, so bila prav gotovo vprašanja strokovnih kadrov, tako za vodenje proizvodnje, vzgojo in nego gozdov, kot za kadre v strokovnih službah, ki so bile tedaj še slabo razvite.

Mnogi starejši kadri so razumeli potrebe mlajših in jim nudili strokovno pomoč pri obvladovanju nalog. Kadrovska struktura po izobrazbi je bila slaba. Prvo leto smo imeli komaj dva starejša gozdarska inženirja, vse delo pa je v glavnem viselo na ramah gozdarskih tehnikov, logarjev in lesnih manipulantov, ki so organizirali proizvodnjo, transport in manipulacijo. Treba je bilo veliko razgovorov, inštrukcij, prepričevanj, včasih tudi ostrih razprav, da smo pognali kolesje novega podjetja, ki je bilo vse bolj obremenjeno s planskimi nalogami poseka lesa za potrebe žag, ki so večino žaganega lesa izvažali.

Več delavcev, predvsem iz strokovnih služb, se je v Slovenj Gradec vozilo na delo z vlakom iz Mislinje in Vuzenice. Novih stanovanj nismo gradili, saj ni bilo ne denar-

ja, ne materijala. Reševanje stanovanjskega vprašanja mladih ljudi, ki so na novo prišli v Slovenj Gradec, je bilo eno najtežjih delovnih področij.

Življenjski pogoji delavcev so bili odraz tistega časa, vsaka najmanjša sprememba na boljše je bila korak v izboljšavah. V nekaj naslednjih letih so se življenjski pogoji delavcev znatno izboljšali. Ob ustanovitvi podjetja so bile v uporabi živilske nakaznice. Za dobrobit delavcev smo ustanovili GLIM – gozdarsko-lesnoindustrijski magazin, ki je s poslovalnicami v Slovenj Gradcu, Crni, Dravogradu in Mislinji skrbel, da so delavci dobili svoj delež slanine, koruze, ovej, obutve, dežne plašče, gozdarsko orodje itd. Tudi to je bil velik napredek v skrbi za ljudi.

Veliki delovni uspehi iz tistega časa izhajajo tudi iz zavesti delovnih ljudi, ki so vedeli, da morajo posekati in pripraviti več lesa, če hočemo, da bomo zgradili industrijo in dosegli cilje prvega petletnega plana. Veliko je bilo sestankov z delavci, kjer smo kot aktivisti govorili o doseženih uspehih, prihodnjih nalogah, o novi organiziranosti delovišč in podobnem. Potrebno je bilo veliko prepričevanja, da se je spremenila stara delovna miselnost, šele ko smo jim pojasnili in utemeljili prednosti, so sprejeli nova delovna načela. Brez političnega dela med delavci ni šlo nikjer in nikoli.

Delovni pogoji delavcev v neposredni proizvodnji so bili slabi, takšni kakršne smo nasledili, sečišča so bila organizirana individualno, šele kasneje smo organizirali skupinsko delo in izvedli delitev dela. Ta vprašanja je sicer reševala proizvodnja operativa, vendar je bilo treba te premike spremljati tudi iz kadrovskega in političnega vidika. Sindikalne podružnice posameznih gozdnih uprav so veliko prispevale k razreševanju delovnih pogojev. Delavci so organizirano prešli

delovne čevlje, dežne plašče, žage in druga orodja. Vse to so dobili delavci, da bi izboljšali pogoje dela, kar naj omogoči večjo produktivnost. Vsa dela so bila normirana, obračun in plačilo pa smo izvajali mesečno po prevzemu opravljenega dela.

Vzdušje v kolektivu je bilo dobro. Partijska organizacija je delovala v okviru podjetja. V tistem času smo imeli veliko sestankov, namenjenih razreševanju političnih vprašanj, informbirojevskih pritiskov na Jugoslavijo in gospodarske blokade. Nismo klonili pred lažmi in očitki, še bolj smo se združeni vpregli v delo, kubiki hlodovine so zasuli žage. Frontne brigade so v poletju 1948 nasekale toliko lesa, da so ga polnojarmentki v Mušeniku, Dravogradu, Mislinji idr. komaj sežgali. Tak je bil naš odgovor. Poleg teh proizvodnih prizadevanj pa smo politično obravnavali izvajanje mesečnih planov, posameznih akcij, obračuna, delovanje sindikata in mladine. Sindikat je organiziral udarniške akcije, pa tudi razne proslave, kjer so sodelovali tudi naši delavci. Vsekakor smo imeli več sestankov na mesec, letno občni zbor sindikalne podružnice pa je bil dejanski obračun preteklega leta. Vsa ta aktivnost se je skladala s prizadevanjem podjetja, kajti uspeh akcije smo zagotovili le tako združeni.

Zaradi razdrobljenosti delovišč skoraj ni bilo mogoče organizirati kulturnih, športnih in drugih dejavnosti. Delavci so prihajali v do-

lino enkrat mesečno, pač takrat, ko je prišel na obračun. Takrat je šlo vse peš, še koles ni bilo. V takšnih pogojih je bilo težko misliti na organizirano kulturno in športno delo. Danes te stvari stoje drugače.

Gledali smo, da so najboljši delavci odšli naprej v šole, mnogi so šli v logarske pa tudi v druge. Veliko kadrov iz tistega obdobja dela v LESNI kot tehniki in inženirji.

V letu 1948 je delalo na področju Črne, Dravograda, Uršlje gore in Mislinje več frontnih brigad, sestavljenih iz frontovcev dravske, mežiške in mislinjske doline. Prišli pa so tudi brigadirji iz Prekmurja, z vozovi za prevoz lesa. Frontne brigade so poleg delovnih uspehov prav gotovo prispele k razvoju medsebojnih odnosov in boljši organizaciji dela.

Prepričana sem, da so delavci z Ustavo in Zakonom o združenem delu dobili neizpodbitno pravico, da kot delegati združenega dela svobodno odločajo o dohodkovnih odnosih, odločajo o delu krajevne skupnosti in drugih vprašanjih, ki zadevajo delavca na delovnem mestu ali kjer sam živi.

Moje politično delo je zaradi boleznih malo zastalo, vendar upam, da se bom lahko še aktivno vključila v delovanje Krajevne skupnosti, kjer živim, sicer pa redno spremljam vse dogajanje. Televizija, radio in dnevni časopisi dajejo zadosti informacij o teh dogajanjih.

Kolektivu gozdarstva LESNE čestitam k jubileju.

Opravili smo pionirsko delo

Dušan Trotovšek

Ob obisku na Prežihovem sem zvedel, da se pripravlja proslava 30-letnice ustanovitve Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec. Nehote sem pomislil na jesen 1945 leta, ko sem prišel iz Ljubljane v Črno z odločbo Ministrstva za gozdarstvo LRS za knjigovodjo tedanje Državne gozdne uprave Črna,

ki še danes pomeni s svojim gozdnim bogastvom močan steber uspešnega delovanja »LESNE« Slovenj Gradec.

Z reorganizacijo Dravskega gozdnega gospodarstva Maribor v 1947 letu na več gozdnih gospodarstev so bile z organiziranjem Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec tudi

na tem delu Koroške postavljene osnovne dolgoročne razvoja gozdnega in lesnega gospodarstva. Današnje stanje potrjuje, da je bila takratna odločitev pravilna.

Na GG Slovenj Gradec sem bil v letu 1948 računovodja podjetja. Z novo organizacijo so nastale tudi nove naloge: organizirati delovanje novega podjetja in preskrbovati lesnoindustrijske obrate s hlodovino. Vsa intenzivnost tedanjega izvoza je bila v letih 1948 do 1950 prenešana na ramena gozdarstva in lesne industrije.

Osnovo finančnega poslovanja so predstavljali skrbno sestavljeni plani, s katerimi smo glavni direkciji v Ljubljani utemeljevali obseg poslovanja in si s temi plani zagotavljali sredstva za obratovanje, sredstva za investicije in namenske sklade. Izpolnjevanje planov je zagotavljalo tudi dovolj denarnih sredstev za tekoče plačevanje obveznosti. Poseben fenomen so bile v tistem času neplanirane investicije, katerih izgradnja pa je bila v celoti opravičljiva. Pri tako povečanem obsegu poseka so bile potrebne nove ceste, mostovi, nakladalne rampe, barake za delavce, adaptirati je bilo treba porušene in požgane objekte, zgraditi drevnice in podobno. Vse to pa je zahtevalo veliko sredstev, ki pa jih po tedanji delitvi dobička skoraj ni nič ostalo. Kako te investicije opravičiti pri glavni direkciji in na banki, včasih s pomanjkljivo dokumentacijo, je predstavljalo poseben problem. Vsa ta graditev, za katero smo težili, da je pokrita s planom, je odraz prizadevanja, da dosežemo cilje prve petletke, tega velikega obdobja naše graditve, ko smo s četrtskimi in polovičnimi sredstvi in znanji dosegali uspehe, ki so nam še danes v ponos.

Če naj že kaj napišem še o drugih področjih dela, potem se bom omejil na administrativni del dejavnosti iz tistih dni. Kadri, ki so delali v računovodstvu, so opravili pionirsko delo pri postavljanju in izvajanju meznega, materialnega in finančnega knjigovodstva. Vse se da napraviti, če ljudje hočejo. Tudi nauče se vsega, zlasti, če slede in pridno delajo. Takšni so bili delavci računovodstva, predani in zavzeti sprejeti še tako odgovorne naloge. Takšni in nič drugačni pa so bili kadri tudi v drugih službah, ki so bile v prvem letu delovanja podjetja še slabo razvite in so v tistem ča-

su obsegale le izvajanje tistih funkcij, ki so zagotavljale normalno in sprotno poslovanje. Posebej je bila razvita služba operativne evidence, ki je dnevno spremljala in z obširnimi dnevnimi, tedenskimi in mesečnimi poročili zalagala glavno direkcijo. Danes si težko predstavljamo, da smo tako intenzivno administrativno in finančno poslovanje opravljali z »mličkom«, kot smo rekli domačemu računskemu strojčku. V tistem času je bila komercialna funkcija še slabo razvita, dislocacije za odpremo je tedaj dajala glavna direkcija.

Delovni pogoji za delo v administraciji ob ustanovitvi podjetja niso bili najboljši. Večina je bila stisnjena v bivše stanovanjske prostore ali pa v pisarne preurejenih prostorov pomožnih zgradb. Toda te »malenkosti« niso motile delovnega elana, niso bile ovira delu — razvajanosti tedaj nismo poznali, pa tudi izbirati ni bilo kaj. Lepota tega časa pa krasi tudi odnos med ljudmi, ki je tovariški, pomoči ne odreče nihče.

Prav takšni, aktivni in delovni so bili tudi na posameznih gozdnih upravah, saj je bila od kvalitete dela teh delavcev v mnogočem odvisna kvaliteta poročil, knjiženja in podobno.

Poleg osemindesetletnega delovnega tedna smo tedaj opravili veliko udarniškega dela tudi v pisarnah, saj smo tudi tedaj bili vezani na roke, potrebno je bilo pripravljati razne pregledne itd. Da je bila mera polna, smo še ob nedeljah udarniško belili celulozo, nakladali vagonce in podobno. Prijetno s koristnim. Čeprav smo bili tako zaposleni, smo še vedno našli čas za zabavo in družino.

V tridesetih letih smo napravili veliko, dosežen je velik napredek, okrepljen se je položaj delavca v združenem delu. Delavec, kot delegat danes odloča o vseh življenjskih vprašanjih v delovni organizaciji in v kraju kjer živi. Razrešuje dohodkovne odnose med proizvajalci in porabniki dobrin in uslug. Težko primerjamo te pridobitve s stanjem izpred tridesetih let, toda eno je gotovo, znati moramo izkoristiti pridobitve, ki nam jih zagotavlja Ustava in Zakon o združenem delu, za še večji razvoj socialističnih odnosov. Čestitam k jubileju ustanovitve gozdnega gospodarstva.

meti kot komunist in borec in iti tja zaradi razmer, ki so se pojavile na tem obmejnem območju.

Težko sem se poslovil od moje rojstne Pivke teh dobrih ljudi, še teže pa od krasnih gozdov, kjer sem pustil spomine iz moje mladosti in borbe s fašisti.

To je bilo v obdobju informbiroja. Treba se je bilo postaviti na lastne noge in obnoviti porušeno domovino.

V Črni sem našel zelo dobre ljudi. Posebno v lepem spominu so mi ostali dobri gozdni delavci, terensko osebje — nameščenci. Kolektivno smo prijeli za delo z veseljem in zavestjo. Najboljše delavce sem predlagal za sprejem v Komunistično partijo in kmalu smo ustanovili svojo celico KP in aktiv Zveze borcev.

Vsi smo prijeli za delo in delali noč in dan z veseljem in nasmejani. Nihče ni vprašal, kakšno bo plačilo za opravljeno delo.

Sestanki upraviteljev gozdnih uprav so bili organizirani v Slovenj Gradcu. Takrat nismo imeli prevoznih sredstev, zato sem se odpravil kar peš. Zvečer sem krenil preko Jazbine in Podgorja, da sem prišel zjutraj pravočasno v Slovenj Gradec na sestanek. Včasih sem šel ob 3. uri zjutraj do Zerjava, od tam pa s kamionom do Prevalj in nato peš v Slovenj Gradec.

Takratni Občinski ljudski odbori so skrbeli za preskrbo prebivalstva s hrano in tekstilom. Ko sem prišel v Črno, to je bilo proti koncu meseca, v Gozdarskem obratu še niso prejeli živiliških nakaznic. Takoj sem posredoval pri načelniku za gospodarstvo. Ta mi ni mogel pomagati, zato sem napisal prijatelju in soborcu tov. Ivanu Regentu, takratnemu ministru za delo LRS. Seznanil sem ga z našim delom in kritičnim stanjem na tem obmejnem območju. S tem sem dosegel, da smo od takrat dalje dobivali živilske nakaznice vedno pravočasno.

Imeli smo 27 režijskih konjev, brez potrebne opreme in krme. Pomoč smo iskali vsepovsod. Hodili smo v okraje Ptuj, Radgona, Ljutomer, M. Sobota in prosili za krmo in opremo konj. Zelo so nam pomagali delavci Železarne Ravne in Rudnika Mežica.

Ko so začele prihajati frontne brigade in mobilizirani vozniki, smo morali narediti prostore za bivanje teh ljudi, hleve za živino in prostore za shranjevanje orodja. Izdelali smo obvezne plane za vsa ta dela in dnevno kontrolirali, kako se izvajajo. Poročila o izvajanju del smo vsak dan pošiljali v Ljubljano s posebnim kurirjem. V pisarni smo imeli dežurno telefonsko službo, ki je delala noč in dan.

Plani so bili zelo »napeti« in smo jih težko izpolnjevali. Organizirali smo udarniške akcije — tudi ob nedeljah. Hodili smo na Prevalje, kjer je bilo glavno skladišče. Tam smo nakladali vagonce z gozdnimi asortimenti in rezali celulozo.

Sindikalna organizacija je skrbelo za nabavo ozimnice za gozdne delavce. V Savinjski dolini smo dobivali sadje, v Prekmurju pa prašiče.

Sindikat je organiziral gozdne delavce, da so udarniško sekali les. Za denar, ki smo ga dobili na ta način, smo kupili rešilni avto za bolnico v Črni.

Tudi za razvedrilo delavcev smo poskrbeli. Prirejali smo izlete s tovornimi avtomobili. Udeležili smo se partizanskih srečanj v Dolenjskih toplicah, organizirali izlete na morje itd.

Zgradili smo tri štiristanovanjske stavbe na Mlinarskem in Prhaniji in blok v Črni ter kamionsko cesto Pudgarsko — Kramerca — Bela peč.

Črna je bila večkrat poplavljen, zato smo se povezali z upravo za urejanje hudournikov iz Ljubljane in OLO Slovenj Gradec in pričeli urejati hudourniško področje v Črni.

Sodelovali smo tudi pri kmečnih lovskih razstavah. Takrat, ko je tov. TITO obiskal Črno, si je ogledal tudi lovsko razstavo. Imel sem čas, da sem ga osebno vodil po razstavnih prostorih.

Enkrat smo organizirali partizanski pohod preko Smrekovca v Solčavo, Luč Ljubno, Koprivnik, Peco in Mežico. Telega pohoda se je udeležil tudi tov. Prušnik Karel — Gašper.

Ko so me proti moji volji zopet premestili, sedaj v Dravograd, kjer sem opravljal delo pomočnika direktorja, sem tudi tu naletel na dobre tovariše.

Leta 1950 je bila izvedena reorganizacija v lovstvu. Ustanovljenih je bilo 14 lovskih družin in lovišča so dobili v upravljanje lovci.

Starešina, tajnik in blagajnik so morali biti obvezno člani Zveze komunistov. Na izrednem občnem zboru lovske podzveze, takrat v Dravogradu, so me izvolili za predsednika. To funkcijo sem imel osem let, nato pa me je zamenjal tov. Ivan Skerlovnik.

Skrbeli smo tudi za naraščaj mladih kadrov, štipendirali smo otroke naših delavcev, ki so pokazali dobre učne uspehe v osnovni šoli.

Uvajanje samoupravnih odnosov v Gozdarskem obratu Črna je steklo počasi, kakor vsaka nova zadeva. Ko so delavci dojeli pomen novih družbenoekonomskih odnosov, so jih sprejeli in razvili na visok nivo.

Še dvakrat so me hoteli premestiti. Moral bi prevzeti delo direktorja LIP Nazarje. Te ponudbe nisem sprejel, zato so me predlagali za direktorja Gozdnega gospodarstva Murska Sobota. Tudi tja nisem hotel iti, ampak sem se vrnil nazaj v Črno k družini.

Upokojen sem od leta 1960. Od tedaj nimam tesnejših stikov z delovno organizacijo LESNO razen preko internega glasila VIHARNIK.

Celotnemu kolektivu delovne organizacije želim še veliko uspehov pri nadaljnjem delu.

Černač Tone

Vse se da napraviti, če ljudje hočejo

Černač Tone

Bil sem upravnik gozdarskega obrata Bukovje pri Gozdnem gospodarstvu Postojna. V mesecu aprilu 1949 sem prejel dekret o službeni premestitvi v Črno, kjer naj bi opravljal delo upravnika pri gozdarskem obratu takratnega Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec. Delo v Črni naj bi nastopil v roku treh dni od prejema dekreta. Ko so to izvedeli moji delavci, so se zbrali in odšli protestirati k ministru tov. Fajfarju in njegovemu pomočniku tov. Matevžu Hacetu in so rekli, da me ne dajo. Odgovorili so nam, da to ni kazenska premestitev, da moram razu-

Prvi direktor gozdnega gospodarstva

Jože Pučko

Leta 1948 je bilo ustanovljeno Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec. Letos praznujemo 30-letnico. Vi ste bili prvi direktor tega podjetja. Prosimo, povejte nam kaj:

1. Kakšni so bili takrat glavni problemi, s katerimi ste se spoprijemali?

PUČKO: V zadnjih mesecih leta 1947 je takratno ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo — gozdarstvo SRS pripravilo reorganizacijo gozdnih gospodarstev v Sloveniji. Tako je bilo koncem leta 1947 ukinjeno Dravsko gozdno gospodarstvo v Mariboru, kamor so spadale takratne gozdne uprave in žagarski obrati.

Za koroško gozdno in lesno gospodarstvo je bilo v začetku leta 1948 ustanovljeno Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec. Temu na začetku ni pripadala Gozdna uprava Marenberg, ki je bila v sestavi takratnega Gozdnega gospodarstva Podvelka.

Po nekaj mesecih v letu 1948 so se obrati lesne industrije izločili iz novoustanovljenega Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec ter formalno v Lesnoindustrijsko podjetje.

V teh letih je družba, z ozirom na velika pustošenja domovine med vojno, postavljala velike zahteve pred gozdarstvo in lesno industrijo, ki sta lahko in morala nuditi svoje proizvode za obnovo porušene domovine na eni strani ter velike zahteve gozdarstva in lesne industrije za pomož pri izgradnji bazične industrije.

Gozdovi v Sloveniji, predvsem pa pri nas na Koroškem, so bili v tem obdobju za proizvodnjo lesa težko dostopni. Vsa dela pri izkoriščanju gozdov so bila odvisna od fizičnega dela gozdnega delavca. Gozdnih cest, žičnic, traktorjev, kamionov praktično v tem obdobju ni bilo. Vsa eksploatacija gozdov je slonela na človeku, njegovemu delu ter razpoložljivi živalski vpregi za prevoz lesa. Le na Gozdni upravi Mislinja je delovala edina električna gozdna železnica.

Tako smo se trudili, da smo v danih pogojih izpolnjevali planske obveznosti in se zavedali, da imamo za te naloge premalo sposobne delovne sile in premalo vprežne živine z opremo, da bi lahko zadostili postavljenim nalogam.

Seveda je bila takrat majhna možnost za obnovo, nego in urejanje gozdov, kakor tudi odpiranje gozdov z gradnjo žičnic in gozdnih cest vseh kategorij. Vlagali smo lahko le tam, kjer je bila možnost, da takoj pridobivamo gozdno maso za tržišče.

2. Kakšni so bili delovni in življenjski pogoji?

Takratna povojna leta niso omogočila normalnih delovnih in življenjskih pogojev. Delalo se je pretežno na terenu, preko delovnega tedna smo živeli v gozdu, kuhali in spali pa kar na sečišču. Hrana je bila odmerjena z živilskimi kartami. Terenski strokovni kader je svoje naloge moral opravljati vsak dan peš in ob vsakem vremenu.

Kljub takemu stanju pa je bila morala zaposlenih zelo visoka. Zavedali smo se, da je treba domovino obnoviti in zgraditi nekaj novega za lep jutrišnji dan.

3. Vaše gledanje na kadrovsko strukturo in kadrovsko problematiko?

Povedal sem že, da je bilo za zastavljene naloge premalo sposobnih gozdnih delavcev. Problem strokovnega kadra je bil v začetnem obdobju zelo pereč. Na vseh področjih je primanjkovalo istih in to vseh struktur od logarjev, ... do inženjerjev. Velike potrebe družbe pa so te zahteve še bolj pogojevale. Vendar je pač razpoložljivi kader svoje naloge v okviru strokovnih sposobnosti izvrševal tako, da na področju ni prihajalo do občutnih napak. Kadrovske strukture so se v naslednjih obdobjih postopoma izboljševale tako, da je bilo zadovoljivejše v gozdarstvu, medtem ko je v lesni industriji kadrovanje potekalo počasneje.

4. Kakšno je bilo politično življenje v kolektivu?

Delo v sindikalnih organizacijah, zvezi komunistov in mladinskih organizacijah je bilo zelo razgibano. Organizacije so sproti obravnavale predvsem planske naloge, probleme delovnih in življenjskih pogojev delavca, krajevno problematiko in ostalo.

5. Se kaj o kulturni in športni dejavnosti?

Nekatere sindikalne podružnice, kot je sindikalna podružnica Gozdne uprave Črna, so že zgodaj delovale na kulturnem področju z อดerskimi nastopi. Tudi športna dejavnost se je med kolektivi večala iz leta v leto.

6. Se spominjate udarniškega dela, delovnih brigad, mobiliziranih voznikov?

Ja, to so bili zares težki časi. Razen redno zaposlenih v proizvodnji je delalo v gozdarstvu nekaj let veliko delovnih brigad in mobiliziranih voznikov. Prvi so bili zadolženi predvsem za sečnjo lesa, drugi za prevoz lesa na oddajna mesta.

7. In kako gledate na današnji dan, mislim na okrepljen položaj delavca v združenem delu, dohodkovne odnose in razvoj gospodarstva v Lesni?

Samoupravna socialistična družba je tudi v naši delovni organizaciji skozi tri desetletja dosegla zavirljive rezultate. Naš proizvajalec — upravljalca dela po sodobni tehnologiji, delovni in življenjski pogoji so primerni človeku današnjega časa in končno delovni človek sam kroji danes usodo svojega razvoja.

S. J.

Janez Pušnik, študent, doma iz Šentilja je na proslavi ob trideseti obletnici LESNE recitiral pesem Janka Glazerja, pesnika naših pohorskih gozdov:

Tja bi šel, kjer pozabljene in razsute samevajo pohorske naše glažute (mojih prednikov priče, kjer glažarji kremen talili so čaše pojoče in vroče krvi z drvarji se bili!) — zdaj smo še tiho pod jelšami temnimi v senci pohlevni in skriti šumijo mirno studenci.

In pašniki pohorski molčijo okoli, po sončnih robih počasi odeveta arnika v dolgih poletnih dneh...

Gozdovi na levi, na desni — vmes frate ožgane, s krompirjem zasajene, z ovsom posejane, ki reven med črnimi bukovimi štori poganja na tenki, peščeni zemlji borni...

Tja bi šel in poslušal iz strmih, izvoženih kolobarjev bi težko hojo in zategnjene klice volarjev — in kakor oni bi bil, ki z obrazom znojnim tam mučijo z zemljo se trpko — in vendar s srcem

Veseli in žalostni trenutki, sreča in skrb, delo in zadovoljstvo, vse to se je včasih vrstilo na odmaknjenih hribovskih kmetijah. Mnoge so bile požgane med vojno in ljudje odpeljani v taborišča, mnoge pa so propadle sedaj po svobodi. Vse prepogosto srečujemo takšne prizore. Kadar te pot zanese mimo, se ti zazdi, da še vonjaš iz razvalin vonj po dobrem pečenem kruhu.

Foto: Andrej Šertel

Sem olcarja 'mela,
sem tolarje štela;
zdaj mlinarja 'mam
pa moko peklam.
(narodna)

Prostega časa je bilo malo

Krpač Franjo

Zaposlil sem se maja leta 1946 na takratni Gozdni upravi Slovenski gradec. Upravnik je bil tov. Verbič. Delal sem na Lesnem obratu Suhi dol na delovnem mestu obratovodja.

Obnova države je zahtevala od gozdarstva in lesne industrije veliko naporov, saj je znano, da je bil edini izhod postaviti se na svoje noge, biti neodvisen. Izvoz žaganega lesa je bil glavni vir ustvarjanja finančnih sredstev za obnovo porušene domovine. Treba je bilo ustvariti trdno disciplino in zaupanje pri ljudeh, da smo lahko planske naloge dosledno izpolnjevali. Glavni problem je bil ljudi politično prepričati, da je edini izhod trdno in intenzivno delo in da moramo za vsako ceno izvrševati zadane naloge.

Osnovali smo sindikalne organizacije, ki so vključile vse lesne in gozdne delavce ter vse pogodbene voznike. Na sindikalnih sestankih smo razpravljali in sklepali v glavnem o disciplini, planskih nalogah in podobno. Sindikalna organizacija je nabavljala za delavce delovne obleke, čevlje in škornje po minimalni ceni. To je bila prva vzpodbuda za delavce, da smo dosegli zaupanje.

Delovni pogoji so bili v začetku zelo težki. Znano je, da je družbi tedaj primanjkovalo hrane, kmetijstvo je bilo izčrpano od dolgotrajne vojne, kar smo občutili vsi, vemo pa, da je hrana vir življenja in pogoj za delo. Zaradi tega storilnost dela ni bila na zadovoljivi ravni, vendar pa je postopoma rasla. Po sindikalni liniji smo pričeli dobivati hrano, to pa je dobro vplivalo na storilnost dela.

Kadrovska zasedba na Gozdni upravi je bila prva povojna leta zelo šibka, kar pa je tudi razumljivo, saj šolanega kadra takrat še ni bilo. Delovna praksa in izkušnje so bile osnova za uspešno delo. Politična zavest in volja za doseg ciljev sta bili pri delavcih vedno prisotni. Vsi smo delali z voljo, saj smo bili po tolikih letih vojne zopet svobodni na svoji zemlji.

Politično življenje se je odvijalo postopoma. Vodilna sila političnega življenja je bila osnovna organizacija ZK in sindikalna organizacija, ter osnovna organizacija OF, katere člani so bili vsi zaposleni. Vsa politična aktivnost je bila odvisna od vodstva navedenih organizacij.

Tudi kulturnoprosvedno življenje se je postopoma razvijalo. Takrat smo uprizorili nekaj dramskih predstav.

Ko tako premišlujem, kako smo udarniško delali vsa povojna leta in v kakšnih pogojih, se mi zdi danes skoraj nemogoče. Zelo malo je bilo takih, ki so se udarniškem delu izmikal. Lahko rečem, da prostega časa skoraj nismo poznali, imeli pa smo trdno voljo, da smo vse obveze — planske naloge v roku izvršili.

Spominjam se frontnih brigad in mobiliziranih voznikov, v kakšnih nemogočih pogojih so ti ljudje delali. Brigadirji so bili vseh drugih poklicev, samo gozdni delavci ne. Noči so prebivali po skednjih, kaščah, pa tudi v gozdu v zasilnih bivakih. Vsekakor delo ni bilo strokovno in marsikdaj se je zaradi nestrokovnosti delala škoda.

Vsi delavci, od direktorja do logarja so v tistih časih prestajali velike preizkušnje, ker je bil cilj, doseči plan pod vsakim pogojem in za vsako ceno.

Na to vprašanje, kako gledam na sedanji razvoj in življenje v LESNI bi težko kaj rekel, ker sem upokojen od leta 1975. Zelo rad prebiram glasilo VIHARNIK, saj se iz njega da razbrati celotno življenje po temeljnih organizacijah LESNE. Sma-tram, da celotno gospodarjenje zavisi od naporov vseh zaposlenih, predvsem pa od dobrega delavskega samoupravljanja.

V pokoju sem zadovoljen, vse pa je odvisno od zdravja, ki pa mi ni najbolj naklonjeno. Čutim posledice vojnih in prvih povojnih let.

Glavni in edini stiki z mojo bivšo delovno organizacijo predstavlja glasilo delovne organizacije Lesne, VIHARNIK.

Franjo Krpač

Mednarodna zveza gozdarskih raziskovalnih organizacij IUFRO nas je dosedaj obiskala dvakrat: prvokrat lanske jeseni na posvetovanju v Mislinji s tematiko **NAZAJ K NARAVNEMU GOZDU IN HKRATI GOSPODARSKEMU GOZDU PO EVOLUCIJSKI POTI** in v Radljah s temo **NEGA GOZDNATE KRAJINE**. Posvetovanje je vodil predsednik 1. oddelka IUFRO — gojenje gozdov — prof. dr. Dušan Mlinšek slika št. 1.

Letos so nas svetovni gozdarski znanstveniki spet obiskali. Tokrat po vprašanju vpliva z industrijo onečiščenega zraka na gozd in okolje. Obiskali so Ravne in Črno na Koroškem. Slika št. 2.

Foto: Andrej Šertel

Gregemova bajta pod Volovco na Tolstem vrhu. Dolgo so tod živeli naši delavci — sekači

Srednjeveški gozd Vodriž v Šmiklavžu. Včasih je vodila tod mimo tovarna trgovska pot Dunaj — Trst. Sedaj pelje tod mimo evropska peš pot, ki se prične v Skandinaviji in neha pri Reki na Jadranu. Glavne zasluge pri vzdrževanju E6 imajo naši gozdarji: Vida Vrbnjak dipl. inž. gozd., Tonka Modic dipl. inž. gozd., Tone Pridigar, dipl. inž. gozd.

Vetrolom na Olševi

Božec v Drvarju

Miha Goltnik

V Radegundi, občina Mozirje je bil rojen 2. 11. 1924 MIHA GOLTNIK. Njegov oče je bil gozdni delavec in Miha mu je pri izbiri poklica sledil.

Leta 1942 1. 12. se je vključil v boj za narodno in socialno osvoboditev. Začel je v Kamniško-zasavskem bataljonu. Partizanska pota, polna bojev, so ga vodila preko Menine planine, Špika, Tuhinjske doline in po drugih grapah, bregovih in grebenih naše domovine.

Leta 1943 je sprejel nalogo, da spremlja neke funkcionarje v Bosno. Ostal je v Bosni in bil dodeljen v zaščitni bataljon Vrhovnega štaba. Bil je mitraljezec z dvema pomočnikoma. Tako so ga poti boja in nalog privedle v zgodovinski Drvar.

Takole se spominja dogodkov v Drvarju: »Spali smo v barakah. Na vrh Gradine je bil zvonec, s katerim smo dajali alarm. Pod Gradino je bila pečina, kjer je bil Vrhovni štab, petindvajsetega maja leta 1943 je zahrumelo, bil je alarm. Vsak je natančno poznal svojo dolžnost, kje

je komu mesto in kaj mora storiti. Imeli smo navodila za primer, da padejo oficirji. Spominjam se, da sem videl padalce v več skupinah. Alarm je bil ob petih zjutraj, okoli enajstih sem videl zadnjo skupino padalcev. Boji so bili hudi in jih ne morem opisati, trajali so cel dan in celo noč. Zjutraj 26. maja so nam ukazali, da se umaknemo iz Drvarja preko Ostrela. Spominjam se, da so trajali še dalje hudi boji, približno dva meseca. O samih bojih v Drvarju in celovitem spopadu ne veni kaj povedati, vem le za boje, ki so potekali tam, kjer se je borila moja enota, branili smo Mandičev most.«

»In kako ste začeli z delom in življenjem po vojni?« smo vprašali Miho »Demobiliziran sem bil 10. 4. 1947, takoj sem se zaposlil pri takratni Gozdni upravi Črni na Koroškem. Spominjam se raznih reorganizacij, enkrat se je podjetje imenovalo tako in spet drugače. Jaz še reorganizacije nisem občutil, ostalo mi je vedno isto delo, vedno v gozdu, sekira, žaga, cepin in druge olcarske priprave. Dobro se spomi-

njam prvih povojnih let, ko smo dali od sebe vse moči, plani so bili visoki, delovni pogoji slabi, delali smo več kot osem ur. Imeli smo tudi proizvodna tekmovanja v sečnji gozdnega drevja in izdelavi ustreznih sortimentov. Tekmovanje je bilo skupinsko, deset nas je bilo v skupini. Leta 1949 smo tekmovali v revirju Pudgarsko pod Smrekovcem. Naša skupina je izdelala v osmih urah sto kubikov, pred tem smo tekmovali v revirju Mežica, kjer je dosegla naša skupina prvo mesto, v Pudgarskem revirju pa smo dosegli drugo mesto. Na republiškem proizvodnem tekmovanju v Kočevju se je naša sekaška skupina uvrstila šele na osemnajsto mesto. Povedati moram, da smo take uspehe (10 m³ na enega delavca) dosegali z uporabo ročne žage, seveda pa smo si orodje zelo dobro pripravili.

Varstvo pri delu je bilo v prvem povojnem obdobju slabo. Dobili smo le dežni plašč, pa še ta je bil slabe kvalitete in ga je dež premočil. Delovno orodje smo imeli svoje, o kakšnem organiziranju prehrane ni bilo govora. Bili smo veseli, če smo vsaj v trgovini v redu dobili, kar nam je pripadalo na živilske nakaznice.«

Povejte nam še kaj o vašem zasebnem življenju: »Kaj naj povem? Z bratom sva živela pri očetu v leseni bajti v Ludranskem vrhu pod Kramarco. Nismo bili zahtevni. Ker smo bili vajeni vojnih grozot, smo bili kar zadovoljni. Ko to primerjam z današnjim življenjskim standardom, vidim, da je to bila prava

stanovanjska revščina, saj je lesena koliba že takrat razpadala. Leta 1961 sem se poročil, ter z ženo in otroki še šest let živel v tej leseni bajti, leta 1967 je bil končno rešen tudi moj stanovanjski problem. Sedaj živim z družino v Črni in smo s stanovanjskimi razmerami kar zadovoljni, štirinajstletna Irena obiskuje osmi razred osnovne šole, dvanajstletna Mihaela pa šesti razred.«

V nadaljnjem razgovoru smo zvedeli, da vojne grozote in težki pogoji le niso bili tako brez posledic. Leta 1970 so zdravniki rekli: »Nisi več sposoben za opravljanje sekaškega dela.« Sledil je postopek in invalidska upokojitvev. Žena ni zaposlena, pokojnina je malo prekratka in si zato poskuša še prislužiti kak dinar z delom. Svoj prosti čas porabi v glavnem za delo, gleda televizijo, najraje dogodke iz NOB, druge priložnosti pa za kulturno življenje nima. »Saj v Črni ni drugega kot kino in gostilna«, pravi.

Za sodelovanje v NOV je prejel tudi razna odlikovanja.

Ni nam znano ali je še kakšen občan v Koroški, ki je bil udeležen v zgodovinskih bojih v Drvarju, kjer je bilo treba braniti jedro našega osvobodilnega gibanja, saj je bil cilj napada uničiti maršala Tita. Ponosni smo, da je član našega kolektiva, sedaj invalidski upokojenec Miha GOLTNIK iz Črne na Koroškem, sodeloval v tem zgodovinskem boju.

Jure Sumečnik

Udeleženci X. IUFRO posvetovanja o onesnaževanju zraka septembra 1978 nad Zerjavom

Naši

jubilanti

Ob praznovanju tridesetletnice delovne organizacije LESNE nismo pozabili tistih delavcev, ki že trideset in več let delajo v naši delovni organizaciji.

To so sodelavci:

Žaga Mušenik

VAČUN MARTIN
VERDNIK MIROSLAV
KRAMAR ANTONIJA

Žaga Vuhred

MERŠNIK MARIJA
ŠTRUC FRANJO
MERŠNIK ALOJZIJA
KLEMENC VINKO
JAKOB JURIJ
HRIBERNIK MIHA
PODLESNIK AVGUST

Žaga Otiški vrh

ZALOŽNIK JOŽE
JUVAN IVAN

Žaga Mislinja

ARNEŽNIK JOŽE
JAPELJ FRANC
JAŠ JOŽE
KREJAN ALBERT
KRAJNC MIRKO
OGRIZ IVAN
PIRTOVŠEK IVAN
SOVIČ JOZEFA
SOVIČ MARIJA
TISNIKAR JUSTIN
ŠMON JURIJ
ŠERTEL FRANC
ODER IVAN

Gozdarstvo Mislinja

BUČ VIKTOR
ČAS FRANC
GOLOB IVAN
KRENKER KAREL
ODER MATEVŽ
PUNGARTNIK DOMINIK
SOVIČ FRANC
ŠPEGU IVAN
TIMOŠEK LENART
VOVK EGIDIJ

ZALOŽNIK ANTON
ZALOŽNIK LENART
ZALOŽNIK HENRIK
ZALOŽNIK RUDOLF

Gozdarstvo Slovenj Gradec

JELEN PAVLA

Gozdarstvo Črna

BREZNIK RUDI
ČAPELNIK MIRKO
KRAJNC FRANC
ŠIPEK MARIJA
ŠKVORC MARIJA
TRAVAR IVAN
ZABUKOVEC JOŽE

Gozdarstvo Radlje

DOBNIK JAKOB
GOSTENČNIK JOŽE
KELENBERGER ANTON
ŠTRUC SIMON
VERDNIK TILČKA
VERDNIK JOŽE

OK Slovenj Gradec

ROZMAN EDVARD
ROZMAN RAJKO
SIMETINGER ALOJZ
PEČOLAR FRANC

OK Radlje

HAFNER VINKO
PROHART AVGUST
ŠLAGER IVAN
VERČKOVNIK MIRKO

OK Ravne

ZABUKOVEC MARIJA

OK Dravograd

—

Transport in servisi

ODER KONRAD
FURJAN STANE

Delovna skupnost za opravljanje del skupnega pomena

ČARF MATEVŽ
JAPELJ MARIJA
KOLETNIK JUSTA
PAJŽLER TONČKA
PENŠEK MARTIN
PLEVNIK STANKO
PUČKO JOŽE
REV ŠTEFKA
VODUŠEK TONE
ZDOVC MARIJA
ZDOVC VLADO

TSP Radlje

SAJEVEC FELIKS
ŠTRUCL IVAN

TP Prevalje

POLAJNAR FRANC
RIFEL JANEZ
VALENTI ANA

TO Podvelka

MEVC VIKTOR

TIP Otiški vrh

URŠEJ FRANC
REBERNIK RUDOLF
PREGLAU ROBERT
ŠTERN IVAN

TP Pameče

POGAČ JURIJ

Nova oprema

SEM VIDA
ŠMON ROZIKA
RAJAČIČ ZDRAVKO
GOMBOC LUDVIK
PRELOG MILAN
KRAMARŠEK JOŽE
DUNAJ JANKO
OŠEP ANICA
KRIČEJ ANTON
MITHANZ EDO

CLS Otiški vrh

ŠOPAR JOŽE
REPOTOČNIK PETER
PRAPROTNIK IVAN

Čestitamo k visokemu jubileju in vam želimo še veliko uspehov pri nadaljnjem delu!

Uredništvo

Predstavljamo vam delavce z najdaljšo delovno dobo

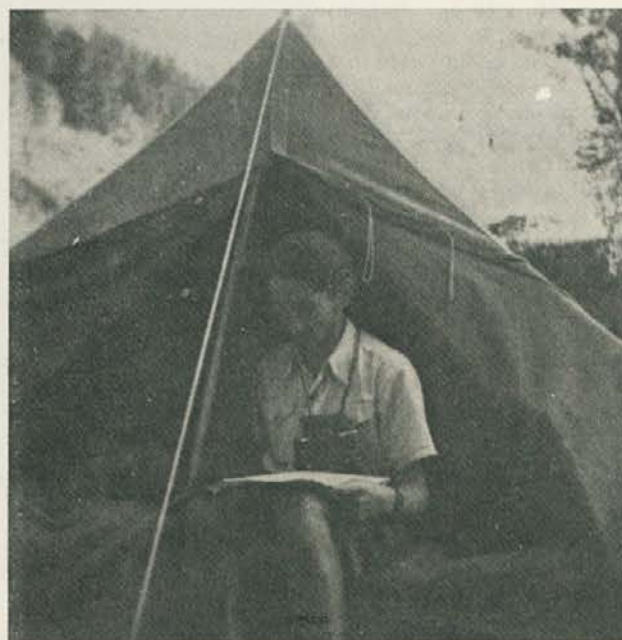
ODER KONRAD: roj. 19. 2. 1923

Delati je začel pri Pergerju leta 1939. Delal je kot sekač, traktorist, bil predstavljen invalidski komisiji, ocenjen za invalida III. kategorije in dela sedaj kot pomožni delavec v mehanski delavnici temeljne organizacije Transport in servisi.

ROZMAN RAJKO: roj. 3. 2. 1927

Delati je začel leta 1938 pri lastniku Arturju Pergerju v Mislinji. Danes dela kot revirni vodja pri temeljni organizaciji Obrat za kooperacijo Slovenj Gradec.

ČARF MATEVŽ: roj. 9. 10. 1919

Delati je začel pri grofu Turnu 1. 4. 1937. leta. Danes opravlja naloge in opravila statistika pri urejanju gozdov v sektorju za gozdarstvo.

30 let Lesne

Miša najstarejša upokojenka

Marija Debelak

Marija Debelak je rojena 30. 1. 1884 na Prevaljah. Na strani 369, pod zaporedno št. 14, je vpisana v rojstno matično knjigo na krajevnem uradu na Prevaljah.

V akciji, kdo je najstarejši, smo prišli do Marije. Obiskali smo jo doma, na Prevaljah trg 32. Veseli smo, da smo jo našli še kar trdnega zdravja, vedro razpoloženo in v lepem domačem sožitju z upokojeno prosvetno delavko Anico Meistrelji.

Skupaj smo se pogovarjali, poizkušali razgrajevati in ponovno sestavljati življenje naše Marije. Njeno življenje je bilo tako trdo in bogato, da ga bomo kdaj kasneje posebej opisali.

Trnjevenec njenega življenja se je pletel takole: hčerka zidarskega palirja je morala že kot učenka osnovne šole služiti svoj kos kruha. Začela je kot pastirica pri kmetu Obiru na Dolgi Brdi, kasneje je šla na Bled, in v sezoni delala v kuhinji. Naslednja zaposlitev je bila pri »gospodi« v Celovcu. Gospodinja ji je prala, čistila kuhala itd. Od tam je šla k drugi »gospodi«, v Gradec. Kot redna delavka se je zaposlila pri mežiškem rudniku, v prevaljskem rovu je prebiral »cinder« in ga v rovu tudi kopala. Nato je delala v leškem premogovniku. V »aufparajtungu« je devala na eno stran kocke, na drugo pa »štücke« v »hunte«. Tu pravi, da je imela »kvartir« in se je zelo dobro počutila. Rekla je: »Mislija sem, da sem grofica, ker sem imela delo, zaslužek in svojo sobo«.

Med gospodarsko krizo je bila nekaj časa brezposelna. Znašla se je. Naložila je moko, mast in šla na Brinjevo goro peči krape, kadar je bil tam romarski shod pri Sv. Kozmi in Damjanu.

Njena zadnja zaposlitev je bila na Lahovnikovi žagi na Prevaljah. Tu je delala do upokojitve, od leta 1950.

Žal nam je, da ima izmed vseh zaposlitev najtežje spomine prav na delo na žagi. Težke razmere, težko delo, slabi odnosi. Nič lepega je ne veže na ta čas.

Naj nam bo to v opomin in napotilo, da je treba v TOZD večjo skrb posvetiti človeku in njegovim problemom in življenju. Temeljna organizacija le ni samo proizvodna enota, ampak tudi dialektična družbena enota, ki ima svoje gibanje, svoj razvoj in ves splet problemov, ki jih tke in snuje življenje.

Marija nima s svojim TOZD nobenih stikov, tudi našega glasila ne dobiva, rada pa bi kdaj kaj prebrala, kako zdaj živijo in delajo v njeni tovarni.

Jurij Sumečnik

Krčenje gozda s požiganjem

Miš najstarejši upokojenec

Kočnik Tomaž

»Vedno sem delal, ne samo osem ur, zaslužil sem toliko, da smo živeli, ostajalo pa ni nič.«

Predstavljamo Tomaža Kočnika, našega najstarejšega delavca, ki je upokojen in živi v Dravogradu pri sorodnikih.

Rojen je bil 1887 v Zgornjem Razborju, kot sin gozdnega delavca. Oglasil sem se pri njem in poskušala sva zapisati nekaj o njegovem dolgem, težkem, vendar pestrem bogatem življenju. Najprej se je zaposlil pri kmetih, kjer je služil kot pastir in opravljal tudi druga dela. To je bilo seveda še v času Avstroogrške. Delal je v glavnem za hrano, tu in tam pa je prišel tudi do kakšnega krajcerja.

Zelo mlad je začel delati v gozdovih grofa Turna, v Plešivcu. Septembra, leta 1912 je poizkusil v angleškem rudniku v Mežici, v topilnici je delal pri peči »Americancis«.

Po prvi vojni je začel delati kot gozdni delavec, kar je ostal do upokojitve. Ze prek dvajset let je v pčkoju.

Sekal in drvaril je za kmete, za lesne trgovce, delal v Bosni, se hitro vrnil nazaj v Slovenijo.

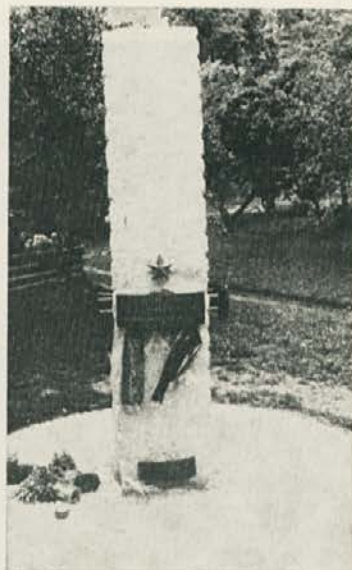
Težko je zbrati in urediti njegove misli. Prepletajo se mu dogodki izpred prve vojne, mešajo se krajcarji, goldinarji, dinarji in marke. Imel je pet do šest krajcerjev od »Solna«, ko je tesal les, tako pravi. Če je dobro pritisnil in je bil lep les, je v stari Jugoslaviji zaslužil 50 din na dan, ko je tesal. Seveda je bil dan od zore do mraka.

V vseh obdobjih in sistemih je zaslužil, da se je živel. »Nič ni ostajalo,« pravi, »četudi smo šparali.« Poročil se je leta 1924, rodili so se jima štirje otroci. Ko ga povprašam, kako je preživel drugo svetovno vojno, postane otožen: »O vojni pa ne bova govorila, grda

je!« Nekaj časa sva molčala, nato pa je sam rekel: »Prišli so nepovabljeni in krvoločni. Šestnajstletno hčerko Marto so mi ubili. 22. julija letos je bilo svečano odkritje spominskega znamenja njej in še štirim žrtvam. Jaz sem po naključju ostal živ. Moral bi biti žrtev povračilne akcije po zloglasnem nemškem ceniku deset za enega.«

Tomaž je z družino bival zdaj tu, zdaj tam; bil na kmetiji Pežl na Selah, se preselil na kmetijo Kamnik. Po vojni pravi, da so ga gozdarji nagovorili, da se je z družino vselil v majhno hišico, ki leži visoko v Uršlji gori, pri Jurčku po domače. Sedaj biva tam z družino njegov sin Feliks, ki je svoje delo združil s fužinarji.

Želimo našemu Tomažu še veliko let zdravja in, da še ostane tako veder in bister. Obiskali pa ga tudi še bomo. Jure Sumečnik

Spomenik padlim žrtvam na Selah. Med žrtvami je tudi njegova 16-letna hčerka

Koroški turistični

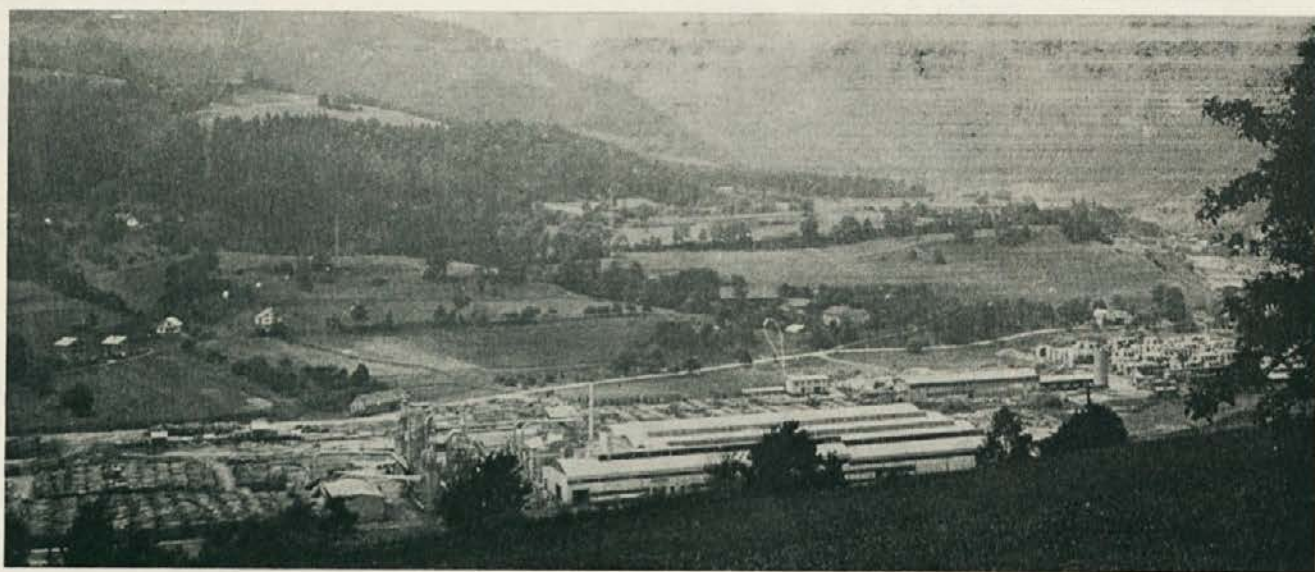
teden
v Črni

Na Koroškem turističnem tednu v Črni sodelujejo na kmečki paradi kmetje iz cele Mežiške doline. Foto — Andrej Šertel

Gozdni delavci se vsako leto ob koroškem turističnem tednu pomerijo v sekaških veščinah. Škoda je, da takšno tekmovanje prireja le še gozdarstvo Crna

LESNO

Tovarna ivernih plošč v Otiškem vrhu

Glasilo VIHARNIK izdaja organizacija združenega dela LESNA Slovenj Gradec, gozdarstvo in lesna industrija n. sol. o. Ureja uredniški odbor: Vida Vrhnjak, Jože Filej, Tone Modič, Ludvik Kotnik, Jože Gosak, Marija Krautberger, Oto Čegovnik, Hedvika Janše, Jurij Šumečnik, Andrej Šertel, Marjan Čuješ, Maks Nabernik. Glavni urednik: Andrej Šertel. Odgovorni urednik: Ida Robnik. Tehnični urednik: Bruno Znidaršič. Lektoriranje: Majda Klemenšek. Naklada: 5000 izvodov. Klišeeji in tisk: ČGP Mariborski tisk, TOZD Tiskarna, Tržaška cesta 14, 62000 Maribor, 1978. To številko so uredili: Andrej Šertel, Jurij Šumečnik, Ida Robnik.